

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
katedra geografie

DIPLOMOVÁ PRÁCE

VÝUKA REGIONÁLNÍ GEOGRAFIE
JIŽNÍ AMERIKY NA VŠ – METODIKA
MULTIMEDIÁLNÍ VÝUKY S UKÁZKAMI
ZA STÁT PERU

Lenka FILIPOVÁ

ANOTACE

<i>Název diplomové práce:</i>	Výuka regionální geografie Jižní Ameriky na VŠ – metodika multimediální výuky s ukázkami za stát Peru
<i>Pracoviště:</i>	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Pedagogická fakulta, katedra geografie
<i>Autorka:</i>	Lenka Filipová
<i>Studijní program:</i>	M7503 Učitelství pro základní školy
<i>Studijní obory:</i>	zeměpis, společný základ, přírodopis a pěstitelství
<i>Vedoucí diplomové práce:</i>	Mgr. Karolína Kollarová

Diplomová práce se zabývá metodickou přípravou vysokoškolské učebnice regionální geografie Jižní Ameriky pro studenty učitelství zeměpisu na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Stěžejní částí práce je vlastní návrh komplexní osnovy multimediální učebnice regionální geografie Jižní Ameriky. Nedílnou a podstatnou součástí práce je vzorová regionálně geografická charakteristika státu Peru v multimediální podobě (DVD nosič). Diplomová práce obsahuje kromě didaktických (praktických) částí i nezbytné teoretické kapitoly – úvod, obsáhlý rozbor nejrůznější literatury a dalších materiálů, metodiku práce, závěr, seznam literatury a použitých zdrojů.

ANNOTATION

<i>Name of the thesis:</i>	Teaching Regional Geography of South America at Universities – methodology of multimedia teaching with the example of Peru
<i>Department:</i>	University of South Bohemia in České Budějovice, Faculty of Education, department of geography
<i>Author:</i>	Lenka Filipová
<i>Study program:</i>	M7503 Teaching for elementary schools
<i>Study course:</i>	geography, common disciplines, natural history
<i>Supervisor of thesis:</i>	Mgr. Karolína Kollarová

This diploma thesis deals with methodical preparation of a university textbook of the regional geography of South America and is designed for students of geography teaching at the Faculty of Education of the University of South Bohemia in České Budějovice. The main part of the thesis is presented by a proposal of a comprehensive outline of the multimedia textbook of the regional geography of South America. An integral and essential part of the thesis is a sample of a regionally geographical characteristic of Peru in a multimedia form (DVD media). This diploma thesis contains besides didactical (practical) parts also indispensable theoretical chapters – introduction, extensive analysis of various literature and other materials, methodology, conclusion, list of literature and used data sources.

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala především vedoucí diplomové práce Mgr. Karolíně Kollarové za odborné vedení a spolupráci při vzniku diplomové práce.

Dále bych chtěla poděkovat prof. PaedDr. Gabrielu Švejdovi, CSc. z katedry pedagogiky a psychologie PF JCU v Českých Budějovicích, Mgr. Michalu Vančurovi, Ph.D. z katedry geografie PF JCU v Českých Budějovicích a RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph.D. z katedry geografie PřF UP v Olomouci za poskytování cenných rad a informací, které přispěly ke zpracování této práce.

Dále je mou milou povinností poděkovat Mgr. Janu Flaškovi z Českého reálného gymnázia v Českých Budějovicích a Ing. Karlu Michálkovi, DiS. z Ústavu systémového inženýrství a informatiky Fakulty Ekonomicko-správní Univerzity Pardubice za pomoc při technickém zpracování multimediální části práce.

Také chci poděkovat své rodině za morální podporu během mých studií na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích.

Děkuji též za poskytnutí finanční podpory pro vznik diplomové práce, a to vedení PF JCU v Českých Budějovicích za přidělení stipendia z programu specifického výzkumu a grantu FRVŠ 616/2007/F5/d.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných katedrou geografie PF JCU, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 24. 4. 2009

.....
Lenka FILIPOVÁ

OBSAH

	str.
1. Úvod	7
2. Rozbor literatury	11
2.1 Odborná geografická literatura o Jižní Americe	11
2.2 Populárně naučná geografická literatura o Jižní Americe	19
2.3 Odborná a populárně naučná negeografická literatura o Jižní Americe	28
2.4 Teoretická literatura o tvorbě multimediálních materiálů	33
2.5 Vybraná literatura didaktická, pedagogická a psychologická	36
2.6 Multimediální materiály o Jižní Americe	39
2.7 Další materiály využitě při tvorbě diplomové práce	45
3. Metodika práce	49
3.1 Získání dat pro tvorbu diplomové práce	49
3.2 Tvorba osnovy multimediální učebnice regionální geografie Jižní Ameriky a tvorba osnovy regionální charakteristiky státu Peru	50
3.3 Zpracování dat a tvorba vzorové regionálně geografické charakteristiky státu Peru v multimediální podobě	52
4. Výsledky práce	57
4.1 Návrh osnovy multimediální učebnice regionální geografie Jižní Ameriky	57
4.2 Vzorová regionálně geografická charakteristika státu Peru v multimediální podobě	62
5. Závěr	64
6. Seznam literatury a použitých zdrojů	66

1. ÚVOD

Tato diplomová práce, která je zaměřená na teoreticko-metodické i praktické otázky vysokoškolské výuky regionální geografie Jižní Ameriky na pedagogické fakultě, začala vznikat v roce 2007 v rámci řešení grantu FRVŠ 616/2007/F5/d. Cílem úspěšně obhájeného projektu bylo sestavení podrobné odborné vysokoškolské učebnice multimediálního charakteru pro výuku předmětu „Regionální geografie Ameriky“. Výsledný studijní materiál s názvem „Regionální geografie Ameriky pro studenty učitelství zeměpisu pro základní školy“, určený především posluchačům učitelství zeměpisu pro II. stupeň základních škol na katedře geografie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (dále používaná zkratka KGE PF JCU), je zveřejněný na www stránkách katedry. Předložená diplomová práce z projektu vychází, v teoretické rovině ho dále doplňuje o metodické informace o výuce regionální geografie, v praktické rovině pak přejeté již zpracované odborné texty upravuje do lepší multimediální podoby a obohacuje o nové informace detailně zaměřené pouze na jihoamerický kontinent a konkrétně na stát Peru.

Diplomová práce (stejně jako zmiňovaný grantový projekt) vychází z několika závažných problémů studia regionální geografie Ameriky, resp. studijního předmětu na KGE PF JCU. Stále častěji studenti narážejí na problém s nedostatkem základního studijního materiálu, s jeho malou dostupností pro všechny a hlavně s jeho neaktuálností. Pro výuku regionální geografie Ameriky neexistují vysokoškolská skripta vydaná na naší fakultě a „šitá na míru“ požadavkům tematického plánu a sylabu daného předmětu. Výuka dosud probíhala podle materiálů z jiných fakult, hlavně podle starších skript z konce 90. let 20. století, v nichž je mnoho údajů ze socioekonomické geografie dávno zastaralých. Data si proto museli studenti složitě dohledávat na internetu v různých mezinárodních a národních statistických databázích a encyklopediích, ovšem údaje často nejsou ve srovnatelné podobě (liší se např. rok statistického zjišťování, metodika zjišťování, spočítané indexy, aj.). Studenti dále mají problém s jazykovými (ne)znalostmi, informace z oficiálních stránek úřadů v zemích Latinské Ameriky jsou totiž ve španělštině, portugalské či francouzštině, jen výjimečně existují ekvivalenty v angličtině. K dalším učebním materiálům patří zeměpisné encyklopedie a lexikony, které jsou většinou stručné, heslovité a nedosahují patřičné odborné úrovně, jelikož jsou obvykle spíše populárně naučného zaměření, určené pro širší okruh uživatelů, nejen pro

vysokoškolské studenty. Jejich výhodou ale jsou, na rozdíl od skript, barevné grafické komponenty.

V současné době, při boomu e-learningu, rozvoji počítačových technologií, zdokonalení techniky pro prezentaci a přednášení (text, obrázky, film a hudba přes PC a dataprojektor), objemu zveřejňovaných dat a informací na internetu, množství dokumentárních filmů a cestopisů apod., již není možné vyučovat na vysoké škole pouze popisnou regionální geografii, ale je třeba vycházet z konceptu tzv. nové (restaurované) regionální geografie směřující k explanaci problémů a do sféry aplikační. Zde bych se však dostala k samotné podstatě regionální geografie jako „vědy“ (správně dílčí disciplíny geografie), k jejímu konceptu a pozici v rámci geografie. Je nesporné, že v posledních několika desetiletích byla regionální geografie opomíjena, jelikož byla kritizována právě pro svojí idiografickou povahu. Návrat ke studiu regionů je spojen s problematikou regionálního rozvoje a územního plánování, odborník – regionální geograf (resp. tým různých odborníků) by se měl věnovat řešení společensky závažných témat v prostoru regionů různých řádovostních úrovních. Proto není potřebné vytvářet encyklopedicky laděné učebnice regionální geografie a nutit studenty znát fakta o poloze, rozloze, počtu obyvatel apod., ale je nutné učit je řešit problémy v regionech. První část tohoto tvrzení popírá celý smysl mé diplomové práce, použila jsem ho však úmyslně, jelikož chci poukázat na nutnou rozdílnost přístupů ke způsobu výuky regionální geografie na vysokých školách vzhledem k jejich zaměření. Záměrně jsem shora použila termín odborník – regionální geograf. Myslím tím absolvent odborného studia regionální geografie. Koncepte takového studia je diametrálně odlišná od koncepte naší, učitelské.

V případě výuky regionální geografie na katedrách, kde jsou vychovávání učitelé zeměpisu pro základní školy je za sféru aplikační považována schopnost transformovat získané informace do didaktické reality na základní škole. Je takový problém aplikace ještě záležitostí regionální geografie? Částečně ano, ale podle mého názoru se zde jedná hlavně o záležitost oborové didaktiky. Proto není třeba v návrhu vysokoškolské učebnice regionální geografie vytvářet složité úkoly a zaměřit pozornost primárně na činnost studentů. Studenti učitelství v první řadě potřebují faktografické kompendium, materiál, kde najdou logicky uspořádaná fakta, geograficky strukturovaný popis území. Toto tvrzení opírám nejen o vlastní zkušenosti z pozice studentky geografie na KGE PF JCU, ale i o zkušenosti s vyučováním zeměpisu na víceletém gymnáziu. Faktografické a encyklopedické znalosti studentů učitelství jsou

bezpodmínečně nutné pro schopnost „přenést výuku“ do roviny činnostní, názorné, řešící nejen regionální problémy, ale z nich vycházející problémy globální. Pro takový způsob výuky je třeba odpovídající učební materiál, který bude integrovat veškeré dostupné technické možnosti společně se strukturovanými informacemi.

Proto je hlavním cílem předložené diplomové práce metodicky připravit (ve spolupráci s vedoucí práce) vysokoškolskou učebnici regionální geografie Jižní Ameriky pro studenty učitelství zeměpisu na KGE PF JCU. Dílčí cíle, které povedou ke splnění hlavního cíle, jsou: získání a analýza relevantní literatury, zdrojových dat a nejrůznějších multimediálních materiálů (a); sestavení osnovy multimediální učebnice, přičemž osnova bude opatřena podrobnými poznámkami o náplni jednotlivých kapitol (b); vytvoření podrobné osnovy pro regionálně geografickou charakteristiku států Jižní Ameriky v multimediální podobě a její aplikování na konkrétní ukázkou za stát Peru (c).

S prací jsem začala ke konci akademického roku 2005/2006, kdy jsem nejprve shromáždila informace o výukových materiálech zejména pro regionální geografii Jižní Ameriky na jiných vysokoškolských pracovištích. Dále jsem musela získat, utřídit a vybrat materiály nejrůznějšího druhu a typu (tištěné, elektronické publikace, statistická data, grafika, audio a video nahrávky, mapové podklady – vše uvedeno v seznamu literatury a použitých zdrojů) pro vytvoření osnovy multimediální učebnice regionální geografie Jižní Ameriky spolu s konkrétní vzorovou ukázkou za stát Peru. Vzhledem k velkému objemu různorodých dat byla tato práce velice časově i odborně náročná (posouzení spolehlivosti dat, nutnost získání dat v různých jazycích – angličtina, španělština, částečně i francouzština a portugalština). Na základě seskupených materiálů byla navržena osnova učebnice a napsány odborné texty jednotlivých kapitol vzorové regionálně geografické charakteristiky státu Peru, které byly doplněny grafikou a hypertextovými odkazy. Tyto texty byly následně technicky zpracovány do elektronické podoby. Z logického důvodu, že není možné poskytnout multimediální materiál vzorové regionálně geografické charakteristiky státu Peru v tištěné podobě, je stěžejní část mé práce na přiloženém DVD nosiči. Některé materiály (televizní pořady – konkrétně uvedeny v seznamu literatury a použitých zdrojů), ze kterých byly čerpány informace pro tvorbu textů, nemohly být vzhledem k autorským právům přímo zařazeny do vytvořené multimediální ukázky. Z tohoto důvodu budou k dispozici na DVD pouze v knihovně KGE PF JCU pro výuku předmětu „Regionální geografie Ameriky“. Záležitost copyrightu se ukázala jako jeden

z největších problémů, proto je v textu na mnohých místech uváděn jen internetový odkaz na příslušnou stránku s obrázky, mapami, hudbou, filmy, dalšími zajímavostmi a informacemi k danému tématu (kapitole).

Téma diplomové práce jsem si zvolila z mnoha důvodů. Jihoamerický kontinent mne vždy přitahoval nejen množstvím přírodních krás a pozoruhodných kulturních památek, ale i jistou exotičností a houževnatostí místních obyvatel. Jelikož jsem měla osobní zkušenost s absolvováním předmětu „Regionální geografie I“, lákala mne možnost podílet se na tvorbě výukového materiálu pro ostatní studenty KGE PF JCU. Když jsem přemýšlela, který z jihoamerických států rozpracovat do multimediální podoby, ihned mě napadlo Peru. Stát Peru nabízí nepřehledné množství přírodních a kulturních památek, které jsou proslulé po celém světě (Machu Picchu, planina Nazca, jezero Titicaca, město Cuzco, kaňon Colca aj.). Peru bylo domovem Inků, kteří zhruba před 600 lety vládli impozantní říši v horách a úrodných údolích And. Inckou civilizaci zničili španělské dobyvatelé a většinu Peruánců dnes tvoří mesticové. Rozsáhlé oblasti na východě Peru pokrývá nepřístupný amazonský deštný prales. Jen 190 km od pobřeží Tichého oceánu, v peruánských horách, začíná svou pouť nejvodnatější řeka světa Amazonka. Pod Andami na jihovýchodě země se rozkládá suchá náhorní plošina a podél hranice s Chile leží nejsušší místo planety, poušť Atacama. Ráda bych takové místo plné přírodních extrémů navštívila.

2. ROZBOR LITERATURY

Tato kapitola má za cíl stručně shrnout základní literaturu, ze které jsem čerpala informace a data při tvorbě osnovy multimediální učebnice a vzorové regionálně geografické charakteristiky státu Peru v multimediální podobě. Snažila jsem se vytvořit reprezentativní vzorek literatury, týkající se převážně jihoamerického kontinentu. Při své práci jsem se setkala s problémem, že se naprostá většina literatury o americkém kontinentu zaměřuje na Severní Ameriku. Dalším problémem bylo sehnat odbornou geografickou literaturu o Jižní Americe, která by obsahovala aktuální informace a data. Nakonec se mi podařilo najít literaturu kvalitní, precizně zpracovanou i čtivou, kterou je možné využít v učitelské praxi.

2.1 Odborná geografická literatura o Jižní Americe

Do odborné geografické literatury jsem zahrнула vysokoškolské učebnice, skripta, vědecké práce, různé studie, kartografická díla a odborné články zaměřené na Jižní Ameriku.

Rozsáhlá publikace, která se věnuje Jižní Americe komplexně a sleduje veškeré geografické charakteristiky kontinentu, se jmenuje *Zeměpis světa. Díl patnáctý, Jižní Amerika, I. (Denis, 1929)*. Ačkoli se jedná o starou knihu, její zpracování je velmi precizní a z fyzickogeografické sféry lze použít většinu poznatků. Kniha je rozdělena na dvě části. V první části je probírán všeobecný ráz jihoamerického kontinentu, velice podrobně se dozvídáme o povrchu, podnebí, obyvatelstvu a kolonizaci. V části druhé se autor věnuje zemím tropické Jižní Ameriky, Brazílii a Guayaně. Obě země jsou popsány podrobně, přičemž Brazílii se vzhledem k její rozloze věnuje větší pozornost a je probrána po menších geografických celcích. Zaujalo mne, že již v tak staré literatuře se autor zmiňuje o dnes velice diskutovaném klimatickém jevu, který poprvé popsali peruánští rybáři a nazvali jej El Niño. Na první část dvousvazkové publikace navazuje *Zeměpis světa. Díl patnáctý, Jižní Amerika, II. (Denis, 1930)*. Obsahem knihy je podrobná regionální charakteristika Andských zemí (Venezuely, Kolumbie, Ekvádoru, Peru, Bolívie a Chile) i zemí Laplatských (Argentiny, Paraguaye a Uruguaye). Jednotlivé země jsou čtenáři přiblíženy z pohledu fyzickogeografického i socioekonomického. Je však nutné brát zřetel na zastarání dat zejména v socioekonomické sféře.

Pozorování změn klimatu ve třech oblastech kontinentu se věnuje *Studie o kolísání klimatu v historické době na západním pobřeží Jižní Ameriky* (**Pejml, 1966**). První oblast tvoří dlouhý pás podél pobřeží Tichého oceánu od 3° až po 32° jižní šířky. Východně od této oblasti se v rozmezí asi 30° až po 50° jižní šířky nachází druhá oblast pozorování. Třetí oblastí pozorování bylo území východně od první a severně od druhé oblasti, v rozmezí asi 15° až 30° jižní šířky. K důkazu výkyvu klimatu posloužila pozorování, která probíhala na Galapágách. Galapágy leží na rozhraní rozdílných klimatických sfér: Peruánského proudu a zóny intertropické konvergence (ITC).

Zeměpis světadílů: Učebnice pro pedagogické fakulty (**Janka, Mištera, 1967**) je vysokoškolská učebnice, která obsahuje všechny země světa, kromě Československa a Sovětského svazu. Zeměpis těchto zemí je zpracován ve dvou samostatných knihách. Každý světadíl je nejprve charakterizován obecně, až pak následuje charakteristika jednotlivých států. Vnitřní uspořádání látky je vždy stejné: pod jednotně upraveným záhlavím je přehled polohy a hranic státu, přírodních podmínek (povrchu, nerostného bohatství, podnebí, vodstva, půd, rostlinného krytu), stať o hospodářství (průmysl, zemědělství, obchod a doprava), obyvatelstvo, kraje a velká města a závěrem poučení o státním a politickém životě. Tabulky, grafy, fotografie, kartogramy a vyobrazení byly zařazeny v menším rozsahu. Jižní Amerika je rozdělena do čtyř hlavních kapitol: Karibské země, Brazílie, Andské státy a Laplatské státy. Tato rozsáhlá publikace mi posloužila pouze pro částečné doplnění poznatků. Využití dat z učebnice bylo omezeno starším datem vydání.

Další vysokoškolská učebnice, která popisuje všechny kontinenty vyjma Antarktidy, se jmenuje *Zeměpis zahraničních zemí 2* (**Häufler a kol., 1968**). I v této učebnici je kvalitně a poměrně podrobně zpracovaná Jižní Amerika z hlediska přírodních poměrů. Regionální charakteristika Jižní Ameriky je, obdobně jako u předchozí učebnice, rozdělena do čtyř hlavních kapitol. První kapitolou jsou Karibské státy (Kolumbie, Venezuela, Guyany, Trinidad a Tobago). Samostatnou kapitolu představuje Brazílie. Třetí kapitolu tvoří Andské země (Ekvádor, Peru, Chile, Bolívie) a poslední kapitolou jsou Laplatské země (Argentina, Paraguay a Uruguay). Každý stát obsahuje charakteristiku polohy, přírodních poměrů, zvláštností vývoje, obyvatelstva a velkých měst, hospodářství. V učebnici nechybí grafy, tabulky, černobílé fotografie a tematické mapy. I u této vysokoškolské učebnice bylo její praktické využití omezeno starším datem vydání.

Jedna ze základních publikací, která mi poskytla nezbytné odborné poznatky pro mou práci, nese název *Regionální geografie světadílů a oceánů II. : Amerika, Antarktida, oceány, I. část.* (Baar, Šindler, 1989a). Tato kniha se člení na dvě části. Všeobecná část se soustředí na popis Ameriky a Antarktidy. Fyzickogeografickou charakteristiku Ameriky tvoří jednotlivé kapitoly, které se věnují geologickým a geomorfologickým poměrům, klimatickým poměrům, hydrografickým poměrům, pedogeografickým poměrům, biogeografickým poměrům a fyzickogeografické regionalizaci. Socioekonomickogeografická charakteristika Ameriky se zabývá administrativními a politickými poměry, demografickými poměry, ekonomickými poměry a socioekonomickogeografickou regionalizací. Druhou část knihy tvoří regionální přehled, ve kterém se autoři věnují Anglosaské Severní Americe, konkrétně státům Kanada a USA a nesamostatným územím. V textu jsou uváděny důležité statistické údaje, nalezneme zde samozřejmě tabulky i mapy. Ještě důležitější kniha, kterou jsem při své práci hojně využívala, bezprostředně navazuje na předchozí publikaci a jmenuje se *Regionální geografie světadílů a oceánů II. : Amerika, Antarktida, oceány, II. část.* (Baar, Šindler, 1989b). Tato kniha pokračuje v regionálním přehledu. Autoři zde charakterizují státy Karibské oblasti, státy Střední Ameriky a státy Jižní Ameriky. Další samostatnou částí této knihy je charakteristika oceánů (Tichý, Atlantský, Indický, Severní ledový a Antarktická moře). Přínosem je jistě i seznam literatury a tzv. dodatky k 1. dílu, které jsou zpracovány formou tabulek s údaji o zemědělské produkci a těžbě surovin. Při své práci jsem samozřejmě nejvíce využila regionální přehled států Jižní Ameriky. Autoři člení jihoamerický kontinent na státy Andské skupiny, státy Laplatské skupiny a závislá území. Jednotlivé státy jsou charakterizovány z pohledu jejich historie, obyvatelstva, ekonomiky a regionů. Tuto publikaci považuji za kvalitně zpracovanou a rovněž důležitou pro osvojení poznatků z regionální geografie Jižní Ameriky.

Užitečnou a praktickou příručku mi byl *Geografický místopisný slovník světa* (Kolektiv, 1993), který obsahuje 9200 hesel států, závislých území, měst, obcí, hor a pohoří, nížin, moří a oceánů, řek, jezer ostrovů a jiných geografických objektů z celého světa i z území České a Slovenské republiky. Hesla jsou doplněna stručným přehledem historického a kulturního vývoje, informacemi o archeologických nálezích, architektonických a dalších zajímavostech. Slovník zahrnuje i údaje o ochraně přírody, světovém přírodním a kulturním dědictví. Podrobně jsou zpracována hesla států, která

jsou vybavena mapou, výběrově i tabulkou správného členění, údaji o státním zřízení, obyvatelstvu a hospodářství.

Geography of the world's major regions (Cole, 1996) je anglicky psaná publikace, která je velmi zajímavě zpracovaná a obsahuje velké množství přínosných informací. Tato kniha předkládá globální pohled na nejtěžší problémy skrze analýzu dvanácti předních regionů světa. Poskytuje potřebný přehled o daných regionech, navzájem je porovnává a zaměřuje se i na hospodářskou a politickou situaci vyspělého a rozvojového světa. Věnuje se populačnímu růstu, degradaci životního prostředí, přírodním katastrofám, lidským konfliktům a jejich dopadu na různý stupeň vývoje společnosti i na životní prostředí. Tato kniha uvnitř každého regionu popisuje hospodářskou a politickou situaci, produkci a spotřebu přírodních zdrojů, zemědělství, průmysl, služby, postavení armády i celkový dopad na hospodářské změny ve světě. Autorovi se podařilo sjednotit různá témata nejvýznamnějších regionů světa, stručně je čtenáři přiblížit, doplnit o nepostradatelné statistické údaje, tabulky, grafy, mapy a fotografie. Jedním z takových regionů je i Latinská Amerika, kterou charakterizuje devět kapitol. V úvodu je tento region představen, následuje charakteristika kultury (jazyk, náboženství, ...), další částí jsou tabulky se statickými údaji, mapy a grafy, které jsou doplněny diskusí. Další samostatné kapitoly tvoří Mexiko, Střední Amerika a Karibik, Andské země, státy jižní části jihoamerického kontinentu (Argentina, Chile, Paraguay a Uruguay), Brazílie a Guyana. Poslední kapitolou je mizející Amazonský prales. Každý region má v závěru tři tabulky, v nichž jsou shrnuta klíčová fakta, názor autora na daný region a otázky k zamyšlení.

Další pozoruhodná kniha, ze které jsem čerpala nové informace, nese název *K pramenům Amazonky (Janský a kol., 2000)*. Prameny Amazonky zůstávaly po staletí velkou neznámou. Jedním z průkopníků mapování tohoto veletoku byl ve druhé polovině 17. století jezuita českého původu páter Samuel Fritz, tvůrce první mapy Amazonky. Také na jeho dílo, jež nebylo dlouho překonáno, navázaly expedice Hatun Mayu 1999 a 2000 organizované Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy v Praze pod vedením doc. RNDr. Bohumíra Janského, CSc. Tyto vědecké týmy jako první na světě stanovily prameny Amazonky. Jejich příběh i odborné statě s mnoha grafy a výpočty, které dokumentují složitou a leckdy i dobrodružnou cestu k pramenům Amazonky, jsou obsahem této knihy. Nelze opomenout nádherné barevné fotografie, které provází čtenáře celou knihou a zdárně dokreslují obraz popisovaného území. Stěžejní část knihy charakterizuje geografickou polohu a orografii pramenné oblasti,

vznik a vývoj Peruánských And, geologickou stavbu a vývoj území, výbrus hornin a chemickou analýzu jednotlivých součástí, geomorfologii, zalednění, půdy a biosféru pramenné oblasti Amazonky, klimatické poměry, hydrografickou analýzu pramenů Amazonky, výsledky terénního průzkumu v pramenné oblasti řeky Apurímac, lagunu „Bohemia“, chemismus vod a hydrobiologickou analýzu jezer v pramenné oblasti Amazonky.

Cvičení z regionální geografie: Amerika a Austrálie (Hübelová, Chalupa, 2004) jsou vysokoškolská skripta, která se v části o Jižní Americe, zabývají komplexním pohledem na subkontinent. Stručný text obsahuje nejvýznamnější informace, které jsou uspořádány po složkách (objevování a kolonizace, přírodní poměry, klima, hydrologické poměry, biota, lidé a hospodářství, oblasti a státy), a tabulky. Součástí publikace jsou cvičení a úkoly pro studenty, které lze využít v učitelské praxi.

Využila jsem i diplomové práce obhájené na katedře geografie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, které se vztahovaly k jihoamerickému kontinentu. Konkrétně se jednalo o *Předkolumbovské indiánské civilizace Ameriky ve výuce na základních a středních školách (Migotová, 2006)* a *Regionální geografie Jižní Ameriky ve výuce na II. stupni základních škol (Vymazalová, 2007)*.

Pro tvorbu vlastního didaktického materiálu jsem využila také poznatků odborného časopisu *Biologie-Chemie-Zeměpis*. Zde jsem objevila zajímavé články zabývající se především proměnou Latinské Ameriky a charakteristikou některých jihoamerických států. *Latinská Amerika se mění (Hübelová, Chalupa, 2007b)* je článek, který výrazné ekonomické a politické proměny přibližuje především z hlediska historie. Autoři se zaměřili na období od kolonizace po současnost. Vytvořili stručný přehled důležitých událostí (boj za nezávislost, vznik guerillových hnutí, diktátorské režimy) i významných osob spjatých s tímto kontinentem (Kryštof Kolumbus, Hernán Cortés, Francisco Pizarro, José de San Martín a Simon Bolívar). Pokračováním tohoto článku je *Latinská Amerika se mění (2) – nejchudší a nejbohatší státy Ameriky (Hübelová, Chalupa, 2007c)*, který porovnává bohatství států. Autoři zmiňují zajímavou studii, ve které jsou analyzovány geografické příčiny diferenciac bohatství zemí. Tuto studii publikoval Jared Diamond a Shaun Miller (Nature, 25. 5. 2006, s. 411). Článek se věnuje nejen ekonomické a politické situaci amerických států, ale i geografickým faktorům (tropické nemoci, produktivita tropického zemědělství,

přírodní podmínky, hustota zalidnění, nerostné bohatství). „Revolucionářský pakt“ je označení spolupráce Venezuely, Kuby a Bolívie v americkém tisku. Je zde popsána i spolupráce některých zemí s Československem. Největší prostor je věnován politické moci a prezidentům ve vybraných státech Ameriky: Venezuela, Haiti, Mexiko, Nikaragua, Brazílie, Argentina, Ekvádor, Peru a Chile. Článek *Peru – modelová andská země* (Hübelová, Chalupa, 2007a) uvádí informace a zajímavosti o Peru. V praxi může sloužit učitelům k doplnění jejich přípravy, ale i pro motivaci jejich žáků a studentů. Náplní tohoto článku je především historie Peru (Předincké období, Kultura inků, Období kolonizace, Nezávislost země). Nechybí zde zmínka o přírodě, lidech a hospodářství Peru. Článek je doplněn černobílými fotografiemi.

Zvlášť jsem se zaměřila i na rozbor kartografických materiálů vhodných pro výuku regionu řešeného touto diplomovou prací. Hodnotila jsem atlasy, ale i různé soubory map. Stěžejní dílo, které jsem využila při své práci, vyšlo v edici Soubor map „Poznáváme svět“ v Kartografickém nakladatelství. Konkrétně se jedná o dílo *Soubor map „Poznáváme svět“: Ecuador, Guyana, Kolumbie, Peru a Venezuela* (Kolektiv, 1968) a je tvořeno textovou částí a mapovou přílohou. Textová část poměrně detailně popisuje již zmiňované státy. Každý stát je charakterizován po stránce přírodních poměrů (poloha, povrch, vodopis, podnebí a rostlinstvo, zvířena), dále je popsáno obyvatelstvo a hospodářské poměry (zemědělství, průmysl, doprava, zahraniční obchod), další částí jsou hospodářskozeměpisné oblasti a na závěr nechybí stručný historický a politický vývoj státu. V úplném závěru textové části jsou černobílé fotografie přibližující čtenáři jednotlivé státy. Mapovou přílohu tvoří obecně zeměpisná mapa v měřítku 1 : 6 000 000, která zobrazuje Ekvádor, Guyanu, Kolumbii, Peru a Venezuelu. Tato mapa je doplněna několika tematickými mapami a tabulkami jednotlivých států, které se týkají různých složek (př. obyvatelstvo, zemědělská produkce, ...). Data v tabulkách již nejsou pravdivá a pro výuku se tudíž nedají využít, ale mapa je vhodným doplňkem pro výuku na mikroregionální úrovni. V díle se místy vyskytují zastaralé výrazy a především staré statistické údaje, ale i tak si myslím, že toto dílo přináší velice cenné informace a měl by se s ním seznámit každý student regionální geografie Jižní Ameriky. Stejným způsobem jsou tvořena i další díla, která vyšla v této edici. Jedná se o *Soubor map „Poznáváme svět“: Bolívie a Brazílie* (Kolektiv, 1969) a *Soubor map „Poznáváme svět“: Argentina, Chile, Paraguay a Uruguay* (Kolektiv, 1980). Geodetický a kartografický podnik vydal dílo *Soubor map „Poznáváme svět“:*

Jižní Amerika (**Kolektiv, 1985**), které se zaměřuje na jihoamerický kontinent jako celek. Opět je tvořeno textovou a mapovou částí. V úvodu textové části jsou popsány zeměpisné objevy a stručný historicko-politický vývoj Jižní Ameriky. Dále je charakterizována fyzickogeografická složka (poloha a rozloha, geologická stavba a povrch, půdy, podnebí, vodstvo, rostlinstvo, zvířena, ochrana přírody) a socioekonomická složka (obyvatelstvo, zemědělství, lesy a lesní produkce, průmysl, doprava, vnější ekonomické vztahy). Celý text je proložen tabulkami se statistickými údaji. I zde se opakuje problém s neaktuálností dat. Mapovou přílohu tvoří politická mapa Jižní Ameriky v měřítku 1 : 12 000 000. Tato mapa se vzhledem k velkému množství různých pojmů a názvů jeví poměrně nepřehledně.

Prvním z atlasů, který jsem prošla, byl *Vojenský zeměpisný atlas* (**Kolektiv, 1975**). Jedná se o poměrně starý atlas, ale kvalitně zpracovaný. Jde o soubor map s různou tematikou, lišících se zobrazeným územím a měřítky. Je zde vyobrazena i obecně zeměpisná mapa Jižní Ameriky. Pro výuku bych spíše využila velkého množství tematických map v úvodu atlasu, které jsou zaměřeny na celý svět, tudíž i na Jižní Ameriku.

Tematický atlas, který slouží pro širší pochopení souvislostí mezi přírodními a společenskými jevy, nese název *Školní atlas: Dnešní svět* (**Tomeš a kol., 1997**). Obsahem atlasu je téma: Vesmír, Přírodní sféra, Obyvatelstvo, Hospodářství, Politické poměry, Životní podmínky a tabulkový přehled zemí. Pro snadnou orientaci a využití má atlas jednotnou koncepci na bázi dvoustran věnovaných jednotlivým tématům, která odpovídají struktuře školní výuky. Každá dvoustrana obsahuje textovou část (základní pojmy a souvislosti), hlavní mapu světa (významné prvky konkrétní geografické sféry v určitých vztazích), vedlejší mapky a kartogramy (rozvádějí příslušné téma), grafy a tabulky (srovnání světadílů a oblastí, světová „nej“). Jednotlivé tematické okruhy jsou odděleny dvoustranou barevných fotografií, která slouží k ilustraci a dalšímu rozvedení témat.

Mezi cizojazyčné atlasy bych zařadila anglicky psaný *Satellite atlas of the world* (**Kolektiv, c1997**). Liší se od ostatních atlasů zejména tím, že veškeré mapy jsou vytvořeny pomocí družicových snímků. Společným znakem je obsah atlasu, jelikož i zde nalezneme mapy všech kontinentů. Satelitní mapa Jižní Ameriky je v měřítku 1 : 22 356 000. Mapy v měřítku 1 : 12 880 000 zobrazují severní a jižní část jihoamerického kontinentu. Satelitní atlas světa se ihned po svém uvedení na západoevropské trhy setkal s nadšenou reakcí odborníků, ale i laické veřejnosti. Další

anglicky psaný *Student atlas* (**Kolektiv, 1998b**) mne zaujal díky svým tematickým mapám, které doplňují obecně zeměpisné mapy všech kontinentů. Jihoamerický kontinent je podrobněji zpracován z hlediska klimatických poměrů. Speciální prostor je zde věnován Brazílii. Nalezneme zde mapy hustoty zalidnění, migrace obyvatelstva, ekonomické aktivity, zahraničního obchodu i satelitní snímek Amazonské pánve. V závěru je abecedně řazený seznam států se základními údaji a vlajkami.

Školní atlas (**Kolektiv, 1999**) se skládá ze souboru map s různou tematikou, lišících se zobrazeným územím a měřítky. V úvodu se čtenář stručně seznámí se základními pojmy souvisejícími s kartografií. Dále se zde nachází mapy věnující se České a Slovenské republice a nechybí ani mapy jednotlivých kontinentů. Mapy jsou vždy doplněny krátkým textem a fotografiemi, čímž se liší od ostatních běžných atlasů světa. Jižní Amerika je zaznamenána na fyzické i politické mapě a různých tematických mapách. Jihoamerický kontinent je zde rozdělen na 2 části: sever a jih. Myslím si, že tento atlas zaujme především mladší žáky a student vysoké školy by jej mohl využít v učitelské praxi.

Zeměpisný atlas světa (**Kolektiv, 2003a**) je tvořen souborem tematických map světa a mapami všech kontinentů. V úvodu je textová i obrazová část věnující se hvězdám, galaxiím, hvězdné obloze viditelné z našeho území, sluneční soustavě, planetě Zemi a jejím pohybům, Měsíci. Fyzická i politická mapa Jižní Ameriky je v měřítku 1 : 35 000 000. Dále zde můžeme nalézt podrobné mapy severozápadní, východní a jižní části Jižní Ameriky, které jsou v měřítku 1 : 10 000 000. V závěru jsou vlajky států světa a textová část se zaměřila na stručný přehled států jednotlivých kontinentů.

Nejnovějším atlasem, se kterým jsem pracovala, byl *Školní atlas světa* (**Kolektiv, 2007**). V atlase nalezneme přehledné mapy světa, tematické mapy světa, fotografické stránky světadílů s tabulkami, mapy jednotlivých světadílů (obecně zeměpisné, politické, historické, demografické, hospodářské), ukázky map a zobrazení. Obecně zeměpisná mapa Jižní Ameriky je zde vyobrazena v měřítku 1 : 20 000 000, ale i v měřítku 1 : 40 000 000. V měřítku 1 : 40 000 000 je jihoamerický kontinent dále vyobrazen na mapě politické, hospodářské a zemědělské. Jižní Americe se také věnuje osm tematických map, které jsou v měřítku 1 : 80 000 000. Tyto mapy přibližují klima, vegetaci, historii a obyvatelstvo jihoamerického kontinentu. Atlas je určen zejména pro využití při výuce a obsahuje důležitá data, se kterými žáci ve škole pracují.

2.2 Populárně naučná geografická literatura o Jižní Americe

Do populárně naučné geografické literatury jsem zahrнула encyklopedie, lexikony, cestopisy i průvodce týkající se Jižní Ameriky. Jedná se o literaturu, kterou vyhledává široký okruh čtenářů, jelikož je psána srozumitelně. Přehledný a čtivý text je často doplněn mnoha barevnými fotografiemi, obrázky, mapkami i tabulkami. Právě cestopisů i průvodců je velké množství, neboť se Jižní Amerika v poslední době stává poměrně oblíbenou destinací. Na závěr jsem zařadila stručný popis článků z oblíbených geograficky zaměřených časopisů.

Kniha, která shrnuje zážitky z cest po státech Jižní Ameriky, nese název *Sopečný kontinent: cesta po Jižní Americe* (**Lundkvist, 1966**). Vyprávění se zaměřuje především na státy, kde je významná vulkanická činnost a sopečný reliéf. Autor zde kritizuje i aktuální situaci v daných státech (Kolumbie, Ekvádor, Peru, Bolívie a Chile).

Čas se zastavil nad Amazonkou (**Manciet, 1969**) je kniha, která poutavě vypráví o putování do nitra Amazonie. Autorem knihy je fotograf a žurnalista, který popisuje zajímavé události cesty, kmeny indiánů žijících v džungli Amazonie a především jejich způsob života a zvyky.

Kniha *Utrpení a naděje Latinské Ameriky* (**Šumavský, 1980**) se čtenáři snaží přiblížit poměry regionu, historii a všechny souvislosti a okolnosti, které uvedly Latinskou Ameriku do pozice, v jaké se v danou dobu nacházela. Ve druhé části knihy autor předkládá vizi vývoje kontinentu v budoucnosti.

Země světa: Afrika, Amerika, Oceánie (**Kolektiv, 1987**) podává výklad nejdůležitějších informací ke kontinentům a jejich jednotlivým zemím. Nejprve je vždy charakterizován celý kontinent, a pak následují abecedně řazené státy. Informace se týkají také politické a ekonomické situace konkrétní země, což potvrzuje stručná zmínka o styku daného státu s Československem. Kniha je doplněna barevnými vlajkami států a několika fotografiemi. Je však nutné přihlídnout k datu vydání knihy a tudíž i k neaktuálnosti dat a některých informací.

Anglicky psaná publikace *Latin America and the Caribbean: a systematic and regional survey* (**Blouet, Blouet, (eds.), 1993**) je rozdělena na dvě části. První část představuje celistvý pohled na Latinskou Ameriku a Karibik (fyzická geografie, historie, globalizace, obyvatelstvo, města, hospodářství). Druhá část se věnuje podrobné charakteristice jednotlivých regionů (Mexiko, Karibik, státy Střední Ameriky, Andské země, Brazílie aj.). Kniha je doplněna černobílými mapami a fotografiemi. Pro doplnění

poznatků a přehledu o státech jihoamerického kontinentu mi posloužila další anglicky psaná publikace *World handbook: Country by country* (**Widdows, c1993**). V úvodu jsou vyobrazeny obecně zeměpisné mapy všech kontinentů. Některé země, především evropské, jsou vyobrazeny samostatně. Dále následují abecedně řazené státy světa. Jednotlivé státy jsou stručně charakterizovány (základní údaje, přírodní poměry, historie, ekonomie, kultura a politika). Charakteristika státu Peru je doplněna informacemi o Incké civilizaci a Andách. V závěru publikace jsou tabulky se statistickými údaji z celého světa. Tabulky jsou rozděleny dle témat (např. přírodní poměry, obyvatelstvo, města, HNP, ...). Další anglicky psaný titul je *Global studies: Latin America* (**Goodwin, 1994**). Zahrnuje charakteristiky regionů: Mexiko, Střední Amerika, Jižní Amerika, Karibik. Jednotlivé země těchto regionů obsahují stručné charakteristiky a statistické údaje, vše je doplněno výběrem článků ze světového tisku.

Lexikon zemí. Sv. 5, Amerika (Severní, Střední, Jižní) a Karibik (**Kolektiv, 1994**) je publikace zaměřená pouze na Ameriku. U každého státu jsou základní údaje, stručně charakterizované dějiny a politika, příroda a hospodářství, vše doplněno barevnými fotografiemi. V závěru jsou družicové snímky města San Francisco, Manaus a pouště Atacamy, které jsou následovány obecně zeměpisnými mapami Kanady, USA, Střední a Jižní Ameriky.

Historie osídlení kontinentů, největší, nejbohatší a nejlidnatější města světa i mnoho dalších témat obsahuje svazek *Lidská sídla* (**Short a kol., 1994**). Po staletí se lidé shromažďovali v sídlech, která postupně rostla a jejichž vybavenost se zvyšovala. Osídlení se vyvíjelo odlišně v různých oblastech světa. Také tyto rozdíly i soudobé vztahy mezi osídlením a společností jsou tématem této knihy. Je zde zachyceno téma struktury osídlení, urbanizace i správy městských území. U Jižní Ameriky se autoři zaměřili na explozi měst, koloniální osídlení, utváření dnešní podoby měst a sociální rozdíly ve městech. Konkrétně je zde blíže charakterizováno město Lima a Bogotá. Kniha je doplněna množstvím barevných fotografií a mapek.

Encyklopedická publikace *Státy a území světa* (**Liščák, Fojtík, 1996**) zachycuje všechny státy a jednotlivá administrativní území s podrobnými údaji: rozloha a poloha, obyvatelstvo (počet, jazyky, náboženství atd.), státní zřízení, ekonomika, ale i základní historický přehled s důrazem na poslední roky a údaje (včetně vyobrazení) o vlajce a státním znaku.

Jižní Amerika: nejen cestou Inků (**Dvořák, Hořínek, Špillarová, 1997**) je název cestopisu, který vypráví o putování Jižní Amerikou. Jsou zde zachyceny zážitky z cest,

zejména po oblasti Peru. Autoři se snaží přiblížit tuto oblast nejen z pohledu zaniklé civilizace Inků. V knize jsou ručně načrtnuté mapy s vyznačenými cestami, do nichž jsou zanesena zajímavá historická místa, která mohou čtenáři sloužit jako námět pro cestování. Kniha je doplněna množstvím fotografií s humornými popisky.

Čtenáři, kteří ovládají anglický jazyk, mohou nalézt inspiraci a rady pro své cesty v knize *South America: a Lonely Planet shoestring guide* (**Lyon a kol., 1997**). Tato kniha vyšla v edici průvodců Lonely Planet. Díky svému kvalitnímu zpracování patří tento rozsáhlý průvodce mezi ty nejvyhledávanější. Najdeme zde popis 238 zajímavých míst, regionů i měst. Nechybí zde tipy a rady, jak ochránit své zdraví, jak trávit volný čas, kam se v dané lokalitě podívat, kde se ubytovat a najíst. Každá oblast je stručně charakterizována (geografie, historie, kultura) a doplněna mapou či plánem města. Nechybí ani základní fráze a výrazy ve španělštině, portugalštině, kečuánštině a ajmarštině.

Další zajímavá publikace, se kterou jsem se setkala, se jmenuje *Všechno o Zemi: Místopisný průvodce světem* (**Kolektiv, 1998c**). Je tvořena jako zeměpisný slovník pojmů od A do Z. Nechybí zde státy světa, jejich nejvýznamnější města a geografické charakteristiky, doplněné mapami. V zeměpisném slovníku jsou důkladněji vysvětleny hlavní přírodní jevy a tvary (např. časová pásma, desková tektonika, jeskyně, počasí, pouště, sopky, ...). Kromě obrázků je popsána jejich struktura, vznik a význam při utváření našeho prostředí. Dalším specifikem této publikace jsou světové rekordy. Největší, nejdelší, nejširší, nejvyšší a nejhlubší výtvořiny přírody a člověka (hory, mosty, ostrovy, tunely, vodopády, ...).

Praktická a propracovaná je publikace nesoucí název *Encyklopedie Zeměpis světa* (**Bateman, Eganová, 1999**). Obsahuje podrobné profily 189 zemí světa. Profily zemí jsou vnitřně členěny do tří hlavních oddílů: Přírodní poměry, Společnost a Hospodářství. Popisují se v nich klimatické poměry a povrch zemí, rostlinstvo a zvířena, hlavní historické události, kultura, stav a zaměření průmyslu a hospodářství. Země jsou rozčleněny podle geografických oblastí. Encyklopedie obsahuje mapu každé oblasti i mapky všech jednotlivých zemí. Součástí všech hesel je i státní vlajka, orientační schéma polohy země na kontinentu a tabulka se základními statistickými údaji o obyvatelstvu, přírodních charakteristikách, hospodářství a společenském zřízení. Některá hesla jsou vybavena doplňujícími ilustrovanými články pojednávajícími o jedinečných kulturních, historických či zeměpisných jevech, které se k zemi váží. Encyklopedie obsahuje množství barevných fotografií s popisem. Další encyklopedie,

kteřá se zaměřuje pouze na Severní a Jižní Ameriku, se jmenuje *Země a lidé: encyklopedie zeměpisu. Severní a Jižní Amerika* (Connolly a kol., 1999).

Státy a jejich představitelé (Honzák, Pečenka, 1999) je název encyklopedie, která charakterizuje současné mezinárodně uznávané státy a státní útvary včetně zaniklých, koloniálních, sporných, okupovaných, separatistických a dalších území. Charakteristiky jsou doplněny seznamem panovníků, vládců a prezidentů. Nalezneme zde i vlajky a stručné mapky států.

Jednoduše a čtivě psaná kniha *Nebojte se Latinské Ameriky* (Nesnídal, 1999) popisuje cestu po státech Střední a Jižní Ameriky. Kniha je plná zážitků a událostí, které se přihodily cestou, která pro autora nebyla jen dobrodružstvím, ale znamenala splnění jeho životního snu.

"Nový svět" - *Amerika, Austrálie a Oceánie: encyklopedický přehled zemí* (Anděl, Mareš, 2000) je kvalitně zpracovaná kniha, která seznamuje čtenáře s fyzickogeografickou a socioekonomickou složkou jednotlivých kontinentů. Jižní Americe se věnuje samostatná kapitola, kde je popsán charakter povrchu, vodstvo, podnebí, fauna a flóra, historické události, obyvatelstvo, hospodářství, doprava i zahraniční obchod. Následuje charakteristika jednotlivých států jihoamerického kontinentu.

Jižní Amerikou od severu k jihu (Peclová, Slaba, 2000) je kniha, která popisuje zážitky, jimiž byla naplněna téměř roční cesta Kateřiny Peclové a Richarda Slaby po Jižní Americe. Ujeli stopem tisíce kilometrů, přešli kus tropického pralesa, zdolali několik hor, poznali báječné lidi a naučili se španělsky. Autoři knihy navštívili Venezuelu, Kolumbii, Ekvádor, Peru a Chile. Jednotlivé zážitky a příběhy jsou vylíčeny v textové části knihy, která je navíc doplněna i samostatnou obrazovou přílohou. V této části se nachází velké množství barevných fotografií s popisem, které dokumentují cestu po Jižní Americe. Kniha je čtivá a přibližuje čtenáři život obyčejných lidí v některých částech Jižní Ameriky.

Jeden z nejznámějších geografů světa je autorem knihy *Cestopisy z Nového světa* (Humboldt, 2002). Nejedná se o cestopis v pravém slova smyslu, nenalezneme zde pouhý výčet a popis míst, která autor navštívil. Autor vyzdvihl nejpoutavější zážitky z cest a ve své knize se věnuje zhruba 10 hlavním tématům (El Dorado, jed curare, šňupání halucinogenu yopo, lov želv, noční život pralesní zvěře, indiáni, ...).

V nakladatelství Jota vyšla v edici Rough Guides kniha *Peru: turistický průvodce* (Jenkins, 2002). Součástí kapesního průvodce je: srozumitelný popis

významných památek (Machu Picchu, Cusco, Nazca, ...), aktuální přehled hotelů, ubytoven, pouličních jídelen i restaurací, praktické rady v oblasti sportovního vyžití, odborný výklad popisující peruánskou kulturu a historii, barevné fotografie a více než 50 map. Průvodce je rozdělen na tři části. První část obsahuje základní informace (doprava, víza, pojištění, kriminalita aj.). Druhou část tvoří samotný průvodce, který se člení na šest kapitol (Lima a okolí, Cusco a okolí, Jih, Ancash a Huánuco, Trujillo a sever, Tropický prales). Poslední část se stručně věnuje různým tématům souvisejícím s Peru (hudba, příroda, kuchařské recepty, jazyk, ...).

Severoamerické Kordillery a jihoamerické Andy představuje kniha *Americké hory snů: Od Aljašky po Ohňovou zemi* (**Radehose, 2002**). Kniha poskytne informace především vysokohorským turistům a horolezcům. Jelikož si sám autor zmíněné pohoří „prošlápl“, snaží se poradit, na co si musí jeho následovníci dát pozor. Provede čtenáře po nejvyšších vrcholech daného pohoří nejen slovem, ale i fotografiemi a mapami.

Lexikon zemí 2003 (**Zwettler, 2002**) je publikace, která čtenáři podává základní informace o státech a závislých územích světa. Zaměřuje se především na aktuální politické dění a významné události jednotlivých států. Textová část je vždy doplněna mapkou a tabulkou, která uvádí fakta a statistické údaje orientované na politiku, obyvatelstvo a hospodářství daného státu.

Dalším, tentokrát česky psaným průvodcem v edici Lonely Planet, je *Jižní Amerika: Argentina, Bolívie, Brazílie, Chile, Kolumbie, Ekvádor, Falklandy, Guyany, Paraguay, Peru, Uruguay, Venezuela* (**Gorry, 2003**). Tento průvodce odkrývá to nejlepší z magického světadílu, ať už se jedná o karneval v Riu, procházky po stezkách Inků či odkrývání ztracených měst prastarých civilizací. Jedná se o velmi podrobného průvodce, ve kterém je zhruba 220 názorných map. Čtenář zde najde fakta o regionu (dějiny, podnebí, ekologie, umění, zvyky, ...), praktické informace (víza, peníze, elektřina, ubytování, ...), ale i další informace, jako např. příjezd a odjezd na kontinent a cestování po něm. Dále se průvodce podrobně věnuje jednotlivým zemím jihoamerického kontinentu.

Velká encyklopedie zeměpisu (**Kolektiv, 2003b**) obsahuje množství faktů o více než 180 nezávislých státech ze všech kontinentů. Jedná se o encyklopedii, kde je kladen velký důraz na estetickou stránku a snaží se zaujmout spíše menší čtenáře. Krom fotografií a map je zde velké množství barevných ilustrací. Každý kontinent je nejprve charakterizován obecně, a pak následuje charakteristika jednotlivých států. Na úvod je

krátké představení, následuje kapitola zeměpis a hospodářství a na závěr je zmínka o lidech a kultuře. Některé poznatky se dají dobře využít v učitelské praxi.

Precizně zpracovanou knihou, která uspokojí i náročnější čtenáře, je publikace *Světová pohoří: Severní, Střední a Jižní Amerika (Šlégl a kol., 2003)*. Knihu zpracovali lidé, kteří daná místa skutečně navštívili. Zaměřili se na hlubší poznání kraje a na nové možnosti cestování a turistiky. V úvodu jsou uvedeny přehledy a rekordy pohoří. Všechna pohoří daného kontinentu jsou charakterizována z pohledu geologie, vodstva, podnebí i přírody a její ochrany. Poutavý text provázejí atraktivní fotografie. Publikace obsahuje i přehledové mapy horstev, podrobné mapky a nákresy hřebenovek s turistickými trasami.

Knihou představující kombinaci cestovní příručky a přehledu živočichů a rostlin nese název *Peru, Bolívie, Ekvádor, Galapágy: cestování a kultura, poznávání zvířat a rostlin (Waterkamp a kol., 2005)*. Knihu lze rozdělit na několik základních částí. Nejprve je prostor věnován státům Bolívie, Ekvádor a Peru (dějiny, politika, hospodářství, geografie, geologie, obyvatelstvo, flóra a fauna). Další část knihy se zaměřuje na vybrané regiony těchto států formou turistického průvodce. Samostatnou část tvoří přehled živočichů a rostlin, který se skládá ze stručného textu a velkého množství barevných fotografií. Rostlinné i živočišné druhy jsou popsány z hlediska jejich výskytu, typických znaků a zajímavostí. Na závěr publikace jsou základní informace o cestování v daných státech formou výkladového slovníku od A do Z. Tato publikace vyniká zejména popisem a množstvím barevných fotografií, které se vztahují k více než 250 rostlinným a živočišným druhům této oblasti.

Cestománie II. (Borovička a kol., 2006) je druhý svazek knižní podoby populárního televizního pořadu. Každá z kapitol přibližuje několik zajímavých míst deseti zemí: Švýcarska, Jihoafrické republiky, Peru, Srí Lanky, Kanady, Itálie, Tuniska, Austrálie, Ruska, Vietnamu. Všechny kapitoly jsou ilustrovány mnoha fotografiemi a mapami, doplněny rozhovorem s režisérem televizního pořadu a také aktuálními praktickými informacemi o každé ze zemí. Jedna z mnoha poutavě napsaných kapitol se věnuje i zemi z jihoamerického kontinentu. Nazývá se Peruánské kontrasty a jejím tvůrcem je Olga Vilímková. Autorka čtenáři blíže představuje město Pisco, kraj Nazca, typickou zdejší faunu – lamy, jezero Titicaca, Machu Picchu, město Cajamarca, kraj Chachapoyas, přístav Iquitos i různé domorodé kmeny.

Další díl, který nás zavede do všech koutů světa, se jmenuje *Cestománie III. (Bálek a kol., 2007)*. Tentokrát se reportáže věnují Afghánistánu, Albánii, Argentině,

Číně, Indonésii, Irsku, Izraeli, Madagaskaru, USA a Venezuele. Jižní Amerika je zachycena v reportáži Severní Argentina: za maté, steaky a tangem, jejímž tvůrcem je Kamil Krakeš. Další reportáž je z Venezuely a nese název Proměny země na Karibiku, jejím autorem je Vladimír Plešinger.

Při své práci jsem přečetla velké množství populárně naučných článků z oblíbených geografických časopisů. Společným znakem těchto článků byla jejich čtivá forma, většina jich byla navíc doplněna barevnými fotografiemi s popisem. Vzhledem k obsáhlosti a různému zaměření textů není možné předložit literární rozbor všech článků. Vybrala jsem články týkající se pouze státu Peru, s nimiž jsem nejvíce pracovala. Další citace časopiseckých článků, které jsem využila nejen při tvorbě této diplomové práce, jsou samostatně uvedeny v seznamu literatury a použitých zdrojů.

Z časopisu *National Geographic* mě zaujal článek *Tajemství tetované mumie* (**Williamsová, 2006**). Žena, jejíž tělo se zachovalo v tak obdivuhodném stavu, žila a zemřela v době před 1600 lety mezi Močiky ve starověkém Peru. Těm vládli nelítostní muži, ona však byla pohřbena s odznaky moci včetně zlaté koruny s vyobrazením divoké tváře nadpřirozené bytosti. Kdo byla tato vysoce postavená žena? Ostatky této ženy byly nalezeny na severním pobřeží Peru na obřadním místě zvaném El Brujo. Článek sice neobjasnil původ této ženy, ale díky množství kvalitních fotografií a podrobnému popisu těla mumie, naleziště i předmětů v okolí, se autorce podařilo přiblížit čtenáři Močickou kulturu a některé její obřady.

V časopise *Geografické rozhledy* jsem objevila dva zajímavé články. První článek se jmenuje *Život indiánů v peruánských Andách* (**Vilímková, 2004/2005**). Je velký rozdíl mezi životem indiánů ve městech, v okolí měst a ve vzdálenějších oblastech. Tyto rozdíly se týkají materiálních podmínek, způsobu obživy, sociálního zabezpečení (např. možnosti návštěvy školy nebo zdravotního zařízení) a také vnímání světa a s tím spojeného způsobu uvažování a náboženského smýšlení. Na úvod autorka popisuje život indiánů ve městech, dále se zaměřuje na „civilizovaný“ venkov a největší prostor je věnován způsobu života indiánů Qeros ve ztracených oblastech departementu Cusco. Na závěr autorka shrnuje velké změny, které se udály v posledních letech, a stručně popisuje typickou faunu této oblasti – lamy. Přírodou jihoamerického kontinentu a jejími specifiky v Andách se zabývá článek *Jihoamerické páramo a puna* (**Zelený, 2006/2007**). Pás páramos je v jihoamerických Andách ostrůvkovitě rozšířen mezi 10° s. š. a 15° j. š. od Venezuely (pouze v oblasti Méridy) do středního Peru.

Nejlépe je vyvinut v Kolumbii a Ekvádoru. Botanik Václav Zelený se zaměřil převážně na flóru této oblasti, jelikož ekologické podmínky páramos jsou velmi specifické a u většiny rostlin vyvolaly zvláštní tvarové přizpůsobení. Puna, zvaná též altiplano, je odlišná vegetační formace, která navazuje na andské páramo asi mezi 15° a 27° j. š. (od středního Peru do severního Chile). Tato oblast má ráz vysokohorské bezlesé stepi a i zde autor popisuje klima a flóru. Na závěr je stručná zmínka o drsných životních podmínkách v těchto oblastech a plodinách, které lze pěstovat. Obě oblasti se pro svou unikátnost staly předmětem výzkumu univerzitních a vědeckých pracovišť po celém světě (př. Dánsko, Německo, ...).

Inkové pořádali celou řadu slavností. Ta zasvěcená bohu slunce, kterého považovali za tvůrce vesmíru i veškerého lidstva, byla nejdůležitější a konala se v Cuzku. O této významné slavnosti píše časopis *Koktejl* v článku *Modlitba syna slunce* (Bímová, 2006). Slavnost Inti Raymi je druhým největším festivalem Latinské Ameriky po karnevalu v Riu. Součástí oslav je i alegorický průvod, který začíná 21. 6. v Limě. Veškeré oslavy obvykle trvají 4 dny a jsou zakončeny posvátným rituálem obětování lamy u pevnosti Sacsahuaman. Článek, který popisuje průběh slavnosti i přípravy, které tomuto obřadu předcházejí, je doplněn množstvím barevných fotografií. Další článek, který jsem si se zájmem přečetla, byl rovněž z časopisu *Koktejl* a jmenoval se *Šamané si se zuby neporadí* (Miller, 2006). Autorka článku se stala členkou expedice dentistů z Pensylvánie, kterou vedli manželé Paul a Dolly Bowersovi. Cílem expedice bylo navštívit indiány žijící v amazonské džungli, kteří nemají přístup k civilizaci ani dostatek peněz na nezbytnou ústní hygienu. Za týden se členům týmu podařilo ošetřit mnoho dětí i dospělých včetně místní šamanky, která zde nahrazuje doktora. Jelikož v jídelníčku místních indiánů téměř chybí vápník, problémy s bolestí zubů jsou časté.

Nejvíce poutavých článků souvisejících se státem Peru jsem objevila v časopise *Lidé a země*. Lákavé fotografie jezera Titicaca s rákosovými plovoucími domy Urů najdete snad v každém z katalogů cestovních kanceláří, které do této části světa vozí turisty. Jak dlouho ale ještě budou mít lidé na co se dívat? Jezero se totiž v posledních letech dostává na pokraj ekologické katastrofy. Zda jí budou tamní úřady umět čelit je námětem článku *Zachráníme jezero Titicaca?* (Horský, 2006). Do jezera putuje odpad všeho druhu včetně uhynulých domácích zvířat. Jedním z řešení by mohlo být zařazení jezera na seznam památek UNESCO, tudíž i přísnější kontrola současné kontaminace. Tento problém řeší organizace PELT (Proyecto Especial del Lago Titicaca), která se snaží sehnat finance na odstranění dosavadních škod. Obrazce z Nazky – to jsou

většinou dostatečně zpopularizované, ale stále tajemné obří obrazce v pouštní planině Nazca nedaleko stejnojmenného městečka na jihu Peru. Mezi nejznámější „kresby“ patří například kolibřík či astronaut. Na ploše 525 km² tu napočítáme přes 300 jednotlivých obrazců, dále pak 155 dalších geometrických tvarů a kolem 10 000 čárových linií. *Jiná setkání v Nazce* (**Mykiska, 2006a**) je článek, který se vydal na návštěvu podzemí této oblasti. V některých místech pouštní planiny se nacházejí pohřebiště, ve kterých byla objevena podivuhodně zchovalá mumifikovaná těla. Zde se dočtete, jak mumifikovaná těla vypadají, jak jsou uložena, zda je mohou navštívit běžní turisté aj. Krátký článek *Tajemství na očích* (**Banout, 2007**) potvrdil mou představu o jedinečnosti jihoamerického kontinentu. Objev vodopádu Gocta v roce 2002 ohlásil německý cestovatel Stefan Ziemendorff. Vodopád vysoký 771 metrů je po Angelově vodopádu ve Venezuele (972 m) a vodopádu Tugela v Jižní Africe (948 m), třetím nejvyšším vodopádem s volným pádem vody na světě. První záběry tohoto neznámého vodopádu přinesla televize až v roce 2006. Přesto, že vodopád není nijak ukryt v divoké přírodě a dokonce je poblíž indiánské vesnice, zůstával odlehlému světu dlouho skryt. *Koleje do ztraceného města* (**Sucha, 2007a**) nás zavedou do hor nedaleko Cuzca. Tajemné ruiny dávného inckého města, které jsou pro většinu návštěvníků Peru hlavním magnetem cesty, leží vysoko nad strmým údolím řeky Urubamba. Silnice v hornaté džungli neexistují. K snad nejokázalejšímu výhledu v celé Jižní Americe se dostanete jenom pěšky nebo dobrodružnou železniční tratí vedoucí pralesem a divokou vysokohorskou krajinou. Čtenář tu najde popis atmosféry při cestě vlakem, fotografie města Cuzca a samozřejmě i jedinečné stavby, která je cílem cesty - Machu Picchu. Už španělský kronikář Garcilaso de la Vega a posléze i Alexandr von Humboldt prohlásili: „...cesta od břehů Peruánského moře směrem k zasněženým vrcholům And připomíná putování od rovníku k pólům, přičemž projdeme všechny typy přírodních krajin Země...“. *Vlídlná tvář drsných velehor* (**Šimek, 2007**) je fotočlánek, který se snaží čtenáři přiblížit pohoří Andy prostřednictvím velkých barevných fotografií s popisem.

2.3 Odborná a populárně naučná negeografická literatura o Jižní Americe

Při studiu literatury vztahující se k řešenému tématu jsem se zajímala rovněž o zdroje informací z dalších oborů. Pracovala jsem s odbornou, ale i populárně naučnou literaturou, která se na jihoamerický kontinent zaměřila z pohledu historie, etnografie, literatury, fauny a flóry, ekonomie aj.

Mnoho nových poznatků mi přinesly knihy popisující historii a dějiny kontinentu. Publikace, která postihuje významné události historie států Jižní Ameriky, nese název *Latinská Amerika - nepokojný kontinent* (**Višváder, 1963**). Autor popisuje dějiny v interakci s dalšími vědami jako je právě geografie nebo biologie. Rozsáhlé dílo, které se podrobně věnuje dějinám kontinentu, se nazývá *Dějiny Latinské Ameriky* (**Polišenský a kol., 1979**). Zabývá se historií kontinentu od prvního osídlení, koloniálním obdobím i současnou situací. Nechybí ani prognózy, kam bude vývoj Latinské Ameriky směřovat. V závěru knihy jsou dějiny stručně shrnuty a chronologicky seřazeny. Při tvorbě multimediálního materiálu jsem mnoho poznatků čerpala z knihy *Historie světa: Atlas světových dějin* (**Haywood a kol., 1998**). Tato encyklopedie je detailně zpracovaná, mapuje veškerá území naší planety a časová údobí její historie. Unikátní soubor map poskytuje pohled na všechny státy světa během klíčových bodů jejich historie, a to v časovém rozmezí od roku 2000 př. n. l. do roku 1997. Mapy poskytují přehled o územním rozložení států v dané době, ale i přehled o sociální, vojenské a hospodářské situaci. Celá encyklopedie je proložena nákresey historických i archeologických nálezů a časovými osami. Všechny významné pojmy z historie Ameriky zachycuje odborný výkladový slovník *Amerika v proměnách staletí* (**Opatrný, 1998**), který je doplněn mnoha obrázky a mapami. Dalším slovníkem je *Encyklopedie moderní historie* (**Pečenka a kol., 1999**), která mapuje období od Velké francouzské revoluce (1789) po současnost. Téměř 2 000 hesel a tabulek zachycuje hlavní momenty světových dějin posledních dvou staletí: války, bitvy, revoluce, krize, povstání, ale i smlouvy, pakty, míry, dohody, politické strany a další pojmy. Největší prostor je věnován Evropě a Severní Americe. *Peru* (**Roedl, 2003**) je osmáctým svazkem, který vyšel v řadě *Stručná historie států* v nakladatelství Libri. Celá publikace se věnuje historii Peru. Hlavním obsahem publikace jsou první obyvatelé a jejich kultury, Inkové, čas conquisty, občanské války, kultura za éry místokráľů, reformy a rebelie, válka za nezávislost, invaze do Peru, hospodářská krize, teror guerill, kultura

19. a 20. století. V závěru je přehled hlavních událostí v jednotlivých letech, zmínka o česko-peruánských vztazích, encyklopedické údaje a základní informace pro turisty. V nakladatelství Lidové noviny vyšla před nedávnem publikace *Dějiny Peru a Bolívie* (Roedl, 2007). Tato kniha je jedním z mnoha svazků edice Dějiny států. Stát Peru je zpracován v první části této knihy. Motivem kapitol jsou stejná témata jako v předchozím autorově díle, které se zabývalo pouze státem Peru. Tato publikace se od té předchozí liší tím, že jednotlivé kapitoly jsou rozšířeny a doplněny černobílými fotografiemi s popisem. V závěru knihy je navíc přehled místokráľů a prezidentů. Tato publikace přináší dostatek informací i náročnému čtenáři. Stejným způsobem, ale tentokrát jiným státům Jižní Ameriky, se věnují i starší publikace z nakladatelství Lidové noviny *Dějiny Brazílie* (Klíma, 1998) a *Dějiny Argentiny, Uruguaye, Chile* (Chalupa, 1999). *Vlády a vládcové: jak se kde vládne* (Minogue a kol., 2005) je publikace, která shrnuje historický vývoj a typy vlád všech států světa. Státy jsou řazeny do skupin dle jejich současného typu státní moci. U každého státu nechybí zmínka o jeho historickém vývoji.

Další oblastí mého zájmu byly poznatky z humanitních oborů, jako např. z oblasti demografie, jazykovědy, literatury či etnografie, související s jihoamerickým kontinentem. Rozsáhlé a odborné dílo, které poskytne dostatečný přehled o literatuře jihoamerického kontinentu, se jmenuje *Dějiny literatur Latinské Ameriky* (Imbert, Amora, 1966). Literatura jihoamerických zemí je zde uspořádána dle 3 základních kritérií. Prvním kritériem je literární žánr, druhým země původu autora a tím posledním je datum narození autora. Úplně samostatně je popsána literatura Brazílie. Etnografii se věnuje publikace *Etnografie mimoevropských oblastí: Amerika - Jižní Amerika* (Vrhel, Kašpar, 1985). První část publikace se věnuje etnolingvistické klasifikaci a rozděluje region na kulturní areály. Druhá část obsahuje výklad conquisty a etnických procesů v Jižní Americe. K Jižní Americe neodmyslitelně patří obyvatelstvo indiánského původu. Nejenom o indiánech Jižní Ameriky píše kniha *Staré americké civilizace* (Katz, 1989). Hlavní náplní knihy je struktura a vývoj mayské, aztécké a incké říše. Na kultury všech kontinentů světa se zaměřuje kniha *Lidé a kultury* (Rogers, 1994). U jihoamerického kontinentu mě nejvíce zaujala kapitola zabývající se osudem jihoamerických indiánů. Autor zde stručně shrnuje historii indiánských kmenů, které byly již vyhlazeny. Další kniha zabývající se obyvatelstvem Ameriky nese název *Svět předkolumbovské Ameriky: kulturní atlas* (Coe, Snow, Benson, 1997). Kniha vypráví o původních obyvatelích a jednotlivé kultury zasazuje do konkrétního přírodního

prostředí. Objevy všech světových kontinentů popisuje *Atlas objevů* (**Kolektiv, 1998a**). Kniha zmiňuje první zámořské objevy Kryštofa Kolumba, pátrá po bájném El Dorádu, vypráví o Darwinově pozorování na Galapágách i cestách barona Humboldta. V knize *Učitelkou v Peru* (**Vilímková, 2003**) autorka popisuje život horských indiánů ve vesničce Pucamarca. Podobně žijí prakticky všichni venkovští obyvatelé peruánských hor. Autorka popisuje každodenní činnosti lidí v průběhu jednoho roku (od března do prosince), tak jak je zažila. Vzpomíná na školní hodiny, drobné příhody s dětmi, na některé výlety. Pozoruje chování místních lidí, jejich morální zvyklosti včetně duchovních a kulturních tradic a porovnává je se situací ve městě a také se způsobem života tzv. ztraceného venkova – izolované vysokohorské komunity Qeros. Kniha zaujme cestovatele, které seznámí se skutečným životem peruánských indiánů, ale je určena i těm, kteří si chtějí přečíst neobyčejný příběh české učitelky. Přílohu knihy tvoří barevná fotogalerie s popisky. Tato publikace je pátým svazkem edice Lidé a Země. Pátý svazek z cyklu *Svět, v němž žijeme: Národy světa* (**Kolektiv, 2004a**) popisuje jednotlivé národy podle světadílů od nám kulturně blízkých Evropanů až po přírodní národy jihoamerických pralesů. Text doplňují velké barevné fotografie, které dokumentují rozmanitost lidské rasy.

S životem obyvatel je těsně spjata i ekonomická a hospodářská situace. I v tomto oboru jsem prostudovala různé studie, sborníky a publikace, které se vztahovaly k Jižní Americe. Mezi první a zároveň nejstarší publikace patřil obchodně ekonomický sborník *Andská skupina* (**Beneš, 1983**). Už název napovídá, že se autor zabývá pouze andskými státy (Venezuela, Kolumbie, Ekvádor, Peru, Bolívie). Sborník se zabývá vývojem a současným stavem politiky, ekonomiky, zahraničního obchodu, ale i vztahem ČSSR s jednotlivými státy. Vše je doplněno tabulkami a názornými mapami. Data ve sborníku samozřejmě nejsou aktuální, a proto mi sborník posloužil spíše pro přehled vývoje v daných státech. Anglicky psaná publikace, která je považována za zlomovou v oblasti politologie a ekonomie, nese název *Democracy and the market: political and economic reforms in eastern Europe and Latin America* (**Przeworski, 1992**). Autor se snaží vytvořit obecné modely procesů, které detailně popisuje a především uvádí konkrétní příklady z oblastí ve východní Evropě a Jižní Americe. Hlavními tématy je: demokracie, kapitalismus, socialismus a politický vliv na hospodářské reformy. Kniha je psaná poměrně čtivou formou a je proložena krátkými anekdotami. *Aktuální otázky světové ekonomiky, Latinská Amerika ve světové ekonomice: postavení a regionální ekonomická integrace v 90. letech* (**Gombala, 2000**) je krátká studie, která se zaměřuje

na ekonomickou integraci regionu a významné ekonomické ukazatele. Autor sleduje vývoj integračních seskupení Latinské Ameriky a její postavení ve světovém hospodářství v 90. letech 20. století. Názory autora vychází především ze studie každoročních zpráv Ekonomické komise pro Latinskou Ameriku a Karibskou oblast (ECLAC).

Velkou pozornost jsem věnovala i literatuře, která se vztahovala k přírodě Jižní Ameriky, jelikož tento kontinent uchvacuje mnoho lidí právě díky svým přírodním krásám a zajímavostem. Jedna z knih, která se specializuje na charakteristiku národních parků, se jmenuje *Národní parky světa* (**Grazzini, 1994**). Kniha má dvě části: fotografickou a textovou. První část se skládá z barevných fotografií, které dokreslují atmosféru textové části, kde autor jednotlivé parky světa představuje zejména z pohledu jejich historického vývoje, zajímavostí a odlišností. Jako světové dědictví se označují nejruznější kulturní a přírodní památky po celém světě, které byly pro svou unikátnost vybrány organizací UNESCO a přijaty na tzv. „Seznam světového dědictví“. Přírodní parky světa, které jsou součástí této organizace, čtenáři přiblíží kniha *Přírodní parky: Krajinné oblasti a přírodní ráje pod záštitou UNESCO* (**Göbel, 1999**). U každého parku je zmínka odkdy je součástí organizace UNESCO, mapka, kde se daný park nachází a především jsou zde velmi kvalitní barevné fotografie s popisem. Parky jsou řazeny podle roků, kdy byly začleněny do této organizace. V závěru publikace je slovník geologických pojmů, přehled vývoje země, mapa světa, kde jsou jednotlivé parky vyznačeny. Velmi oceňuji, že zde nechybí kritéria pro začlenění přírodních parků do seznamu světových památek. Z jihoamerického kontinentu je zde charakterizováno osm přírodních parků (Galapágy, Los Glaciares, Sangay, Iguazú, Huascarán, Manú, Los Katíos a Canaima). Nejnovější publikace, která se zaměřuje na národní parky, se nazývá *100 nejkrásnějších národních parků světa: cesta pěti kontinenty* (**Neubert, Maass, 2007**). Kniha *100 divů světa: Největší poklady lidstva na pěti kontinentech* (**Maass a kol., 2004**) nabízí výpravu za výtvořiny přírody i lidských rukou, nad jejichž velikostí se tají dech. Mezi divy světa, které se nacházejí v Jižní Americe, autor zařadil: zapomenuté Machu Picchu; záhadné monumentální obrazce z Nazky; pravěký svět Galapág; místo, kde se rodí mraky neboli vodopády Iguacu; mnoho ledu v Patagonii; Panamerickou dálnici. V knize je množství velkých barevných fotografií s popisem. Kniha popisující divy přírody, archeologické lokality, monumenty exotických kultur i zázraky moderní techniky a průmyslu, které se nacházejí v Americe a jsou zapsané organizací UNESCO na Seznam kulturního a přírodního světového

dědictví, se jmenuje *Svět, v němž žijeme: Kulturní a přírodní dědictví – Amerika* (**Kolektiv, 2005a**). U každého státu Jižní Ameriky je výčet zajímavostí, které jsou charakterizovány a doplněny barevnými fotografiemi.

K přírodě Jižní Ameriky neodmyslitelně patří i unikátní fauna a flóra. I této oblasti se věnuje spousta knih. Kniha *Jižní Amerika: Země a život* (**Bates, 1975**) se věnuje fauně Jižní Ameriky. Autor se zaměřil jak na původní, tak přistěhované živočišné druhy. Každý významný zástupce hmyzu, obojživelníků, plazů, ptáků i savců je pečlivě charakterizován. Rozmanitost biotopů amerického kontinentu se pohybuje od tundry, jehličnatých i listnatých lesů, prérií a pouští Severní Ameriky, přes deštné pralesy Amazonie a horské prostředí And až po antarktické prostředí Patagonie. Tomu odpovídá druhová bohatost zvířeny a rostlinstva. Na faunu i flóru Ameriky se zaměřila kniha *Svět, v němž žijeme: Zvířata a rostliny II - Afrika, Severní, Střední a Jižní Amerika* (**Kolektiv, 2004b**). Jižní Americe se věnují kapitoly: Andy, Galapágy, Poklady deštného pralesa, Amazonie, Zvířena a rostliny deštného pralesa, Pampa a Patagonie. V každé kapitole je daná oblast nejprve popsána, a pak jsou stručně charakterizováni typičtí zástupci fauny a flóry žijící v této oblasti. Nechybí ani jejich barevné fotografie. Publikace, která přináší globální pohled na přírodu, na volně žijící živočichy i na jejich přirozené životní prostředí, nese název *Velký atlas živočichů* (**Kolektiv, 2005b**). Střední a Jižní Amerika je charakterizována v rámci neotropické oblasti dle jednotlivých životních prostředí živočichů (biotopů). Biotop je vždy popsán, doplněn výčtem nejvýznamnějších zástupců fauny a především je zkompletován množstvím kvalitních barevných i černobílých obrázků, nákresů, map, fotografií, grafů i tabulek.

2.4 Teoretická literatura o tvorbě multimediálních materiálů

Před samotnou tvorbou vzorové regionálně geografické charakteristiky státu Peru v multimediální podobě jsem prostudovala knihy, které se zabývaly především e-learningem. Zaměřila jsem se i na knihy věnující se problematice médií a komunikaci.

V posledních letech se na českém trhu začalo objevovat množství knih, které se věnují e-learningu. Kvalitní odborná literatura však pochází především ze zahraničí, a proto jsem značný prostor věnovala i anglicky psaným publikacím. Jedna z prvních pochází od předního odborníka na e-learning a jmenuje se *Guide to E – Learning* (Allen, 2002). Jedná se o průvodce e-learningem, který nabízí konkrétní přístupy pro úspěšný rozvoj této technologie. Kniha má dvě části, v první se autor zabývá obchodní perspektivou. Popisuje základní složky a vlastnosti e-learningu a zaměřuje se na jeho nepostradatelnou roli při snaze o vedení konkurenceschopné firmy. Druhá část se podrobně věnuje designu, který je důležitý pro tvorbu zdařilých e-learningových aplikací. Česká publikace *E-Learning ve vzdělávání dospělých* (Barešová, 2003) si klade za cíl přinést jednak shrnutí některých známých poznatků a jednak popis nových aspektů, možností a současných trendů v e-Learningu. Publikace je rozdělena na několik částí: úvahy o informačním světě a nutnosti neustálého vzdělávání, pokus o objasnění pojmu e-Learning a pátrání po jeho původu, shrnutí známých poznatků o e-Learningu, novinky, trendy a zajímavosti v oblasti e-Learningu. Součástí této publikace jsou různé přílohy a e-slovník. Zaujala mne příloha, která se zabývá rozvojem e-Learningu na vysokých školách v České republice. Autorka stručně popisuje historii, současnou situaci i budoucnost e-Learningu ve vysokoškolském vzdělávání. Další praktická anglická příručka pro kohokoliv, kdo je zapojen do online učení, nese název *E-moderating: The Key to Teaching and Learning Online* (Salmon, 2004). Kniha je rozdělena na dvě části. Autor nejprve popisuje a zkoumá e-moderování, zabývá se klíčovými problémy v oblasti vzdělávání e-moderátorů, zmiňuje zkušenosti s učením online. Druhá část poskytuje řadu přínosných rad a informací pro online vyučování, které pochází především z praxe samotného autora. Kniha *E-learning (nejen) pro pedagogy* (Kopecký, 2006) v úvodu definuje obecné základy e-learningu (pojem e-learning, základní pojetí, výhody a nevýhody). Autor stručně popisuje technologické formy e-learningu, elektronický obsah (tvorba, struktura, kurzy), e-learningový tým (autor, tutor, studující), harmonogram e-learningového studia, zavádění e-learningu do firemního či školního vzdělávání, standardy, pedagogiku e-learningu, distanční

vzdělávání v České republice (zkušenosti z aplikace e-learningu na vybraných univerzitách v Česku, základní a střední školy, české firmy) a e-learning v Evropě a státech Evropské unie. Profesor Gabriel Švejda z Jihočeské univerzity je jedním z našich předních odborníků na technologii vzdělávání a multimédia. Kromě slovenské publikace *Vybrané kapitoly z tvorby e-learningových kurzov* (Švejda a kol., 2006) mi poskytl i cenné rady. Skripta jsou koncipovaná jako praktický návod na vytvoření e-learningového kurzu v prostředí LMS Moodle a skládají se z osmi kapitol. Úvodní kapitola je věnovaná teoretickým otázkám e-learningu. Seznamuje čtenáře se základními pojmy a principy. Druhá kapitola popisuje ve všeobecné rovině metodické principy tvorby multimediálních elektronických studijních materiálů. Důraz klade na principy tvorby e-learningových kurzů. Třetí kapitola uvádí potenciálního tvůrce e-kurzu do prostředí LMS Moodle a shrnuje základní požadavky nezbytné pro úspěšné zvládnutí problematiky e-kurzů. Čtvrtá kapitola se zabývá samotným vytvořením e-learningového kurzu, nastavením jeho vlastností a výběrem nejvhodnějšího formátu. Pátá kapitola je věnovaná popisu jednotlivých součástí domovské stránky kurzu. Šestá kapitola přináší přehled možností online zobrazení studijních textů. Popisuje zásady práce s adresářovou strukturou kurzu a doplňujícími externími zdroji. Také se zabývá vhodnými typy souborů pro tvorbu obsahu e-learningového kurzu. Sedmá kapitola je nejrozsáhlejší a postupně představuje jednotlivé moduly aktivit, které by měl kurz obsahovat. Závěrečná kapitola se zabývá administrativou vytvořeného kurzu. Seznamuje čtenáře s možností správy informací o účastnících kurzu, jejich aktivitě a poskytuje návod na zálohování samotného kurzu. *Rozvoj a vzdělávání pracovníků* (Hroník, 2007) je název další publikace, která se věnuje vzdělávání spíše z pohledu zaměstnanců v různých firmách a společnostech. Teorie zahrnuje především strategický rozvoj lidských zdrojů a vliv firemní kultury na rozvoj lidí. Praktické kroky pak podrobně vysvětlují celý cyklus existence zaměstnance v organizaci – od výběru přes hodnocení, vzdělávání až k jeho efektivitě na pracovním místě. Čtenář zde najde inspirativní a současné trendy v e-learningu. E-learningu se v poslední době věnuje i množství konferencí a soutěží. Zajímavé příspěvky pak vycházejí v různých sbornících např. Sedláček (ed.), 2007 nebo Sojka, Kvizda (eds.), 2007. Příspěvek *Motivace při využití e learningu ve vysokoškolské výuce geografie turismu* (Štyrský, 2007) se zabývá motivací v obecné rovině, ale především praktickým využitím motivace ve výuce geografie turismu. Konkrétně ukazuje příběh z cest pomocí fotografií a krátkého komentáře. Příspěvek *Vliv používání e-materiálů a snížení*

kontaktní výuky na studijní úspěšnost (Vlčková, 2007) prezentuje výsledky evaluačního výzkumu, popisuje, jak studenti e-materiály, e-prostředí a předmět hodnotili, a klade si otázku, zda používání e-materiálů mělo vliv na úspěšnost ukončení předmětu (test). Jedna z nejnovějších publikací věnující se e-learningu nese název *E-learning, jedna z cest k moderním formám vzdělávání (Vaněk, 2008)*. Publikace se zabývá vzdělávacím procesem (plánování, realizace, hodnocení), formami a prostředky výuky (distanční vzdělávání, technologie vzdělávání, multimédia), e-learningem, nelineárním textem, tvorbou kurzů pro e-learning a hodnocením efektivity vzdělávání.

Člověk, média a elektronická kultura (McLuhan, 2000) je název díla, které je považováno za významný příspěvek v oblasti chápání současných médií. Kniha obsahuje zajímavý průřez, který začíná kapitolou věnovanou reklamě a zábavě. Druhá část se věnuje tisku a elektronické revoluci, třetí McLuhanovi a jeho přednáškám, rozhovorům atd. Poslední část se věnuje kultuře a umění. Autor často záměrně používá takových větných konstrukcí, které nutí čtenáře přemýšlet nad významem jeho slov, a proto je text knihy poměrně náročný. *Úvod do studia médií (Burton, Jiráček, 2001)* je první česky psanou učebnicí mediálních studií, která se opírá o výklad české mediální krajiny a o domácí tradici studia médií. Kniha shrnuje poznatky ze studia médií a na příkladech z českých i světových médií pojednává o tom, jakou roli média sehrávají v životě jednotlivce i společnosti. Vysvětluje, proč je třeba média studovat, jak je možné je studovat, jak přistupovat k chování médií. Jeden z autorů se podílel na vzniku další knihy *Média a společnost (Jiráček, Köpplová, 2004)*, která se zabývá stejnou tematikou. Ústředním zájmem je mediální komunikace jako obecný pojem, proměny mediální komunikace a působení médií. Výklad je doplněn řadou příkladů z České republiky i ze zahraničí. Masová média (zvláště tisk, televize a rozhlas) mají v moderních společnostech zásadní a stále vzrůstající význam. *Úvod do teorie masové komunikace (McQuail, 2002)* je rozsáhlá učebnice základů masové komunikace s přesahem do praxe. Publikace probírá všechny hlavní oblasti teorie a fungování masových médií. Zajímavá je kapitola, která se věnuje účinkům médií na jedince a společnost. Tato kniha je vhodná pro všechny čtenáře, kteří si chtějí utvořit představu o světě médií a masové komunikace.

2.5 Vybraná literatura didaktická, pedagogická a psychologická

K tvorbě návrhu vlastního učebního textu jsem využila odbornou literaturu z oboru didaktiky (obecné, speciální i předmětové), pedagogiky a psychologie. *Základy didaktiky regionální geografie* (Pluskal, 1987) je vysokoškolský učební text, který má sloužit posluchačům učitelského studia geografie při teoretické přípravě i praktickém působení v rámci pedagogických praxí ze zeměpisu. Cílem textu je poskytnutí uceleného pohledu na problematiku výuky regionální geografie. Tento učební text není koncipován jako podrobný návod pro výuku jednotlivých regionálně geografických témat. Autor se věnuje vymezení základních pojmů, didaktickému systému geografie, základní analýze učebnic obsahujících regionálně geografické učivo, názornosti a specifikům při výuce regionální geografie. Skripta jsou doplněna řadou obrázků, tabulek a map. Didaktice regionální geografie se rovněž věnují i další skripta *Vybrané kapitoly z didaktiky regionální geografie* (Šupka, Hofmann, 1990). *Učební text - jeho funkce, produkce, percepce a interpretace* (Machová, 1996) je sborníkem příspěvků z konference pořádané katedrou českého jazyka Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Nejzajímavější byl příspěvek s názvem Klady a zápory vysokoškolských skript, jehož autorem je Jaroslav Hubáček. Dále mne zaujal příspěvek Ivy Nebeské, který se jmenoval K produkci učebního textu pro vysokoškoláky. Učební text určený studentům vysokých škol má svá specifika a autorka se zde snaží stručně nastínit základní problematiku související s tvorbou vysokoškolských učebních textů. Tvorbou učebních textů a učebnic se zabývají i skripta *Koncepce a tvorba učebnic* (Valenta, 1997). Zajímavá publikace, která mi poskytla cenné informace pro mou práci, nese název *Učebnice: teorie a analýza edukačního média* (Průcha, 1998). Autor definuje základní parametry při tvorbě učebnic, navrhuje jak správně učebnici vybavit, zmiňuje základní chyby, kterých je třeba se vyvarovat. Kniha nabízí i několik možností hodnocení náročnosti učebnic a stanovuje formy jejich analýz. Základní učebnice, která se věnuje tématům obecné didaktiky, vzdělávání a vyučovacímu procesu, se jmenuje *Obecná didaktika* (Skalková, 1999). Publikace si klade za cíl podporovat samostatné pedagogické myšlení, které proniká do základních vztahů pedagogického procesu. Kniha má tři části, v první se autorka zabývá předmětem didaktiky a metodami didaktického výzkumu. V druhé části je hlavním tématem vzdělání (cíle, pojetí), učivo a jeho výběr, uspořádání učiva v pedagogických dokumentech a učebnice v multimediálním systému didaktických prostředků. Třetí část knihy se podrobně věnuje

vyučovacímu procesu (vyučovací metody, organizační formy vyučování, didaktické prostředky). Velmi přínosná byla skripta *Geografické, kartografické a geoinformatické vzdělávání s podporou webových zdrojů informací* (Wahla, 2006). Osvojení a využívání nových technologií je podmíněno dovedností znát přístupy ke zdrojům webových informací, zařazováním těchto zdrojů do konkrétního vyučovacího procesu. Obrazové zdroje, kterými může disponovat učitel geografie na všech stupních škol s přístupem na internet, mění dosavadní praxi a mění zcela průkazně její kvalitu. Tato skripta prokázala, že existuje pestrá nabídka webových zdrojů informací. Text obsahuje výběr z rozsáhlých webových zdrojů, které mají předpoklad být využity v pedagogickém procesu. Skripta by se dala nazvat i jako průvodce širokou škálou informačních zdrojů. Profesor Wahla se zde zaměřil na přístupy k webovým zdrojům informací, přístupy k webovým obrazovým zdrojům, přístupy k webovým animacím, přístupy ke zdrojům 3 D vizualizací a největší prostor je věnován přístupům k webovým zdrojům pro geoinformatiku.

O tvorbě a kvalitě zeměpisných učebnic, učebních textů či výukových metod se zmiňují různé články v odborných i populárně naučných geografických časopisech. Na několik zajímavých článků vztahujících se k didaktice geografie jsem narazila v odborném časopise *Biologie-Chemie-Zeměpis*. Článek *Mají učebnice zeměpisu budoucnost?* (Hübelová, 2006) se zamýšlí nad důležitostí zeměpisných učebnic. Autorka reaguje na projekt s názvem Videostudie, který ukázal, že učitelé prakticky nepoužívají učebnice. Učebnice slouží jako opora, obsahové vodítko k přípravě, ale nejsou metodickým návodem. Autorka zastává názor, že tištěná učebnice je ve srovnání s multimediální nenahraditelný didaktický prostředek (dostupná, přenosná, nepotřebuje technické zařízení), což v dnešní době postupně přestává platit a už i na základních školách se zavádí výuka pomocí interaktivních tabulí a multimediálních učebnic. Z názoru, že hlavním uživatelem učebnice je žák, vychází článek *Jak hodnotí učebnice zeměpisu žáci?* (Knecht, 2006). Málokdy je prováděn výzkum interakce učebnice – žák. Tento článek jedno z takových méně obvyklých šetření popisuje. Evaluace učebnic pro ZŠ proběhla metodou strukturovaného individuálního rozhovoru se žáky. Cílem byly učebnice z deseti různých českých vydavatelství, které byly opatřeny doložkou MŠMT a byly využívány pro školní rok 2005/2006. Vyhodnocení bylo provedeno kvalitativní obsahovou analýzou. Žáci preferují v učebnicích méně textu, více zajímavostí, názornost a srozumitelnost. Ideální učebnice by měla mít více obrazových komponent (fotografie, kresby, mapy, grafy, schémata, ...). Další dva články z tohoto

časopisu nesou název Do diskuse k učebnicím. První článek *Do diskuse k učebnicím* (Janoušková, 2006) se věnuje syntaktické obtížnosti a míře didaktické vybavenosti zeměpisných učebnic. Má-li učebnice splnit svůj účel, musí být text nejen obsahově, ale i svou syntaktickou strukturou přizpůsoben kognitivní úrovni žáků. V tomto článku je vyhodnoceno 14 středoškolských učebnic zeměpisu z různých nakladatelství a výsledky jsou zpracovány formou tabulky. Druhý článek nesoucí název *Do diskuse k učebnicím* (Smetáček, 2006) představuje hlavní hlediska pro analýzu učebnic. Prvním hlediskem je pomoc při aktivní činnosti učitele. Druhé hledisko se zaměřuje na to, zda učebnice odpovídá psychologickému kognitivnímu vývoji dítěte. Posledním, neméně důležitým hlediskem, je to, zda učebnice obsahuje znaky didaktické pomůcky.

Časopis *Geografické rozhledy* přinesl sérii článků s názvem Jak dál v tvorbě učebnic zeměpisu? Autory těchto krátkých článků jsou učitelé zeměpisu ze základních škol. *Jak dál v tvorbě učebnic zeměpisu?* (Janiš, 1992/1993) je článek, který se zabývá funkčností podoby učebnic v dané době a zastaráním jejich obsahu. Dle autora by se měly učebnice koncipovat jako ucelený přehled se zaměřením na „konstantní“ obecná témata. Další článek *Jak dál v tvorbě učebnic zeměpisu?* (Kejklíček, 1992/1993a) vychází z výstupních požadavků na absolventy daného ročníku. Autor navrhuje, aby se na přípravě učebnic podílel metodik, geograf z vysoké školy a učitelé z praxe. Pracovní tým by ještě rozšířil o výtvarníka a psychologa. V učebnicích by měl být zastoupen humor, úkoly by měly být rozděleny dle obtížnosti, měl by se snížit rozsah a zařadit více diagramů. Od stejného autora je i další článek *Jak dál v tvorbě učebnic zeměpisu?* (Kejklíček, 1992/1993b). Tentokrát se autor zaměřil na soubor pomůcek (příručka, diapozitivy, magnetofonové nahrávky, videokazety, pracovní sešit pro žáka, počítačové programy, sada modelů, sada transparentů, pracovní souprava pro třídu a další). Připojil bližší a konkrétní popis základních pomůcek: příručka pro učitele, diapozitivy, magnetofonová nahrávka a videokazeta. Články k této tématice je dobré chápat jako zajímavé a praxi napomáhající příspěvky, nikoliv jako odborně exaktní výsledky teorie učebnic.

2.6 Multimediální materiály o Jižní Americe

Do této subkapitoly jsem zahrнула různé videokazety, CD a DVD nosiče, které se vztahují k Jižní Americe. Další součástí tvoří televizní pořady na DVD nosičích, které jsem spolu s vedoucí mé diplomové práce nashromáždila při řešení grantu FRVŠ 616/2007/F5/d. Pořady týkající se Jižní Ameriky jsem průběžně doplňovala a přidala jsem i přehled dalších zajímavých reportáží. Dnešní trh nabízí velké množství pořadů, dokumentů i reportáží, které nám netradičním způsobem přibližují oblasti celého světa. V této části najdete stručnou charakteristiku vybraných titulů, které nahlíží na jihoamerický kontinent poutavým způsobem a přináší mnoho zajímavých informací.

V úvodu bych ráda zmínila videokazety, které vydala česká firma ABCD VIDEO. Tato firma se specializuje na výrobu videokazet, dabing, videopřepisy, výrobu TV filmů a programů, authoring a výrobu DVD a CD ROM. Vydává edici cestopisných videokazet a multimediálních DVD. Z edice cestopisných videokazet pochází i tituly, které se zaměřily na Jižní Ameriku: *6 000 km po Amazonce*, *Amazonka – historie poznávání*, *Argentina*, *Bolívie*, *Brazílie*, *Ekvádor – Galapágy*, *Chile*, *Paraguay*, *Peru*, *Tajuplný svět Inků*. V dnešní době jsou videokazety nahrazovány CD a DVD nosiči. I tato společnost postupně vydala některé tituly v multimediální podobě na DVD (*Argentina*, *Brazílie*, *Chile*, *Peru a Tajuplný svět Inků*). Multimediální DVD na rozdíl od VHS obsahuje zhruba dvacetiminutové ukázky z IMAX filmů, a pokud DVD vložíte do PC mechaniky, naleznete tu k danému tématu i rozšiřující informace.

V roce 2006 vyšel v edici *Zeměpis a zahraniční průvodce*, od společnosti OMEGA software team, CD ROM titul *Jižní Amerika*. První část titulu obsahuje obecné kapitoly charakterizující kontinent (povrch, vodstvo, podnebí a přírodní poměry, historie a politické poměry, obyvatelstvo, hospodářství, turistické magnety, nejvýznamnější metropole kontinentu, doprava, nositelé Nobelovy ceny za mír). V druhé části jsou pak představeny jednotlivé státy. U každého státu naleznete základní údaje, informace o historii, hospodářství, obyvatelstvu a mnoho dalších zajímavostí. Součástí tohoto titulu jsou i speciální kapitoly (*Drogy a Jižní Amerika*, *E. Peronová – Evita*, *Galapágy*, *Megalopolis*, *Producenti kávy*, *Původní obyvatelé*). Text je prokládán fotografiemi, mapami, schematickými mapkami i státními vlajkami. Další CD ROM titul z edice *Zeměpis a zahraniční průvodce* nese název *Svět 2007*. Titul seznamuje zájemce s jednotlivými státy světa (194 států světa), informuje o jejich horopisných, vodopisných a socioekonomických poměrech. Upozorňuje na zajímavosti

charakteristické pro státy Evropy, Asie, Afriky, Severní a Jižní Ameriky, Austrálie a Oceánie. Texty doplňují barevné fotografie, vlajky a mapky.

Společnost BBC Worldwide vydala v roce 2007 na DVD nosičích třídílnou kolekci dokumentů s názvem Galapágy. Galapágy, tvořené 13 hlavními ostrovy a stovkami malých ostrůvků, leží ve východní části Tichého oceánu, tisíc kilometrů západně od Jižní Ameriky. Jsou domovem mnoha jedinečných živočišných druhů a po dlouhou dobu představovaly ráj nedotčený člověkem. Ve všech třech dílech, které představují Galapágy, vystupuje vypravěčka Tilda Swinton. První DVD titul této kolekce se jmenuje *Galapágy – Ostrovy, které změnilly svět*. Hlavním obsahem je průřez historií „želvích ostrovů“, který je doplněn o zajímavosti ze života vybraných živočišných druhů. Velký prostor je věnován pobytu přírodovědce Charlese Darwina, jelikož poznatky, které nabyl na ostrovech, byly hlavním podkladem pro vznik díla *O vzniku druhů přírodním výběrem*. Dokument neopomíjí objevení galapážských ostrovů panamským biskupem v roce 1535, dočasné osídlování piráty, zakreslení ostrovů do map (16. století) a jejich postupné pojmenovávání. Z unikátní fauny poznáme především leguány, želvy, pěnkavy a vorvaně. *Galapágy – Život mezi živly* je název druhého dílu DVD titulu z kolekce Galapágy. Tentokrát se Galapágy představí jako sopečné souostroví, kde se díky vulkanické činnosti nachází i měsíční krajina, kterou místy obohacují sukulenty a při pobřeží i mangrovy. Poznáme důležitost a vliv mořských proudů, které kromě sezony mlh, tzv. garua, přinášejí potravu pro mnohé živočichy. Nezbytná potrava jednou za čas mizí vinou El Niña, klimatického jevu, jehož vliv sahá až na tyto ostrovy. Závěr dokumentu se věnuje nám lidem. Galapágy navštíví ročně až 100 000 turistů; se zvyšujícím se počtem turistů roste i počet stálých obyvatel, což pro donedávna téměř netknuté ostrovy znamená hrozbu. Narušuje se přírodní rovnováha a budoucnost ostrovů je nyní bohužel v rukou člověka. Tento díl se zaměřil převážně na mořskou faunu (leguán, lachtan, tučňák galapážský, koráli, ježáci, rejnok, úhořovec tenký, karety obrovské aj.). Závěrečná část nese název *Galapágy – Ostrovy zrozené z ohně*. I zde je jedním z témat vulkanická aktivita ostrovů, sopky, mořské proudy, pohyb ostrovů, poloslaná jezírka a další. Poznáme dosud opomíjené živočišné druhy jako je např. kladivoun malý, krab strašidelný, lepoještěr lávový, terej modronohý, fregatka obecná i káně galapážské. Měštům Jižní Ameriky se věnuje velká spousta různých pořadů. Společnost Lonely Planet, kterou jsem již zmiňovala v souvislosti s podrobnými průvodci, vydala DVD, kde můžeme některá jihoamerická města navštívit. *Lonely Planet Six Degrees - Rio de Janeiro* je titul, kterým nás provede

Toby Amies, navštívíme nejslavnější místa Ria de Janeira. Tento dokument nabízí jiný pohled na Rio pomocí průvodce, který se zaměřil především na lidi (modelky, tanečnice, fotografové, umělci, rybáři, artisté v cirkusu, ...).

V současné době nabízí televize mnoho stanic, které se zaměřují tematicky (historie, sport, příroda, politické dění, ...), což přináší i množství zajímavých pořadů a filmů. Jelikož nebylo možné televizní pořady díky autorským právům použít přímo v mé práci, tak jsem je vypálila na DVD nosiče a jsou k dispozici v knihovně katedry geografie PF JCU. Jižní Amerika upoutá mnoho lidí svou jedinečnou přírodou. Česká televize vysílala šestidílný dokumentární cyklus BBC, *Divočinou Jižní Ameriky*. Celou sérií slovem provází Fergal Keane. Čtvrtá část této série se jmenuje *Divočinou Jižní Ameriky – Andy*. V tomto díle putujeme podél pohoří od tropů k ledovým polím Antarktidy v délce zhruba 7 000 km. Pro tuto oblast jsou specifické drsné klimatické podmínky částečně dané i geologií, tektonikou a sopečnou činností. Hlavní náplní pořadu je však fauna typická pro tuto oblast. Z významných živočišných druhů je to například medvěd brýlatý, plameňák andský, kolibříci, leguán jižní, ropucha bradavičnatá, lama vikuňa a huanaco, činčila, liška šedá, puma, kondor andský a další. Pátá část této série nese název *Divočinou Jižní Ameriky – Amazonská džungle*. Náplní tohoto dílu jsou pestré a rozmanité živočišné a rostlinné druhy, řeka Amazonka a indiánský kmen Waorani. Waorianové jsou jedni z mála posledních kmenů, kteří přežívají v Amazonském deštném pralesi. Živí se jako lovci, kteří usmrcují svou kořist pomocí šípů namáčených do jedu kurare. Významnými zástupci fauny deštného pralesa jsou chápani vlnatí a černí, mnohonožky, vrubouni, jelínci, pekari, mravenci bojovní, kajmani trpasličí, netopýři, ara zelenokřídílí, vřešťani, tamaríni zlatohřbetí a tapíři. Šestá část dokumentární série se nazývá *Divočinou Jižní Ameriky – Pobřeží tučňáků* a vydáme se v ní na putování bouřlivým mořem od jižního pobřeží kontinentu až na sever. Fauna jižních moří je velmi zajímavá a i zde ji autoři věnují velký prostor. Hlavním představitelem zdejší fauny je tučňák. Na celém západním jihoamerickém pobřeží jich žije několik druhů (žlutorohý, oslí, magellanský, Humboldtův, galapážský). Krom tučňáků zde žije i mnoho jiných živočišných druhů (kosatka, lachtan jihoamerický, lachtan plavý, sardinky, terej leguánový, kondor, vorvaň, delfín skákavý, kladivoun, rackové, ...). Při putování podél pobřeží se seznámíme s klimatickým jevem El Niño a navštívíme souostroví Galapágy. Tento dokumentární cyklus uspokojí především zájemce o pestrou faunu Jižní Ameriky a její život mnohdy přizpůsobený extrémním podmínkám. Dvacetiminutový dokument s názvem *Jaro – Chile* se vydává

hledat vzácné rostliny kvetoucí ve volné přírodě a ukazuje nám, jak vypadá nádherné jaro v chilských Andách. Botanik Comber vytvořil jedinečnou sbírku rostlin z chilských sopek a cesta směřuje po jeho stopách. V dokumentu je i rozhovor s jeho dcerou, která nádherné rostliny maluje. Na závěr je krátké zastavení v jedné z chilských botanických zahrad. Divoká a nespoutaná je příroda Jižní Ameriky – alespoň tak ji známe z přírodopisných filmů. Málokterá kamera ale ukáže, že tento přírodní ráj se dnes stává malým kouskem země uprostřed rozlehlé zdevastované krajiny. *Opouštíme ráj* je název dokumentu, který přináší svědectví o bezohledném ničení přírody i o jeho dramatických společenských důsledcích. Režisér a biolog Pavel Bezouška se do Jižní Ameriky opakovaně vypravil a natočil zajímavé záběry z amazonských pralesů i podhůří Kordiller. V tomto dokumentárním filmu uvidíme vodopády Iguazú, různé indiánské kmeny a jejich způsob života, tropický mlžný les, šamany, pěstování a pašování drog, záchranou stanici pro ohrožené rostlinné druhy aj. Dokumentární film BBC o nejnebezpečnějším a nejzákladnějším klimatickém jevu naší planety se jmenuje *El Niño*. Padesátiminutový dokument mapuje působení jevu El Niño na celém světě a ukazuje katastrofické následky, které po sobě zanechává. Existuje obava, že zesílí a bude působit ještě větší spoušť, a to dokonce v pravidelných intervalech. Tento jev k Jižní Americe nepochybně patří, dokonce se uvádí, že pojmenování El Niño neboli Jezulátko pochází právě od peruánských indiánů. Jižní Amerika nevyniká pouze svou přírodou, ale i různorodým obyvatelstvem, které zde žije. *Brazílie* je název historického dokumentu, který řeší složitou problematiku největší nucené migrace lidí – tisíce černošských otroků z Afriky byly přivázeny na brazilské plantáže cukrové třtiny. Pořad vypráví o jejich složitém životě, krutosti otrokářů, ale i domorodé africké kultuře, bez které by ta dnešní – brazilská kultura – byla velice chudá. Dokument *Zapomenutá Brazílie* vypráví o potomcích původních obyvatel, o jejich zvycích a tradičním způsobu života. Potomci žijí v oblasti sertão na severovýchodě Brazílie, kde se od pradávna usazovali osadníci z Portugalska a Španělska. Každodenní boj o obživu se promítl do zúrodnění oblasti a ta má dnes spíše podobu zelených planin. Místním obyvatelům se někdy říká sertanejo, což je obdoba amerických kovbojů. V padesáti minutách je možné shlédnout život těchto obyvatel, vyprahlou zemi, ale i kus z historie, stavbu železnice, operu Teatro Amazonas v Manaus, rybářská plavidla a další zajímavosti. Dokument z cyklu „Zaměřeno na ...“ přibližující životní styl obyvatelů Ria, tzv. kariokas, kteří žijí na pláži, pláží a pro pláž, nese název *Zaměřeno na Rio de Janeiro*. V tomto téměř hodinovém dokumentu je hlavní postavou návrhář Fred Dorey, který ovlivňuje nejen

způsob oblékání, ale i celkový životní styl obyvatel Ria. Rio de Janeiro má zhruba 300 slunečných dnů v roce, a to má velký vliv na život i podobu města. Navštívíme úžasné pláže, luxusní hotely, vynikající restaurace i sportovní centra. Znamý britský dokumentarista Ashley Hames projel celou planetu a z natočeného materiálu sestavil třináct epizod popisujících nejnebezpečnější povolání ze všech koutů světa. Celý cyklus nazval *Práce pro chlapa*. Tento zhruba dvacetiminutový díl popisuje pět dní, které Ashley strávil na ranči v jižní Brazílii, aby se stal gaučem. Gaučové jsou v podstatě jihoameričtí kovbojové, honáci dobytka, kteří se specializují na krocení divokých koní. Jedná se o těžkou fyzickou práci a specifický způsob života, a proto není divu, že se po pěti dnech hlavnímu aktérovi nepodařilo divokého koně zkrotit. Na stanici Spektrum se vysílal zajímavý dokumentární seriál *Hranice*, který se v jednotlivých dílech věnoval různým oblastem světa. *Hranice: Francouzská Guyana – Brazílie* je název druhého dílu této série, kde se tvůrci zaměřili na život lidí ve dvou městech ležících na břehu řeky Oyapock, která tvoří přirozenou hranici mezi těmito státy. Náplní tohoto dílu je příběh šestnáctileté Brazilky Danielly Dos Santos Silva, která žije na brazilské straně řeky a denně dojíždí do školy ve Francouzské Guyaně. Třetí díl tohoto dokumentárního seriálu se jmenuje *Hranice: Bolívie – Brazílie* a mj. řeší problémy ilegálního obchodování s drogami přes brazilsko-bolívijskou hranici v přírodně unikátním území zvaném Pantanal. Rozlehlá oblast Pantanal má pro pašeráky drog strategickou polohu, je téměř izolovaná, ale vede tudy železnice a dokonce je zde i malé letiště. *Na cestě po jezeře Titicaca* je cestopisný dokument o jezeře Titicaca a indiánských obyvatelích žijících v jeho okolí, o kultuře, životním stylu, přírodě a jiných zajímavostech zdejší odlehle andské oblasti. Dokumentární film *Zrada v Santiagu: Kdo byl Salvador Allende?* je rekonstrukcí situace okolo vojenského převratu A. Pinocheta a smrti S. Allendeho. Film je proložen dobovými záběry a velice zajímavé jsou i výpovědi lidí ze Salvadorova blízkého okolí. Další cestopisný dokument *Po stopách Che* rekonstruuje několikaměsíční cestu mladého Che Guevary na motorce Norton (zvané La Pederosa) po Americe. Během padesáti minut se dozvíme jaký byl revolucionář, vůdce, guerillový bojovník a lékař Ernesto Rafael Guevara de la Serna, běžně přezdívaný Che Guevara. V mládí cestoval po Severní i Jižní Americe a hlavní náplní dokumentu je putovat po jeho stopách. K Jižní Americe bohužel neodmyslitelně patří i drogy a ilegální obchod s nimi. Dokument o životě a ilegální činnosti nejznámějšího narkobarony světa nese název *Pablo Escobar – kokainový král*. Zhruba padesátiminutový dokument je prostoupen rozhovory s novinářkou, která se jmenuje Elizabeth Mora a natočila

s Pablem Escobarem desítku rozhovorů. Mnoho zajímavých informací uvádí Joe Toft, speciální agent DEA (úřad pro potírání drog), který se téměř sedm let snažil Escobara dopadnout. V dokumentu jsou použity i archivní záběry z dob, kdy Escobar útočil na státní moc v Kolumbii a nechal zničit dopravní letadlo se 107 pasažéry na palubě. V závěru je natočeno, jak byl Pablo Escobar při zatýkání zastřelen i jeho velkolepý pohřeb, kterého se zúčastnilo na 20 000 lidí. Na tento dokument tematicky navazuje *Kolumbie – válka v sousedství*. Průvodcem a přímým účastníkem celého pořadu je Lisa Ling. Jedná se o dokument, který představuje práci kolumbijské protidrogové policie s americkým výcvikem. Zabývá se ničením rostlin a polí ilegálně pěstované koky, letištními kontrolami, útoky povstalců. Lisa Ling dokonce přináší rozhovor se současným kolumbijským prezidentem Alvarem Uribe. Zhruba čtyřicetiminutový pořad *Procházka světem – Cuzco* je věnován hlavnímu městu Incké říše. Město Cuzco nazývané též „pupek světa“ leží v andských horách a dnes patří k oblíbeným turistickým cílům v Peru. Prostřednictvím tohoto pořadu strávíme v tomto městě celý den a částečně i noc. Poznáme památky incké kultury, honosné stavby, které zde zůstali po španělských kolonistech, všední život obyvatel, typické zdejší jídlo, tržnici, poslechneme si lidové písně v jazyce kečua a mnoho dalšího. Dokument o nejznámější jihoamerické indiánské památce se jmenuje *Machu Picchu a odkaz Inků* a pochází z cyklu „Podoby světové kultury“. Peru je klenotnicí archeologických pokladů. Krom Machu Picchu navštívíme Chiclayo, pláň Nazca, metropoli Chimú, město Cuzco a další incké památky, které se rozkládají především podél řeky Urubamba.

Na závěr bych se ráda ještě zmínila o cyklu reportáží, které vysílala Česká televize. Jedná se o cyklus *Cestománie*, na který později navázala televize Nova cyklem reportáží s názvem *Nová cestománie*. V rámci těchto pořadů bylo odvysíláno 19 zajímavých reportáží týkajících se Jižní Ameriky. Pro představu uvádím přehled jejich názvů: Drsnou Patagonií; V rytmu tanga; V srdci Jižní Ameriky; Proti proudu Amazonky; Cesta do Rondónie; Mezi prameny a proudy; Za karnevalem do Ria; Země bez stínů; Krásná a neznámá; Tajemní svědkové; Horký sever - chladný jih; Tam, kde leží Eldorádo; V rytmu salsy; Kovbojů ráj; Hledání Eldoráda; Holandské dědictví; Staré časy na prodej; Benátky Jižní Ameriky; Ztracený svět.

2.7 Další materiály využité při tvorbě diplomové práce

Nejvíce dalších materiálů a poznatků, které jsem využila při své práci, pochází z internetových zdrojů. Při tvorbě vzorové regionálně geografické charakteristiky státu Peru v multimediální podobě jsem pracovala opravdu s velkým množstvím hypertextových odkazů a některé jsem přímo zahrнула do své práce. Pro rozbor jsem vybrala ty nejdůležitější a nejvyužívanější. Kromě internetových zdrojů vztahujících se k Jižní Americe sem patří i hudební CD nosiče, na kterých je hudba charakteristická pro Latinskou Ameriku i typická andská hudba.

Jedním z hlavních zdrojů informací byla stránka **Central Intelligence Agency The World Factbook** (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/pe.html>), kde jsem čerpala základní údaje o Peru, jeho obyvatelstvu, vládě, hospodářství, dopravě, armádě. Podrobné informace nabízí i **Wikipedia The Free Encyclopedia** (<http://en.wikipedia.org/wiki/Peru>), která se zaměřuje na historii státu Peru, státní zřízení, jednotlivé regiony, geografii, hospodářství, obyvatelstvo a kulturu. Součástí stránek jsou i barevné fotografie a odkazy na další zajímavé internetové stránky. Stručné informace o státě Peru se nachází i na stránkách, které spravuje **Ministerstvo zahraničních věcí České republiky** (<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/stat.asp?StaID={755DD9A8-B474-4D9A-BE4D-3AC4C8B1C8DB}>). Tyto stránky poskytují cenné informace především turistům, kteří se chystají Peru navštívit. Mezi nezbytné informace patří doklady, které je nutné mít s sebou, víza a režim vstupu, znalost celních a devizových předpisů, důležitá telefonní čísla, a na závěr je zmínka o tamní bezpečnostní situaci a doporučení turistům. Na stránkách s názvem **GeoHive** (<http://www.xist.org/cntry/peru.aspx>) najdete statistické údaje, které se týkají zejména počtu obyvatel a velikosti peruánských měst. Detailní statistická data vztahující se k obyvatelstvu Peru jsou uvedena na stránkách **Instituto Nacional de Estadística e Informática INEI** (<http://www.inei.gob.pe/>). Nachází se zde výsledky jednotlivých censů a statistických šetření, hlavně jsou zde výsledky prezentovány graficky a jsou uváděny podrobně až za úroveň jednotlivých departamentů. Z těchto stránek pochází většina dat sociogeografické charakteristiky státu, například věková pyramida či tabulka vzdělanostní struktury obyvatel. Před samotnou tvorbou jsem samozřejmě prošla i jiná vysokoškolská pracoviště. Hledala jsem, zda již někde existuje obdobný elektronický materiál. Na stránkách **katedry geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci**

(<http://rgla.upol.cz/state.php?name=Peru>) jsem našla elektronický učební text Geografie Latinské Ameriky a Karibiku. Jedná se o stručné představení státu Peru, nachází se zde důležité odkazy (parlament, vláda, statistika, všeobecné informace) a především různé zajímavosti včetně fotografií. Tyto stránky obsahují text a obrázky, nejedná se o multimediální formu, ale pouze o elektronickou. Různorodé informace obsahují stránky **Peru – República del Perú** (<http://peru.czweb.org/geografie.php>). Tyto stránky uživatelům rozšíří pohled na stát Peru zejména v oblasti fauny a flóry, životního stylu, ekonomie, financí, mezistátních vztahů, historie a dalších. Zvláště je vyčleněna fotogalerie, informace pro cestovatele a obchodníky, a také zajímavé oblasti Peru (Machu Picchu, Nazca, Cuzco, jezero Titicaca a pramen Amazonky). Rozsáhlé a jedinečné informace přináší **Online průvodce Peru, Hedvábná stezka** (<http://www.hedvabnastezka.cz/zeme/peru/amerika-peru-uvod>). Tyto stránky poskytují skutečně široké spektrum informací. V jednotlivých kapitolách najdete fotogalerii, cestopisy a články, mapy a průvodce, základní fakta a víza, peníze a ceny, počasí, dopravu, čas, svátky a otevírací doby, jídlo, pití a zvyky, treky, zajímavosti - co vidět a zažít (historické a přírodní zajímavosti, města, sportovní aktivity). Stručné informace o státě Peru a především hezké barevné fotografie uvádí i stránky **National Geographic** (http://travel.nationalgeographic.com/places/countries/country_peru.html). Název **Peru** (<http://www.latinamericanstudies.org/peru.htm>) mají další internetové stránky, které nabízí velké množství odkazů z různých oblastí (umění a kultura, obchod a finance, hospodářství, vzdělání, fauna a flóra, zahraniční vztahy, vláda, jazyky a literatura, hudba, náboženství, sport, turismus). V jednotlivých oblastech se tyto stránky zaměřují na významné osobnosti a text je často doplněn fotografiemi. Stránky nesoucí název **Cultures of the Andes** (<http://www.andes.org/>) se specializují na písničky, básničky i různé příběhy a vyprávění v kečuánštině. Je možné si zde přehrát některé hudební ukázky v MP3 formátu. Stránky doplňují barevné fotografie místních obyvatel, žijících především v andském pohoří, ale i v jiných částech Jižní Ameriky. Další zajímavé informace o jednotlivých zemích Jižní Ameriky můžete vyhledat na stránkách **Kabinet iberoamerických studií** (<http://www.kias.cz/home/>). Poznatky z různých odvětví geografie nabízí **Geography Home Page** (<http://geography.about.com/>). Při práci se statickými údaji jsem také využila stránky **Census Bureau: Statistical Agencies** (http://www.census.gov/main/www/stat_int.html). Další statistické údaje, které se tentokrát věnují zejména energetice jednotlivých kontinentů, se nazývají **Country Analysis Briefs** (<http://www.eia.doe.gov/emeu/cabs/contents.html>). Poutavé vyprávění

o expedici do Jižní Ameriky, které samozřejmě dokreslují nádherné fotografie, nabízí stránky **Jižní Amerika 2005** (<http://www.jizniamerika.expedition.sk/>). Stručné informace pro cestovatele po celém světě, tedy i po státech Jižní Ameriky, poskytnou stránky **TravelBlog** (<http://www.travelblog.org/World/>). Mimo základních údajů o státech světa zde najdete i různé jejich mapy a vlajky. V případě, že jsem si potřebovala zjistit či ověřit některé informace o klimatu, tak jsem využila stránky **World Meteorological Organization** (http://www.wmo.ch/pages/index_en.html).

K zeměpisu, zeměpisným učebnicím i elektronickým učebním textům nepochybně patří mapy. Široké spektrum využití mají mapy ze stránek **Mapy Google** (<http://maps.google.com/>). Stránka věnovaná satelitním snímkům státu Peru nese název **Satelitní mapa Peru** (<http://www.maplandia.cz/peru/>). Podrobné satelitní mapy od Googlu jsou zde rozšířeny o unikátní soubor regionálně zařazených osídlených míst. Už samotný název stránky **Mapy a průvodce: Peru – MapCentrum** (<http://www.mapcentrum.cz/obchod/dle-polohy/mapy-a-pruvodce-peru/>) napovídá, že tyto stránky poskytují nabídku nejrůznějších nástěnných map, map, průvodců i knih, jejichž hlavní náplní je stát Peru. Nabídku různých knižních průvodců z Jižní Ameriky jsem si rozšířila i na stránkách **Lonely Planet Guidebooks** (http://shop.lonelyplanet.com/Primary/Region/SOUTH_AMERICA/Peru/PRD_PRD_1_236/Trekking+in+the+Central+Andes+Guide.jsp?bmUID=1196677849719). Tištěného průvodce státem Peru jsem si půjčila a dočetla se mnoho zajímavostí a praktických rad. Mapy Ameriky nabízí stránky **America Maps** (<http://www.america-atlas.com/>). Ohledně map jsem nejvíce využila stránku **Americas Maps – Perry-Castaneda Map Collection – UT Library Online** (<http://www.lib.utexas.edu/maps/americas.html>). Historií kartografie a sbírkami map z různých částí světa se zabývá stránka **Map collections** (<http://www.maphistory.info/collections.html>). Mnoho map využívá i stránka **Sheppard Software** (<http://www.sheppardsoftware.com/>), která nabízí širokou a pestrou škálu vzdělávacích her a aktivit pro děti různého věku. **Veškole.cz** (<http://www.veskole.cz/>) je název portálu na podporu interaktivní výuky.

Přibližně 57 hypertextových odkazů ze stránek **Wikipedie** jsem využila při sestavování fotoalba v rámci své vzorové multimediální prezentace regionálně geografické charakteristiky státu Peru.

Hojně jsem využila i hypertextových odkazů ze stránky **YouTube**. Tyto odkazy jsem přímo zahrнула do své stěžejní části práce, která je v multimediální podobě. Jednalo se především o nahrávku peruánské státní hymny (<http://www.youtube.com/>

[watch?v=xbOC_WB4fx0&feature=related](#)), ukázky turistických zajímavostí (<http://www.youtube.com/watch?v=Ic6O8H2t2iY>, <http://www.youtube.com/watch?v=WPIs6639h1Q&feature=related>), gastronomii (<http://www.youtube.com/watch?v=Jl-S85BtUGs&feature=related>) a několik ukázek typické peruánské hudby a tance. Ukázek, fotografií i map ze stránek **Wikipedie** a **YouTube** jsem mohla využít i vzhledem k tomu, že tím neporuším žádná autorská práva a byly volně dostupné, což je při tvorbě multimediálních materiálů často velký problém.

Na závěr bych se ještě ráda zmínila o online reportážích, které jsem rovněž zahrnula přímo do své multimediální ukázky. Jedná se o reportáže, které jsou stažené ze stránek **iVysílání – Česká televize**. První reportáž je z dokumentárního cyklu Na cestě a jmenuje se *Na cestě po Peru* (<http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/1185966822-na-cestech/206562260120001-15.05.2006-21:00-peru.html?from=60>). V reportáži poznáme život tamních obyvatel, jejich styl oblékání, rybaření, dopravu ve městech, památky (Nazca, Cuzco, Machu Picchu), hudbu, jezero Titicaca, typické indiánské nápoje a pokrmy. Následující tři online reportáže pochází z cyklu *Objektiv*. První reportáž se nazývá *Po stopách Inků* (<http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/1096911352-objektiv/207411030400701-01.07.2007-10:30.html>) a kromě bájného Machu Picchu navštívíme i méně známé incké památky a osady. V reportáži se dozvíme i zajímavosti z historie Incké říše. Další reportáž se jmenuje *Uprostřed amazonské džungle mezi indiány* (<http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/1096911352-objektiv/206411030400226-26.02.2006-10:30.html?from=80>). Tato reportáž popisuje život místních indiánských domorodců „ribereros“, kteří žijí v džungli a jen občas zavítají do města Iquitos. Poslední online reportáž z cyklu *Objektiv* se jmenuje *Stejně, a přece jiné*. Tato krátká reportáž popisuje, jak se slaví Vánoce v Peru (<http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/1096911352-objektiv/207411030401223-23.12.2007-10:30-peru-brusel-rakousko-jordansko.html?from=40>).

V úvodu jsem uvedla, že do této subkapitoly náleží i hudební CD nosiče. Konkrétně se jedná o CD **Music from the Andes**, které vyšlo jako součást edice World music. Poslechem 10 skladeb z tohoto nosiče poznáte hudbu, která je pro Peru a Andy charakteristická. Druhý hudební nosič se jmenuje **Music from Bolivia, Peru, Ecuador** a skládá se z 13 skladeb. Mezi typicky peruánské písně patří skladba Inkas (Segal) a světově proslulá skladba El condor pasa (Daniel Alomías Robles).

3. METODIKA PRÁCE

3.1 Získání dat pro tvorbu diplomové práce

Pro vypracování stěžejní části diplomové práce (4. kapitola) bylo podstatné získat a nastudovat množství nejrůznější literatury, dat a dalších zdrojů informací. Konkrétně jsem se zaměřila na odbornou geografickou literaturu (vysokoškolská skripta, encyklopedie, monografie, odborné články), populárně naučnou zeměpisnou literaturu, odbornou a populárně naučnou literaturu z jiných oborů vztahující se k Jižní Americe (historie, kartografie, etnografie, biologie, ekologie, ...), teoretickou literaturu o tvorbě multimediálních materiálů, internetové odkazy na instituce v jednotlivých jihoamerických zemích (statistické úřady, cestovní agentury), obdobné multimediální či elektronické výukové programy, vybrané knihy z oboru didaktiky, pedagogiky a psychologie, nejrůznější audiovizuální záznamy o Jižní Americe a zvláště o Peru.

Vzhledem k velkému objemu různorodých dat s odlišnou vypovídací schopností se jednalo o práci velmi časově i odborně náročnou (posouzení spolehlivosti dat, nutnost získání dat v různých jazycích – angličtina, španělština). Shromáždit odpovídající literaturu a materiály bylo často obtížné. Práci mi stěžoval fakt, že se naprostá většina literatury o americkém kontinentu zaměřuje na Severní Ameriku. Dalším problémem bylo sehnat odborné geografické publikace, které by obsahovaly aktuální data a informace o jihoamerickém kontinentu. Myslím si, že se mi i přes veškerá úskalí podařilo získat kvalitní literaturu a materiály. Z knihoven, internetu i jiných vysokoškolských geografických pracovišť jsem shromáždila nejrůznější materiály a provedla jejich rozbor (kapitola 2., resp. seznam literatury a použitých zdrojů – kapitola 6.).

Přestože lze některé odborné geografické publikace (např. Denis 1929, 1930; Baar, Šindler, 1989a, 1998b; Kolektiv 1968, 1985) označit za zastaralé, považuji je za velice hodnotné a kvalitně zpracované. Při tvorbě osnovy multimediální učebnice regionální geografie Jižní Ameriky i multimediální ukázky regionálně geografické charakteristiky státu Peru (kapitola 4.) jsem z těchto publikací vycházela, poněvadž nové práce v tomto oboru nebyly napsány.

Při tvorbě mé diplomové práce bylo nutné soustředit se nejen na odborný text, ale i na kvalitní obrazový a audiovizuální materiál (fotografie, mapy, hudební záznamy, videozáznamy, reportáže, televizní pořady) věnující se Jižní Americe, zvláště Peru.

Většina obrázků, fotografií, map, reportáží a hudebních ukázek použitých v práci pochází přímo z internetu, jednotlivé webové adresy jsou uvedeny v seznamu literatury a použitých zdrojů. Problém nastal při vyhledávání kvalitních map, které bych mohla použít pro multimediální ukázkou vzorové regionálně geografické charakteristiky státu Peru. Na internetu je takových map poměrně málo a nedosahují vysoké kvality. Mapy často postrádají kartografické náležitosti, chybí název mapy, měřítko nebo legenda. Použité mapy bych proto označila spíše jako obrázky. Vybrané televizní pořady jsou zaznamenány na DVD nosičích a originální nahrávky peruánské hudby se nachází na dvou CD nosičích (k dispozici v knihovně KGE PF JCU, viz kapitola 6.).

3.2 Tvorba osnovy multimediální učebnice regionální geografie Jižní Ameriky a tvorba osnovy regionální charakteristiky státu Peru

Návrh osnovy multimediální učebnice regionální geografie Jižní Ameriky a osnovy regionální charakteristiky státu Peru (kapitola 4.1 a 4.2) jsem připravovala ve spolupráci s vedoucí mé práce. Paní Mgr. Kollarová mi pomohla z odborného i jazykového hlediska. Ve výuce se zaměřuje na regionální geografii Ameriky a na kartografii včetně didaktické transformace probírané látky těchto předmětů do učitelské praxe na II. stupni základních škol. Já jsem při vlastní tvorbě osnov vycházela především z osobních zkušeností z dob, kdy jsem výuku regionální geografie Jižní Ameriky sama absolvovala.

Samotné tvorbě předcházela důsledná analýza materiálů týkajících se výuky regionální geografie Jižní Ameriky a podobných předmětů na jiných vysokoškolských pracovištích. Na internetových stránkách ústecké a liberecké univerzity jsem našla pouze textové materiály (většinou ve formátu pdf, někde s obrázky a hyperlinky). Komplexnější elektronický materiál, který se zaměřuje na geografii Latinské Ameriky a Karibiku, jsem objevila na webu olomoucké univerzity. Vzhledem k tomu, že se mi na žádné vysoké škole nepodařilo najít multimediální výukový materiál vztahující se k regionální geografii Jižní Ameriky, využila jsem možnost odborné konzultace s jedním z autorů zmiňovaného elektronického materiálu, který vznikl na Univerzitě Palackého v Olomouci. Tato konzultace mi poskytla konkrétní praktické rady ohledně získání odborných dat a jejich dalšího využití. Tvorbu osnov jsem samozřejmě musela konzultovat i s odborníky přes technické a grafické zpracování. Některé nápady by

nebylo možné vzhledem k technickým záležitostem realizovat, a proto byla tato mezioborová spolupráce nutná.

Výsledné osnovy jsou vytvořeny tak, aby odpovídaly zásadám regionální geografie a splňovaly požadavky tematického plánu a sylabu předmětu „Regionální geografie I“ v části týkající se Jižní Ameriky. Systematičnost a ucelenost v regionální geografii považuji za velice důležitou. Při tvorbě osnovy multimediální učebnice regionální geografie Jižní Ameriky jsem postupovala následujícím způsobem: na úvod je zařazeno vymezení polohy a rozlohy Jižní Ameriky, dále jsou charakterizovány jednotlivé fyzickogeografické složky pro celý jihoamerický kontinent (geologie, geomorfologie, klima, hydrologie, pedologie, biogeografie, ochrana životního prostředí, fyzickogeografické regiony), následuje část o historickém a územním vývoji, kapitoly věnující se sociogeografickým složkám kontinentu (obyvatelstvo – vývoj, rozmístění, prognózy, dynamika, mobilita a reprodukce, struktura; hospodářství – zemědělství, lesnictví, rybolov, nerostné suroviny, průmysl, služby, doprava a technická infrastruktura, cestovní ruch). Poslední část tvoří detailní regionální charakteristika států a nesamostatných území. Kromě odborných geografických informací jsem do obsahové náplně jednotlivých kapitol zařadila i mezioborová témata a zajímavosti, hypertextové odkazy, statistická data, grafiku, animace, tematické i obecně geografické mapy, reportáže, dokumenty, hudební ukázky atp. Snažila jsem se o integrující geografický přístup, který bývá často opomíjen, zvláště u popisné regionální geografie.

Součástí osnovy multimediální učebnice regionální geografie Jižní Ameriky je i regionální charakteristika jednotlivých jihoamerických států. Pro podrobnou regionální charakteristiku jednotlivých států jsem rovněž vypracovala osnovu (kapitola 4.2). Úvodní část obsahuje název státu (zkrácený, v plném znění, v úředním jazyce daného státu), vlajku a znak státu, audiozáznam státní hymny, základní údaje a mapu s lokací daného státu. Následuje podrobný fyzickogeografický a matematický popis polohy dané země (doplněno mapou). Nechybí informace k jednotlivým fyzickogeografickým složkám, stručná charakteristika jednotlivých historických období dané země ani informace o jednotlivých sociogeografických složkách. Specifickou část tvoří rozsáhlé fotoalbum (tematicky členěné), kapitola s názvem Peruánský pelmel (videa) a kapitola skládající se ze zajímavých reportáží o dané zemi. Na závěr je množství internetových odkazů, které nabízí další rozšiřující informace o daném státě. Osnovu uzavírá seznam základní literatury, která byla použita pro sestavení regionální charakteristiky daného

státu. Tato osnova posloužila jako návod pro vytvoření konkrétní ukázky na příkladu státu Peru (viz DVD přiložené k diplomové práci).

3.3 Zpracování dat a tvorba vzorové regionálně geografické charakteristiky státu Peru v multimediální podobě

Na základě zkušeností z absolvovaných přednášek jednosemestrálního předmětu „Regionální geografie I“, který se věnuje regionální geografii celé Ameriky, a podle mé dosavadní pedagogické praxe na víceletém gymnáziu, si myslím, že většina přednášejících či vyučujících má problém s časovou náročností daného učiva. Většinou není možné za vymezenou dobu plně obsáhnout stanovené téma. V těchto případech je na vysokých školách běžnou praxí samostudium. Vzniklý studijní materiál by měl studentům poskytnout ucelený přehled učiva a rozšířit dosavadní znalosti o Peru nejen z geografického pohledu.

Pro tvorbu učebních textů a dalších výukových materiálů neexistuje žádný přesný návod. Je však nutné dodržovat několik zásad koncepce učebnic. Učebnice musí vyhovovat zásadě přiměřenosti, musí vycházet z pedagogických a psychologických dat zjištěných o žácích. Musí existovat ucelený jazykový a didaktický systém. Informace sdělované učebnicí by měly být vždy propojené, nesmí být podávány po izolovaných kusech. Učební text musí být přehledný. Text by měl být vhodně doplněn neverbálními vyjadřovacími prostředky, např. typ a barva písma, řádkování, styl podtržení, odrážky a číslování, atd. Ke kvalitě učebního textu přispívají i použité doprovodné materiály, tedy obrázky, grafy, tabulky, schémata, reportáže, hudební ukázky aj. Každá učebnice je subjektivním vyjádřením autora, který učebnímu textu dodá konkrétní obsahovou náplň a grafickou podobu. Autor by měl mít jisté estetické cítění, měl by disponovat vysokými odbornými znalostmi a zkušenostmi (na základě Valenta, 1997). Při tvorbě vlastního studijního materiálu, který je přiložen na DVD, jsem se snažila držet všech shora uvedených podmínek a zásad.

Při tvorbě didaktických materiálů pro výuku zeměpisu na II. stupni základních škol nebo gymnáziích se autoři diplomových prací (např. Migotová, 2006; Vymazalová, 2007) zaměřují na rozbor kurikulárních dokumentů. Zde je obsaženo vše, co se mají žáci (nejen v hodinách zeměpisu) naučit. Konkrétně se jedná o Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání a Rámcový vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání. Myslím si, že tyto dokumenty autorům učebnic pro základní i střední školy

velice pomáhají. Kurikulární dokumenty obsahují důležité teoretické informace pro tvorbu metodických příruček. V tomto ohledu postrádám obdobný materiál, který by byl vytvořen speciálně pro vysoké školy pedagogického zaměření. Konkrétní obsahová náplň přednášek či podpůrných učebních textů na vysokých školách závisí na daném pedagogovi. Pro jednotlivé předměty v rámci distančního vzdělávání vytváří vysokoškolské pedagogové tzv. studijní opory (podpory). Jedná se o texty k přednáškám, které mohou být i v elektronické podobě. Tyto studijní opory mají několik základních částí, na konci každé části musí být shrnutí, klíčová slova a otázky k probírané tématice. Zmiňované studijní opory lze rovněž využít při tvorbě podpůrných výukových materiálů v rámci prezenčního vysokoškolského studia. Já jsem při tvorbě multimediální ukázky regionálně geografické charakteristiky státu Peru vycházela především z tematického plánu a sylabu předmětu „Regionální geografie I“ (blíže viz [www stránky KGE PF JCU](#)), prostudované literatury, vlastního úsudku a rad odborníků z různých oborů (např. geografie, didaktiky, výpočetní techniky, ...).

Před samotnou tvorbou multimediální ukázky regionálně geografické charakteristiky státu Peru bylo nutné připravit veškeré odborné texty, obrázky, internetové odkazy i audiovizuální materiál. Jak již bylo uvedeno v úvodu, předložená diplomová práce vychází z grantového projektu. Přejaté již zpracované odborné texty, které popisovaly stát Peru, jsem musela zcela přepracovat a podstatně rozšířit. Jejich původní podoba byla velice stručná. Obsahová náplň nebyla koncipována do souvislých vět, ale pouze do heslovitých poznámek. Do multimediální ukázky regionálně geografické charakteristiky státu Peru byly zařazeny i další kapitoly, pro které musel být vytvořen zcela nový textový materiál. Text byl psán na základě důkladné analýzy relevantní literatury a dalších materiálů (viz kapitola 2.). Součástí textu jsou i statistická data. Aktuální statistické údaje jsem čerpala zejména z internetových zdrojů. Shromážděná data a informace bylo nutné přeložit. Naprostá většina použitých statistických i jiných údajů byla v anglickém nebo španělském jazyce. Co se týká struktury multimediální ukázky regionálně geografické charakteristiky státu Peru, ta je rozdělena do jednotlivých kapitol (viz informace/osnova v kapitole 4.2).

Konkrétně zpracovaná multimediální ukázka státu Peru, která je na přiloženém DVD, obsahuje výčet jednotlivých kapitol (např. poloha a vymezení, fotoalbum, reportáže), který je umístěn v levém sloupci. Po kliknutí na název některé z kapitol se zobrazí související text. Základní text jednotlivých kapitol této ukázky je pro přehlednost a orientaci rozdělen do několika odstavců. Názvy kapitol či subkapitol jsou

odlišeny různou velikostí písma a jsou zvýrazněny tučně. Názvy videonahrávek jsou v textu zvýrazněny tučně a názvy reportáží jsou psány tučně zvýrazněnou kurzívou. V kapitole o historickém a územním vývoji jsem zařadila i rozšiřující text, který je odlišen menší velikostí písma. Výkladový text jednotlivých kapitol je většinou v závěru doplněn o výčet stěžejních zdrojů dat. Pokud jsou v textu nějaké tabulky či statistické údaje, tak jsou tyto zdroje s příslušnou citací uvedeny přímo v textu. Vzhledem k tomu, že se jedná o multimediální formu, tak nemohu opomenout propojení textu s internetovými odkazy. V textu jsou hnědě zvýrazněná slova (slovní spojení), která jsou podtržená. Tyto vybrané pojmy jsou interaktivní. Pokud na daný výraz uživatel najede myší, pozadí slova se zbarví a po kliknutí se otevře nová stránka, která k danému tématu či pojmu obsahuje zajímavé rozšiřující informace a často i obrazový materiál. Hnědou barvu písma a podtržení jsem pro odlišení interaktivních pojmů volila záměrně, jelikož při čtení textu nepůsobí rušivým dojmem. Žádný učební text se neobejde bez obrazového materiálu. Já jsem z většiny nashromážděných obrázků a fotografií vytvořila samostatnou kapitolu, kterou jsem nazvala Fotoalbum. Bohužel jsem nikdy v Peru nebyla a tudíž jsem nemohla disponovat vlastními fotografiemi, ale internet nabízí dostatečné množství kvalitních fotografií a obrázků. V samotném úvodu multimediální ukázky jsem použila mapu Jižní Ameriky, obrázek státní vlajky a znaku. Webové stránky, odkud jsou tyto obrázky převzaté, uvádím v seznamu literatury a použitých zdrojů. Zmiňované fotoalbum obsahuje celkem 85 fotografií, které jsou rozděleny dle jednotlivých témat (turistika, historie, obyvatelstvo, gastronomie, hudba, příroda, flóra, fauna, literatura, sport). Každá fotografie se po kliknutí zvětší a pomocí šipek je možné plynule si prohlédnout všechny předchozí i následující fotografie. Součástí každé fotografie je její popis (název) a internetový odkaz, který nabízí další zajímavé informace o daném místě, památce, osobě, pokrmu, nástroji, rostlině apod. V žádném případě nemám v úmyslu o autorství obrázků někoho připravit a porušit tím autorský zákon či citační normy. Funkční internetový odkaz s dalšími poznatky je často i původním zdrojem, odkud byl obrázek převzat. Některé fotografie však mají dva internetové odkazy, a to právě z důvodu, že kromě rozšiřujících informací, uvádím ještě webovou adresu daného obrázku. Tyto odkazy jsou od sebe na první pohled odlišitelné. Původní adresa obrázku je označena symbolem (c). Veškeré použité materiály jsou uvedeny v 6. kapitole diplomové práce. Aby mohla být vytvořena multimediální ukázka regionálně geografické charakteristiky státu Peru, musela jsem nashromáždít velké množství odpovídajících internetových odkazů, které propojí obsah nejen textem,

obrázky, ale i audiovizuální formou. Podařilo se mi najít krátké video či audio ukázky z oblasti turistiky, gastronomie, hudby a tance. Tyto ukázky jsem stručně charakterizovala a soustředila je do kapitoly s názvem Peruánský pelmel (video). Delší a zároveň kvalitnější videa jsem umístila do kapitoly s názvem Reportáže. Jedná se o odkazy na profesionální online reportáže z archivu České televize. Forma internetových odkazů byla zvolena záměrně, jelikož tyto reportáže a videa je možné přehrát online z internetových odkazů, ale pokud bych je stáhla a vložila do textu, tak bych tím již porušila autorský zákon. Z tohoto důvodu jsou vybrané televizní pořady a dokumenty k dispozici na DVD pouze v knihovně KGE PF JCU (viz 6. kapitola diplomové práce). Tyto pořady nebylo možné zahrnout do multimediální ukázky ani formou odkazů, jelikož nejsou přístupné z internetových stránek. Velkou výhodou takto vytvářených multimediálních učebních textů je možnost jejich snadné a rychlé aktualizace, ale musím podotknout i jistou nevýhodu, a to právě v souvislosti s platností internetových odkazů. Po dobu mé práce jsem jich nashromáždila velké množství, ale během uplynulé doby platnost některých stránek vypršela. Někdy se stává, že jsou dokumenty přístupné na internetu přesunuty na jiné místo nebo jsou ze serveru úplně odstraněny. Právě proto je nutné uvést datum, kdy byla webová stránka využita. Některé internetové odkazy v předkládané multimediální ukázce takovou citaci přímo obsahují. Vzhledem k velkému množství využitých internetových odkazů, je citace uvedena pouze u těch nejpodstatnějších (mezinárodní a národní statistické databáze, videonahrávky, online reportáže), v ostatních případech je funkčnost stránek zaručena k 20. 3. 2009 (uvedeno v seznamu literatury a použitých zdrojů).

Veškerý shora zmiňovaný materiál (odborný text, internetové odkazy, obrázky, fotografie, audio a videonahrávky) pro vytvoření multimediální ukázky regionálně geografické charakteristiky státu Peru jsem musela vzájemně propojit a zkompletovat do jednoho dokumentu. Vzniklý dokument ve formátu Microsoft Word jsem ještě doplnila stručným komentářem, aby bylo vše připraveno k závěrečnému technickému zpracování. Elektronickou verzi této ukázky zpracoval kolega Mgr. Jan Flaška, který byl za tuto práci finančně odměněn. Výsledný studijní materiál na přiloženém DVD nazval „PERU multimediální učebnice“. Pro tuto multimediální ukázku byla zvolena forma webových stránek z důvodu snadné aktualizace, převážně textové formy zpracovávaného obsahu a univerzální přenositelnosti na libovolnou platformu (Windows, Linux, MacOS). K vytvoření kostry stránek byl použit upravený redakční systém CMSimple, běžící pod skriptovacím jazykem PHP5 na lokálním serveru,

formátovací jazyk XHTML s využitím kaskádových stylů CSS v.2.0 a javascriptový applet Lightbox pro zobrazení obrázků ve fotogalerii. Použití redakčního systému zjednodušilo propojení jednotlivých kapitol pomocí společného menu a sjednotilo jejich vzhled. Texty, dodané ve formátu Microsoft Word, bylo pro multimediální ukázkou státu Peru nutno znovu ručně přeformátovat a označovat HTML tagy a hypertextovými odkazy. Fotogalerie byla vygenerována PHP skriptem, speciálně vytvořeným pro její zobrazení. Aby bylo možno multimediální ukázkou používat i z CD či jiného záznamového zařízení bez spuštění webového serveru, bylo třeba dynamické PHP stránky stáhnout z lokálního serveru programem HTTrack a uložit je do statických HTML souborů. Stránky jsou optimalizovány pro prohlížeče Internet Explorer 5.5 a vyšší, Mozilla Firefox 2.0 a vyšší a Opera 8.0 a vyšší při rozlišení obrazovky 1024×768 pixelů a více. Veškeré vnější odkazy (tj. odkazy z textu mimo ukázkou) se otevírají v novém okně či panelu prohlížeče. Přestože lze multimediální ukázkou státu Peru provozovat i bez internetového připojení, videa a odkazy z jednotlivých kapitol této ukázkou je možné zhlédnout pouze v případě, že je počítač připojen k internetu. Toto řešení bylo nutné zvolit z důvodu dodržení autorských práv. Stránky lze prohlížet nezávisle na operačním systému v libovolném moderním prohlížeči webových stránek (Mozilla Firefox, Opera, Safari, Google Chrome, Internet Explorer). K elegantnímu zobrazování fotogalerie i s popisky obrázků je třeba mít povolen JavaScript (standardně je ve všech výše zmíněných prohlížečích povolen, pouze Internet Explorer vyžaduje ručně povolit použití JavaScriptu na stránce s fotogalerií, pokud je v prohlížeči nastavena zvýšená bezpečnost). Při zakázaném JavaScriptu se obrázky namísto „nad stránkou“ zobrazují v novém okně prohlížeče bez popisků a odkazů. Pro přehrání hymny je potřeba libovolný přehrávač MP3 souborů (Windows Media Player, AIMP, Winamp apod.). Pro prohlížení stránek, na které je odkazováno, vyžaduje daná ukázkou jakékoli připojení k internetu, pro prohlížení videa je vhodné vysokorychlostní připojení. Multimediální ukázkou s názvem „PERU multimediální učebnice“ je po vložení média do DVD mechaniky automaticky spuštěna ve webovém prohlížeči, a to díky nastavení souboru autorun.ini. Pokud by však nedošlo k automatickému spuštění multimediální ukázkou po vložení do DVD mechaniky, je nutné manuálně spustit ve webovém prohlížeči soubor _START.html resp. index.html.

4. VÝSLEDKY PRÁCE

4.1 Návrh osnovy multimediální učebnice regionální geografie Jižní Ameriky

Jak již bylo uvedeno v úvodu a v kapitole o metodice, jedním ze stěžejních cílů mé diplomové práce bylo vytvořit osnovu vysokoškolské učebnice regionální geografie Jižní Ameriky. Při její tvorbě jsem vycházela z nejrůznějších studijních materiálů (viz kapitola s rozbořem literatury a seznam literatury a použitých zdrojů), z tematického plánu a sylabu předmětu „Regionální geografie Ameriky“ (blíže viz [www stránky KGE PF JCU](#)). Níže předkládám podrobný návrh osnovy. Ta je zpracována nejprve po jednotlivých fyzickogeografických složkách pro celý jihoamerický kontinent, následuje část o historickém a územním vývoji, dále kapitoly o sociogeografických složkách kontinentu a poslední část pak tvoří detailní regionální charakteristika států a nesamostatných území. Názvy kapitol a subkapitol jsou odlišeny velikostí a typem písma, vždy je pak rozepsána konkrétní obsahová náplň kapitoly (pro kapitoly s regionálně geografickými charakteristikami viz ještě další podrobnější rozpracování v kapitole 4.2).

POLOHA, ROZLOHA, VYMEZENÍ JIŽNÍ AMERIKY

podrobný popis včetně uvedení ostrovů, poloostrovů atd. – viz místopisné pojmy, mapy, odkazy na obrázky zajímavých míst – např. mysů, jihoamerických nej; uvést, v čem je kontinent nej i z celosvětového měřítka; tabulka čísel s mezikontinentálním srovnáním

GEOLOGICKÁ A GEOMORFOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA JIŽNÍ AMERIKY

vývoj kontinentu v jednotlivých geologických obdobích, geologická stavba kontinentu, geologické jednotky Jižní Ameriky a jejich charakteristika; geomorfologické členění kontinentu, geomorfologické procesy a tvary – zvětrávání, činnost klimatu, svahová modelace, činnost vodstva pevniny, krasové jevy, kryogenní a glaciální procesy a tvary, eolické procesy a tvary, činnost oceánů a moří, činnost organismů a člověka, zeměřesení a vulkanismus, problémy do budoucnosti spojené s reliéfem; typy reliéfu Jižní Ameriky; vše doplněno obrázky, komentářem, mapkami

KLIMATOLOGICKÁ A KLIMATO GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA JIŽNÍ AMERIKY

meteorologické prvky a jejich charakteristiky vzhledem k Jižní Americe – teplota vzduchu a půdy, srážky, sluneční záření, vlhkost, tlak, hustota a proudění vzduchu, vítr, cirkulační systémy, fronty, ...; vývoj klimatu v minulosti, klimatické pásy kontinentu a jejich charakteristika; nebezpečné a zvláštní klimatické jevy – hurikány, tornáda, pampero, El Niño, ...; problémy do budoucnosti spojené s klimatem, vliv člověka na klima, navazující a související jevy, např. tání ledovců způsobuje zvýšení hladiny oceánu ... – doplněno o obrázky, tematické mapy, klimadiagramy, audiovizuální záznamy...

HYDROLOGICKÁ A HYDROGEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA JIŽNÍ AMERIKY

oceány a moře Jižní Ameriky včetně charakteristik – charakteristika mořského dna, chemické a fyzikální složení vody zdejších oceánů a moří, pohyby mořské vody, mořské proudy – včetně souvisejících a navazujících jevů, např. El Niño, znečištění moří, ilegální lovy, ...; vodní toky – detailní charakteristika říčních systémů Jižní Ameriky, tedy hydrografické charakteristiky povodí, říční sítě a koryta řeky, režim vodních toků a typy řek dle světové klasifikace; vliv člověka na vývoj říčních systémů a na jejich vodní režim – umělé kanály, úpravy koryta, význam řek pro místní obyvatele; jihoamerické hydrologické zvláštnosti a zajímavosti, např. pororoca, bifurkace Orinoka, černé a bílé řeky, vodopády, možné ekologické následky vlivu člověka na říční systémy; vodní plochy – jezera a jejich typy, vývoj, charakteristiky, zvláštnosti a jihoamerická nej vzhledem k jezerům; bažiny a jejich charakteristika; umělé vodní plochy – nádrže, přehrady včetně souvislostí s energetikou, zajímavosti; podzemní vody; voda v pevném skupenství – ledovce, trvale zaledněné oblasti, podzemní led – doplnění o tematické mapy, grafy, audio a video materiál, obrázky, tabulky srovnání atp.

PEDOLOGICKÁ A PEDOGEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA JIŽNÍ AMERIKY

půdní typy a půdní druhy jihoamerického kontinentu, jejich geneze, rozmístění a charakteristika, souvislosti s ostatními fyzickogeografickými složkami, např. vliv půd na vegetační kryt, souvislost s reliéfem, klimatem, vodstvím ..., vliv člověka na půdy, problematika půdní eroze, znečištění půd, degradace, sesuvy

půd a vliv na obyvatele; souvislosti rozmístění půd se sociogeografickými jevy, např. s rozmístěním obyvatel, zemědělstvím, ...- doplnit tematickými mapami, obrázky

BIOGEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA JIŽNÍ AMERIKY

biogeografické členění kontinentu, charakteristiky jednotlivých oblastí; další členění na kapitoly Fauna a Flóra se specifickým popisem organismů, proměny jihoamerické fauny a flóry – původní druhy, zavlečené druhy, vymizení organismů, dosud neobjevené druhy v Amazonii; vše doplněno mapami vymezení oblastí, rozšíření druhů, obrázky, zajímavostmi, důraz kladen na jihoamerická specifika, dělení na kapitoly

Fauna

Flóra

CHARAKTERISTIKA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY JIŽNÍ AMERIKY

historie ochrany území jihoamerického kontinentu, hierarchie ochrany přírody a krajiny v jednotlivých státech – způsoby ochrany, legislativa, nejvýznamnější a nejznámější chráněná území; doplnit o množství obrázků, mapy, videoprojekce, informace o webkamerách ...

FYZICKOGEOGRAFICKÉ REGIONY JIŽNÍ AMERIKY A JEJICH CHARAKTERISTIKA

syntéza poznatků z fyzické geografie; souhrnná charakteristika regionů Orinocká nížina, Guyanská vysočina, Brazilská vysočina, Amazonie, Gran Chaco, Pampa, Patagonie, Andy – doplnit audiovizuálním materiálem, tematickými mapami

HISTORICKÝ A ÚZEMNÍ VÝVOJ JIŽNÍ AMERIKY

důraz kladen na geografickou složku, zaměření na osídlování území a další souvislosti s vývojem populace – viz návaznost na následující kapitolu o obyvatelstvu, dále vyzdvihnout změny v administrativním uspořádání oblasti, problematika válek a následných územních zisků/ztrát mezi zeměmi kontinentu; mezinárodní územní konflikty ... - audiovizuální materiál, tematické mapy, dělení na kapitoly

Předkolumbovské období

Objevení Jižní Ameriky, conquista a koloniální období

Od válek za nezávislost do současnosti

CHARAKTERISTIKA OBYVATELSTVA JIŽNÍ AMERIKY

Vývoj obyvatelstva a osídlení, rozmístění obyvatel, prognózy

vývoj počtu obyvatel, historické a současné rozmístění obyvatel vzhledem k přírodním podmínkám, vznik sídel, současná struktura a stav sídel – viz souvislost s předchozí kapitolou o historickém vývoji kontinentu, prognózy vývoje počtu obyvatel do budoucnosti; doplnit o tabulky a obrázky, audiovizuální materiál ...

Dynamika, mobilita a reprodukce obyvatelstva

porodnost, plodnost, úmrtnost, potratovost, přirozený přírůstek, sňatečnost, rozvodovost, vše k migraci obyvatel, celkový přírůstek; populační chování; jihoamerické zvláštnosti; doplněno o grafy, tabulky, věkové pyramidy, tematické mapy

Struktura obyvatel

struktura obyvatel podle pohlaví, věku, rasy, náboženství, národnosti, jazyka, vzdělání; jihoamerické zvláštnosti; souvislost s historickým vývojem; vše doplněno o obrázky, tabulky, grafy, kartogramy, kartodiagramy, tematické mapy

CHARAKTERISTIKA HOSPODÁŘSTVÍ JIŽNÍ AMERIKY

obecný úvod o hospodářství a ekonomické situaci Jižní Ameriky, resp. jihoamerických států, srovnání s ostatními kontinenty, ukazatele vyspělosti, související mezinárodní, ekologické a sociální problémy; integrační hospodářská sdružení; zahraniční obchod; retrospektivní pohled na hospodářství kontinentu – souvislost s kapitolou o historickém vývoji; prognózy do budoucna; specifika jednotlivých odvětví, dělení na kapitoly

Zemědělství, lesnictví, rybolov

vývoj prvovýroby, šíření rostlin a domestikace zvířat – důraz na specifika Jižní Ameriky; formy prvovýrobního sektoru a jejich rozšíření v Jižní Americe, přírodní a společenské faktory a předpoklady prvovýroby, rozšíření a charakteristika typů zemědělství dle Kostrowickeho typologie; problémy související se životním prostředím a problematika sociální; přehled pěstovaných plodin a chovaných zvířat, statistické údaje – vše graficky znázorněno, doplněno o obrazový materiál

Nerostné suroviny, průmysl

historie a současnost těžby nerostných surovin, surovinové zdroje, naleziště, oblasti těžby, související problémy sociální a se životním prostředím; velikost,

struktura, koncentrace průmyslu, průmyslové komplexy, lokalizační faktory, klasifikace průmyslu, energetika – doplnit o obrázky, audiovizuální záznamy, tematické mapy, grafy, diagramy

Služby, doprava a technická infrastruktura, cestovní ruch

charakteristika jednotlivých obslužných odvětví jihoamerického kontinentu, výrobní a nevýrobní sféry včetně historického pohledu – počty, kvalita, zařízení služeb; doprava – charakteristika jednotlivých druhů dopravy, historický pohled na dopravní infrastrukturu kontinentu, vývoj dopravy ...; cestovní ruch – charakteristiky významných oblastí a turisticky zajímavých míst, služby pro cestovní ruch, nejnavštěvovanější místa – srovnání s ostatními kontinenty; souvislosti s životním prostředím; statistická data o výkonech cestovního ruchu v Jižní Americe; světové kulturní dědictví v Jižní Americe, památky UNESCO, odkazy na kapitolu o ochraně přírody a krajiny – množství obrázků, audiozáznamy, videozáznamy, filmy, cestopisy, webkamery, tematické mapy, tabulky, grafy; souvislosti odvětví cestovního ruchu s celkovou ekonomickou situací země ...

REGIONÁLNÍ CHARAKTERISTIKY STÁTŮ JIŽNÍ AMERIKY

kompletní regionální přehled; primárně uvést všechny geografické (fyzické i sociální) charakteristiky a dále historické (dějepisné), vlastivědné, ekologické, ekonomické, sociální, společenské a umělecko-kulturní (literární, hudební, filmové, sportovní, kulinářské, folklórní ...) a další charakteristiky jednotlivých států; kapitoly budou provázané s úvodními kapitolami, dělení na kapitoly dle jednotlivých států

Argentina, Bolívie, Brazílie, Ekvádor, Guyana, Chile, Kolumbie, Paraguay, Peru, Surinam, Uruguay, Venezuela

REGIONÁLNÍ CHARAKTERISTIKY NESAMOSTATNÝCH ÚZEMÍ JIŽNÍ AMERIKY

struktura analogická předchozí kapitole, členění na kapitoly dle jednotlivých nesamostatných území

Falklandy (Malvíny), Francouzská Guyana, Jižní Georgie a Jižní Sandwichovy ostrovy

POUŽITÁ LITERATURA A DATOVÉ ZDROJE

PŘÍLOHY – TABULKY, MAPY, OBRÁZKY, AUDIOVIZUÁLNÍ ZÁZNAMY

4.2 Vzorová regionálně geografická charakteristika státu Peru v multimediální podobě

Zde předkládám teoreticky rozpracovanou osnovu regionálně geografických charakteristik států tak, jak by následně vytvořené texty, resp. jejich multimediální podoba, byly začleněny do učebnice jako celku (viz též kapitola 4.1). Podle této osnovy/návodů jsem vytvořila konkrétní ukázkou na příkladu státu Peru – viz DVD přiložené k diplomové práci a tvořící její nedílnou součást. Pro větší názornost je někde níže v textu používáno v názvech subkapitol Peru, Peruánský, atp. Samozřejmě, že v případě sestavování charakteristik ostatních států by se analogicky používalo označení toho daného státu.

Peruánská republika (tato úvodní část se skládá z následujících informací)

Zkrácený název státu – běžně používaný u nás.

Název státu v plném znění – oficiálně používaný u nás.

Název státu v úředním jazyce dané země – oficiální plné znění (název státu doplněn etymologickým vysvětlením jeho vzniku).

Vlajka – kromě grafiky se zobrazí slovní popis současné vlajky země, dále informace např. o změnách vlajky a historie jejího vzniku.

Znak – grafika doplněna slovním popisem současného státního znaku a informacemi o historii jeho vzniku.

Hymna – audiovizuální záznam státní hymny, stručné informace o vzniku státní hymny včetně jejího textu.

Lokace státu – mapa Jižní Ameriky s vyznačením daného státu

Základní údaje – zpracovány formou tabulky s uvedením rozlohy, počtu obyvatel, hustoty zalidnění, hlavního města, úředního jazyka/jazyků, dalších používaných jazyků, státního zřízení, hlavy státu, správního členění, plného názvu měny a její zkratky; veškerá data co nejaktuálnější – např. obyvatelstvo k roku 2008.

Poloha a vymezení: Podrobný popis fyzikogeografické a matematické polohy země; uvedení sousedních států včetně délky hranic; v případě přímořských států uvedení oceánů/moří včetně délky pobřeží; názvy ostrovů a závislých území mimo vlastní pevninu, pokud ke státu patří; uvedení nejzazších bodů států včetně souřadnic; maximální šířka a délka státu; nejvyšší a nejnižší místo; průběh důležitých poledníků a rovnoběžek; doplněno mapou.

Fyzickogeografická charakteristika: Informace k jednotlivým fyzickogeografickým složkám – geologii a geomorfologii státu, ke klimatu, vodstvu, půdám, fauně a flóře, stavu a ochraně ŽP ...; doplněno o zdroje dat a další internetové odkazy.

Historický a územní vývoj: Stručná charakteristika jednotlivých historických období – na příkladu Peru se jedná o „Období 18 000 př. n. l. až 1200 n. l. (první peruánské civilizace)“, „Období 1200 n. l. až do roku 1821 (od Incké říše až po získání nezávislosti)“, „Období od roku 1821 až do současnosti“; důraz kladen na stěžejní historické mezníky, zařadit informace i ze současnosti – mezinárodní situace, případné konflikty, problémy; doplněno o zdroje dat a další internetové odkazy.

Sociogeografická charakteristika: Informace o jednotlivých sociogeografických složkách jsou rozdělené do částí – „Obyvatelstvo a osídlení“ a „Hospodářství“. Část o obyvatelstvu a osídlení zahrnuje poznatky o vývoji počtu obyvatel, dynamice obyvatelstva, rozmístění obyvatel a hustotě zalidnění, struktuře obyvatel. Část o hospodářství referuje o obecné charakteristice ekonomiky, zemědělství, lesnictví, rybolovu, surovinové základně a průmyslu, dopravě a technické infrastruktuře, službách, exportu a importu, cestovním ruchu. Vše doplněno statistickými daty, internetovými odkazy, grafy, atd.

Fotoalbum: Množství barevných fotografií, které jsou členěny tematicky (turistika, historie, obyvatelstvo, gastronomie, hudba, příroda, flóra, fauna, literatura, sport). Každou fotografii lze zvětšit. Jednotlivé fotografie mají svůj popisek a internetový odkaz, který poskytne další rozšiřující informace.

Peruánský pelmel (videa): Tato specifická kapitola obsahuje množství informací, které lze označit jako „negeografické a neodborné“; zaměřuje se především na to, co zajímá „normální“ lidi a hlavně na to, co se dá dobře uplatnit ve výuce na ZŠ; skládá se z audiovizuálních záznamů na téma „Turistické zajímavosti“, „Gastronomie“, „Hudba“ a „Tanec“.

Reportáže: Přehled a představení zajímavých reportáží České televize z dokumentárních cyklů „Objektiv“ a „Na cestě po ...“, interaktivní odkazy zároveň umožňují přehrání reportáží na www stránkách archivu České televize.

Další informace: Množství internetových odkazů, které nabízí rozšiřující informace o daném státě – statistická data, zajímavosti, mapy, průvodci, fotografie, cestopisy.

Literatura: Seznam základní literatury – publikací, článků, multimediálních materiálů, internetových odkazů, televizních pořadů na DVD. Jedná se vždy o literaturu použitou pro sestavení regionální charakteristiky daného státu.

5. ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo ve spolupráci s vedoucí práce navrhnout osnovu multimediální učebnice regionální geografie Jižní Ameriky a vytvořit podrobnou regionálně geografickou charakteristiku státu Peru v multimediální podobě tak, aby byla použitelná především pro posluchače učitelství zeměpisu pro II. stupeň základních škol na katedře geografie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Vzorová regionálně geografická charakteristika státu Peru obsahuje kromě odborných geografických informací i mezioborová témata a zajímavosti. V jednom celku jsou zahrnuty hypertextové odkazy, statistická data, tematické i obecně geografické mapy, fotografie, hudební ukázky, ukázky z filmů, cestopisů i dokumentů. Tyto výukové materiály odpovídají zásadám regionální geografie, požadavkům tematického plánu a sylabu předmětu „Regionální geografie I“ v části týkající se Jižní Ameriky.

Zmiňovaný studijní materiál jsem se snažila vypracovat velmi pečlivě. Vycházela jsem z nejrůznější odborné i populárně naučné geografické i negeografické literatury, článků, statistických dat, internetových odkazů, multimediálních materiálů i televizních pořadů. Vzhledem k velkému objemu různorodých i cizojazyčných dat se jednalo o práci velice časově i odborně náročnou. Aby byla práce opravdu kvalitní a vhodná pro vysokoškolskou výuku, často jsem ji konzultovala nejen s vedoucí práce, ale i s dalšími odborníky z geografických, pedagogických a technických pracovišť.

Výsledný multimediální materiál nebylo z logických důvodů možné zařadit do mé diplomové práce v tištěné podobě, a proto je přiložen na DVD nosiči. V diplomové práci pracuji i s nejrůznějšími televizními pořady, které jsem nemohla vzhledem k autorským právům přímo zahrnout do vytvořené multimediální ukázky, ale odkazuji na ně a pro zájemce a k výuce jsou k dispozici v knihovně KGE PF JCU. Ráda bych zde podotkla, že při technických úpravách nebylo možné vše zpracovat tak, jak jsem si původně představovala, takže na mnohých místech musela jít estetika stranou technice, účelnosti a hlavně splnění cíle práce – multimediální podobě informací.

Vzniklý studijní materiál multimediálního charakteru by měl tvořit součást studijních pomůcek pro posluchače učitelství zeměpisu pro II. stupeň základních škol na KGE PF JCU. Mohl by být i jistou inspirací v jejich učitelské praxi, aby byli schopni předávat svým žákům na základních školách ucelené poznatky, zkušenosti a dovednosti týkající se multidisciplinárních problémů a otázek (např. z historie, ekonomie, práva,

ekologie, etnografie, též z oblasti umění, vědy, ...), které v sobě regionální geografie integruje. Vzniklý studijní materiál též může sloužit jako zdroj informací k získání všeobecného přehledu studentů a studentek jiných než geografických oborů (historie, společenské vědy, jazyky ....) na vysokých školách a neopomíjela bych ani zájemce z řad veřejnosti. Doufám, že tato diplomová práce přispěje nejen ke zkvalitnění výuky předmětu „Regionální geografie I“, ale rovněž poslouží i jako vzor pro tvorbu dalších multimediálních studijních materiálů z ostatních „regionálních geografí“ (Asie, Afrika, Evropa). Pro obor geografie na PF JCU dosud obdobný materiál, věnující se regionální geografii, nebyl vytvořen. Za nespornou výhodu považuji možnost informace a data průběžně aktualizovat a zapojit do této práce další studenty.

6. SEZNAM LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ

Publikace:

- ALLEN, Michael, 2002. *Guide to E - Learning*. 1st edition. New Jersey: John Wiley, 356 s.
- ANDĚL, Jiří, MAREŠ, Roman, 2000. *"Nový svět" - Amerika, Austrálie a Oceánie: encyklopedický přehled zemí*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 283 s. ISBN 80-7182-113-6.
- BAAR, Vladimír, ŠINDLER, Petr, 1989a. *Regionální geografie světadílů a oceánů II. : Amerika, Antarktida, oceány, I. část*. 1. vyd. Ostrava: Pedagogická fakulta v Ostravě, 197 s. ISBN 80-7042-015-4.
- BAAR, Vladimír, ŠINDLER, Petr, 1989b. *Regionální geografie světadílů a oceánů II. : Amerika, Antarktida, oceány, II. část*. 1. vyd. Ostrava: Pedagogická fakulta v Ostravě, 232 s. ISBN 80-7042-016-2.
- BÁLEK, Jiří a kol., 2007. *Cestománie III*. 1. vyd. Praha: Kartografie Praha, 223 s.
- BAREŠOVÁ, Andrea, 2003. *E-Learning ve vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: VOX, 174 s. ISBN 80-86324-27-3.
- BATEMAN, Graham, EGANOVÁ, Victoria, 1999. *Encyklopedie Zeměpis světa*. Praha: Columbus, 512 s. ISBN 80-901727-6-8.
- BATES, Marston, 1975. *Jižní Amerika: Země a život*. Praha: Artia, 198 s.
- BENEŠ, Vlastislav, 1983. *Andská skupina*. 1. vyd. Praha: Pressfoto, 287 s.
- BLOUET, Brian W., BLOUET, Olwyn M. (eds.), 1993. *Latin America and the Caribbean: a systematic and regional survey*. 2nd edition. New York: J. Wiley and Sons, 438 s.
- BOROVIČKA, Bohuslav a kol., 2006. *Cestománie II*. 1. vyd. Praha: Kartografie Praha, 217 s.
- BURTON, Graeme, JIRÁK, Jan, 2001. *Úvod do studia médií*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 391 s. ISBN 80-85947-67-6.
- COE, Michael, SNOW, Dean, BENSON, Elizabeth, 1997. *Svět předkolumbovské Ameriky: kulturní atlas*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group - Knižní klub: Balios, 240 s. ISBN 80-7176-519-8.
- COLE, John, 1996. *Geography of the world's major regions*. 1st edition. London: Routledge, 474 s.

- CONNOLLY, Sean a kol., 1999. *Země a lidé: encyklopedie zeměpisu. Severní a Jižní Amerika*. 1. vyd. Praha: Svojtka & Co., 384 s. ISBN 80-7237-169-X.
- DENIS, Pierre, 1929. *Zeměpis světa. Díl patnáctý, Jižní Amerika, I*. 1. vyd. Praha: Aventinum, 311 s.
- DENIS, Pierre, 1930. *Zeměpis světa. Díl patnáctý, Jižní Amerika, II*. 1. vyd. Praha: Aventinum, 384 s.
- DVOŘÁK, Jaroslav, HOŘÍNEK, Stanislav, ŠPILLAROVÁ, Lenka, 1997. *Jižní Amerika: nejen cestou Inků*. Jablonec nad Nisou: SH Progress, 135 s. ISBN 80-86120-00-7.
- GÖBEL, Peter, 1999. *Přírodní parky: Krajinné oblasti a přírodní ráje pod záštitou UNESCO*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, 256 s. ISBN 80-7176-907-X.
- GOMBALA, Ivo, 2000. *Aktuální otázky světové ekonomiky, Latinská Amerika ve světové ekonomice: postavení a regionální ekonomická integrace v 90. letech*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 45 s.
- GOODWIN, Paul, Jr., 1994. *Global studies: Latin America*. 6th edition. Guilford: Dushkin, 244 s.
- GORRY, Conner, 2003. *Jižní Amerika: Argentina, Bolívie, Brazílie, Chile, Kolumbie, Ekvádor, Falklandy, Guyany, Paraguay, Peru, Uruguay, Venezuela*. 1. vyd. Praha: Svojtka & Co., 1 089 s.
- GRAZZINI, Giuseppe, 1994. *Národní parky světa*. 1. vyd. Praha: Slovart, 260 s. ISBN 80-85871-00-9.
- HÄUFLER, Vlastislav a kol., 1968. *Zeměpis zahraničních zemí 2*. 1. vyd. Praha: Academia, 1 067 s.
- HAYWOOD, John a kol., 1998. *Historie světa: Atlas světových dějin*. Praha: Columbus, 380 s. ISBN 80-85928-81-7.
- HONZÁK, František, PEČENKA, Marek, 1999. *Státy a jejich představitelé*. 4. vyd. Praha: Libri, 449 s. ISBN 80-85983-79-6.
- HRONÍK, František, 2007. *Rozvoj a vzdělávání pracovníků*. 1. vyd. Praha: Grada, 233 s. ISBN 978-80-247-1457-8.
- HÜBELOVÁ, Dana, CHALUPA, Petr, 2004. *Cvičení z regionální geografie: Amerika a Austrálie*. 1. vyd. Brno: Paido, 87 s. ISBN 80-7315-061-1.
- HUMBOLDT, Alexander F. W. H., 2002. *Cestopisy z Nového světa*. 1. vyd. Praha: Clinamen, 197 s.

- CHALUPA, Jiří, 1999. *Dějiny Argentiny, Uruguaye, Chile*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 575 s. ISBN 80-7106-323-1.
- IMBERT, Enrique Anderson, AMORA, António Soares, 1966. *Dějiny literatur Latinské Ameriky*. 1. vyd. Praha: Odeon, 665 s.
- JANKA, Jaromír, MIŠTERA, Ludvík, 1967. *Zeměpis světadílů: Učebnice pro pedagogické fakulty*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 482 s.
- JANSKÝ, Bohumír a kol., 2000. *K pramenům Amazonky*. 1. vyd. Praha: Ottovo nakladatelství, 248 s.
- JENKINS, Dilwyn, 2002. *Peru: turistický průvodce*. 1. vyd. Brno: Jota, 549 s.
- JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara, 2003. *Média a společnost*. 1. vyd. Praha: Portál, 207 s. ISBN 80-7178-697-7.
- KATZ, Friedrich, 1989. *Staré americké civilizace*. 1. vyd. Praha: Odeon, 469 s. ISBN 80-207-0151-6.
- KLÍMA, Jan, 1998. *Dějiny Brazílie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 458 s. ISBN 80-7106-261-8.
- KOLEKTIV, 1968. *Soubor map „Poznáváme svět“ : Ecuador, Guyana, Kolumbie, Peru a Venezuela*. 1. vyd. Praha: Kartografické nakladatelství, 55 s. (1 : 6 000 000)
- KOLEKTIV, 1969. *Soubor map „Poznáváme svět“ : Bolívie a Brazílie*. 1. vyd. Praha: Kartografické nakladatelství, 47 s. (1 : 6 000 000)
- KOLEKTIV, 1975. *Vojenský zeměpisný atlas*. 2. vyd. Praha: Vojenský zeměpisný ústav v Praze, 446 s.
- KOLEKTIV, 1980. *Soubor map „Poznáváme svět“ : Argentina, Chile, Paraguay a Uruguay*. 2. vyd. Praha: Kartografie, 54 s. (1 : 6 000 000)
- KOLEKTIV, 1985. *Soubor map „Poznáváme svět“ : Jižní Amerika*. 2. vyd. Praha: Geodetický a kartografický podnik v Praze, 46 s. (1 : 12 000 000)
- KOLEKTIV, 1987. *Země světa: Afrika, Amerika, Oceánie*. Praha: Svoboda, 476 s.
- KOLEKTIV, 1993. *Geografický místopisný slovník světa*. 1. vyd. Praha: Academia, 924 s.
- KOLEKTIV, 1994. *Lexikon zemí. Sv. 5, Amerika (Severní, Střední, Jižní) a Karibik*. 1. vyd. Praha: GeoCenter, 92 s. ISBN 3-575-11788-8.
- KOLEKTIV, c1997. *Satellite atlas of the world*. 1st edition. Toronto: Warwick Publishing Inc., 152 s. ISBN 1-895629-99-3.

- KOLEKTIV, 1998a. *Atlas objevů*. 1. vyd. Praha: Knižní klub: Balios, 248 s. ISBN 80-7176-779-4.
- KOLEKTIV, 1998b. *Student atlas*. 1st edition. Glasgow: Collins-Longman Atlases, 162 s.
- KOLEKTIV, 1998c. *Všechno o Zemi: Místopisný průvodce světem*. 1. vyd. Praha: Reader's Digest Výběr, 768 s. ISBN 80-86196-01-1.
- KOLEKTIV, 1999. *Školní atlas*. 1. vyd. Praha: Ikar, 160 s. ISBN 80-7202-454-X.
- KOLEKTIV, 2003a. *Zeměpisný atlas světa*. 1. vyd. Vizovice: SHOCart, 304 s. ISBN 80-7224-445-0.
- KOLEKTIV, 2003b. *Velká encyklopedie zeměpisu*. 2. vyd. Praha: Svojtka & Co., 640 s. ISBN 80-7237-939-9.
- KOLEKTIV, 2004a. *Svět, v němž žijeme: Národy světa*. Praha: Euromedia Group - Knižní klub, 79 s. ISBN 80-242-1222-6.
- KOLEKTIV, 2004b. *Svět, v němž žijeme: Zvířata a rostliny II - Afrika, Severní, Střední a Jižní Amerika*. Praha: Euromedia Group - Knižní klub, 79 s. ISBN 80-242-1280-3.
- KOLEKTIV, 2005a. *Svět, v němž žijeme: Kulturní a přírodní dědictví - Amerika*. Praha: Euromedia Group - Knižní klub, 78 s. ISBN 80-242-1381-8.
- KOLEKTIV, 2005b. *Velký atlas živočichů*. Prešov: Vydavateľstvo Príroda, 208 s. ISBN 80-07-01395-4.
- KOLEKTIV, 2007. *Školní atlas světa*. 2. vyd. Praha: Kartografie Praha, 175 s. ISBN 978-80-7011-925-9.
- KOPECKÝ, Kamil, 2006. *E-learning (nejen) pro pedagogy*. 1. vyd. Olomouc: Hanex, 125 s. ISBN 80-85783-50-9.
- LIŠČÁK, Vladimír, FOJTÍK, Pavel, 1996. *Státy a území světa*. 1. vyd. Praha: Libri, 935 s. ISBN 80-85983-07-9.
- LUNDKVIST, Artur, 1966. *Sopečný kontinent: cesta po Jižní Americe*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 369 s.
- LYON, James a kol., 1997. *South America: a Lonely Planet shoestring guide*. 6th edition. Hawthorn: Lonely Planet, 1169 s. ISBN 0-86442-401-9.
- MAASS, Winfried a kol., 2004. *100 divů světa: Největší poklady lidstva na pěti kontinentech*. 2 vyd. Čestlice: REBO Productions, 207 s. ISBN 80-7234-185-5.
- MACHOVÁ, Svatava, 1996. *Učební text - jeho funkce, produkce, percepce a interpretace*. Praha: Univerzita Karlova, 231 s.

- MANCIET, Yves, 1969. *Čas se zastavil nad Amazonkou*. 1. vyd. Praha: Olympia, 220 s.
- McLUHAN, Herbert Marshall, 2000. *Člověk, média a elektronická kultura*. 1. vyd. Brno: Jota, 415 s. ISBN 80-7217-128-3.
- McQUAIL, Denis, 2002. *Úvod do teorie masové komunikace*. 2. vyd. Praha: Portál, 447 s.
- MIGOTOVÁ, Petra, 2006. *Předkolumbovské indiánské civilizace Ameriky ve výuce na základních a středních školách*. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie. 141 s.
- MINOGUE, Kenneth a kol., 2005. *Vlády a vládcové: jak se kde vládne*. 1. vyd. Praha: Fortuna Print, 320 s. ISBN 80-7321-154-8.
- NESNÍDAL, Jan, 1999. *Nebojte se Latinské Ameriky*. 1. vyd. Brno: Opálová stopa, 146 s. ISBN 80-238-3862-8.
- NEUBERT, Hans-Joachim, MAASS, Winfried, 2007. *100 nejkrásnějších národních parků světa: cesta pěti kontinenty*. 3. vyd. Čestlice: Rebo, 208 s. ISBN 978-80-7234-867-1.
- NOCAR, David a kol., 2004. *E-learning v distančním vzdělávání*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 77 s. ISBN 80-244-0802-3.
- OPATRNÝ, Josef, 1998. *Amerika v proměnách staletí*. 1. vyd. Praha: Libri, 841 s. ISBN 80-85983-42-7.
- PECLOVÁ, Kateřina, SLABA, Richard, 2000. *Jižní Amerikou od severu k jihu*. 1. vyd. Jihlava: IEC, 103 s. ISBN 80-902825-0-4 .
- PEČENKA, Marek a kol., 1999. *Encyklopedie moderní historie*. 3. vyd. Praha: Libri, 655 s. ISBN 80-85983-95-8.
- PEJML, Karel, 1966. *Studie o kolísání klimatu v historické době na západním pobřeží Jižní Ameriky*. 1. vyd. Praha: Hydrometeorologický ústav, 82 s.
- PEJSAR, Zdeněk, 2007. *Elektronické vzdělávání*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 108 s.
- PLUSKAL, Miroslav, 1987. *Základy didaktiky regionální geografie*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 118 s.
- POLIŠENSKÝ, Josef a kol., 1979. *Dějiny Latinské Ameriky*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 830 s.
- PRŮCHA, Jan, 1998. *Učebnice: teorie a analýza edukačního média*. Brno: Paido, 148 s.

- PRZEWORSKI, Adam, 1992. *Democracy and the market: political and economic reforms in eastern Europe and Latin America*. Cambridge: Cambridge University Press, 210 s. ISBN 0-521-41225-0.
- RADEHOSE, Eckehard, 2002. *Americké hory snů: Od Aljašky po Ohňovou zemi*. 1. vyd. München: Bergverlag Rother GmbH, 199 s. ISBN 80-7316-045-5.
- ROEDL, Bohumír, 2003. *Peru*. 1. vyd. Praha: Libri, 110 s. ISBN 80-7277-205-8.
- ROEDL, Bohumír, 2007. *Dějiny Peru a Bolívie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 363 s. ISBN 978-80-7106-839-6.
- ROGERS, Alisdair, 1994. *Lidé a kultury*. Praha: Nakladatelský dům OP, 256 s. ISBN 80-85841-13-4.
- ROSENBERG, Marc, 2006. *Beyond E - Learning*. 1st edition. San Francisco: Pfeiffer, 375 s.
- SALMON, Gilly, 2004. *E-moderating: The Key to Teaching and Learning Online*. 2nd edition. London: RoutledgeFalmer, 242 s.
- SEDLÁČEK, Jan (ed.), 2007. *Sborník příspěvků z konference a soutěže eLearning 2007*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 507 s.
- SHORT, John Rennie a kol., 1994. *Lidská sídla*. 1. vyd. Praha: Nakladatelský dům OP, 256 s. ISBN 80-85841-14-2 .
- SKALKOVÁ, Jarmila, 1999. *Obecná didaktika*. 1. vyd. Praha: ISV, 292 s.
- SOJKA, Petr, KVIZDA, Martin (eds.), 2007. *SCO 2007 : Sharable Content Objects: 4. ročník konference o elektronické podpoře výuky: Brno, Česká republika, 30. - 31. května 2007: sborník příspěvků*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 246 s.
- ŠLÉGL, Jiří a kol., 2003. *Světová pohoří : Severní, Střední a Jižní Amerika*. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 176 s. ISBN 80-242-0960-8.
- ŠTYRSKÝ, Jiří, 2007. Motivace při využití e learningu ve vysokoškolské výuce geografie turismu. In: SEDLÁČEK, Jan (ed.). *Sborník příspěvků z konference a soutěže eLearning 2007*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, s. 448-453.
- ŠUMAVSKÝ, Jan, 1980. *Utrpení a naděje Latinské Ameriky*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 298 s.
- ŠUPKA, Jan, HOFMANN, Eduard, 1990. *Vybrané kapitoly z didaktiky regionální geografie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 66 s.
- ŠVEJDA, Gabriel a kol., 2006. *Vybrané kapitoly z tvorby e-learningových kurzů*. 1. vyd. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 73 s. ISBN 80-8050-989-1.

- TOMEŠ, Jiří a kol., 1997. *Školní atlas: Dnešní svět*. Praha: Terra, 93 s. ISBN 80-902282-0-8.
- VALENTA, Milan, 1997. *Koncepce a tvorba učebnic*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, Pedagogická fakulta, 64 s.
- VANĚK, Jindřich, 2008. *E-learning, jedna z cest k moderním formám vzdělávání*. 1. vyd. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta, 96 s.
- VILÍMKOVÁ, Olga, 2003. *Učitelkou v Peru*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 94 s. ISBN 80-204-1006-6.
- VIŠVÁDER, František, 1963. *Latinská Amerika - nepokojný kontinent*. 1. vyd. Bratislava: Vydavatelství politické literatury, 384 s.
- VLČKOVÁ, Kateřina, 2007. Vliv používání e-materiálů a snížení kontaktní výuky na studijní úspěšnost. In: SOJKA, Petr, KVIZDA, Martin (eds.). *SCO 2007: Sharable Content Objects: 4. ročník konference o elektronické podpoře výuky: Brno, Česká republika, 30. - 31. května 2007: sborník příspěvků*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, s. 31-36.
- VRHEL, František, KAŠPAR, Oldřich, 1985. *Etnografie mimoevropských oblastí: Amerika - Jižní Amerika*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 161 s.
- VYMAZALOVÁ, Stanislava, 2007. *Regionální geografie Jižní Ameriky ve výuce na II. stupni základních škol*. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie. 161 s.
- WAHLA, Arnošt, 1983. *Terminologický a výkladový slovník didaktiky geografie*. 1. vyd. Ostrava: Pedagogická fakulta, 204 s.
- WAHLA, Arnošt, 2006. *Geografické, kartografické a geoinformatické vzdělávání s podporou webových zdrojů informací*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 75 s. ISBN 80-7368-143-9.
- WATERKAMP, Rainer a kol., 2005. *Peru, Bolívie, Ekvádor, Galapágy: cestování a kultura, poznávání zvířat a rostlin*. 1. vyd. Praha: Baset, 278 s.
- WIDDOWS, Richard, c1993. *World handbook: Country by country*. Caroline Rayner. 1st edition. London: George Philip Limited, 298 s. ISBN 0-540-05702-9.
- ZWETTLER, Otto, 2002. *Lexikon zemí 2003*. Ivo Odehnal. Praha: Fortuna Print, 503 s. ISBN 80-7321-038-X.

Články:

- ABROMEIT, Lars, CARSTEN, Peter, 2007. Vzhůru do minulosti. *GEO*, č. 4, s. 98-111.
- ABROMEIT, Lars, MENZEL, Peter, 2006. O životě nad oblaky. *GEO*, č. 10, s. 90-104.
- ABROMEIT, Lars, 2006. Větrná pevnost. *GEO*, č. 7, s. 46-65.
- ARANAOVÁ, Marie, 2007. Očima kondora: Latinská Amerika z ptačí perspektivy. *National Geographic*, č. 9, s. 120-137.
- Autor neuveden, 2006. Sport vysmíváný, zakazovaný i oslavovaný. *GEO*, č. 5, s. 16-18.
- Autor neuveden, 2007. Na jihu Chile se záhadně ztratilo jezero. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2007-06-22].
- Autor neuveden, 2007. Při zemětřesení v Peru zemřelo přes 330 osob. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2007-08-16].
- Autor neuveden, 2007. Počet obětí zemětřesení v Peru překročil pět set. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2007-08-17].
- Autor neuveden, 2007. V Patagonii objevili obří kostru neznámého dinosaura. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2007-10-15].
- Autor neuveden, 2007. Vojáci zničili největší drogovou laboratoř v Kolumbii. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2007-10-23].
- Autor neuveden, 2007. Silné zemětřesení zabilo v Chile dva lidi. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2007-11-14].
- Autor neuveden, 2007. Lidé ve Venezuele demonstrovali za i proti Chávezovi. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2007-12-01].
- Autor neuveden, 2007. Venezuelané Chávezovi zarazili v referendu reformu ústavy. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2007-12-03].
- BAĎUROVÁ, Monika, 2007. Nejstarší v Americe. *Koktejl*, roč. XVI, č. 5, s. 102-111.
- BANOUT, Jan, 2007. Tajemství na očích. *Lidé a Země*, roč. 56, č. 8, s. 94.
- BAUMGARTNEROVÁ, Barbara, VERNASCHI, Marco, 2007. Drama tvrdé existence. *GEO*, č. 7, s. 113-127.
- BÍMOVÁ, Alena, 2006. Modlitba syna slunce. *Koktejl*, roč. XV, č. 5, s. 78-84.
- CESTROVÁ, Dagmar, ZELENÝ, Mníslav, 2006. Možná nastává konec jejich kultury. *Koktejl*, roč. XV, č. 1, s. 40-45.
- DANĚK, Milan, 2006. Mezi indiány z povodí Xingú. *Lidé a Země*, roč. 55, č. 5, s. 18-26.

- DVOŘÁKOVÁ, Alena, FISCHER, Viktor, 2002. Misie Argentina - Chile. *Koktejl*, roč. XI, č. 9, s. 60-68.
- FREISLER, Eduard, 2007a. Nekrvavý diktátor?. *Lidé a Země*, roč. 56, č. 3, s. 16-17.
- FREISLER, Eduard, 2007b. Dáma se zařatou pěstí. *Lidé a Země*, roč. 56, č. 10, s. 20-21.
- FRENCH, Nina, 2005. Dábelské stříbro. *Koktejl*, roč. XIV, č. 12, s. 80-88.
- FRENZ, Lothar, 2006. Objevitel neznámé Amazonie. *GEO*, č. 3, s. 76-89.
- GUILLERMOPRIETOVÁ, Alma, 2006. Venezuela podle Huga Cháveze. *National Geographic*, č. 4, s. 76-97.
- HAVLÍČEK, Tomáš, 2005/2006. Vodopády Iguacú. *Geografické rozhledy*, roč. 15, č. 3, s. 32.
- HORSKÝ, Otto, 2006. Zachráníme jezero Titicaca?. *Lidé a Země*, roč. 55, č. 2, s. 66-69.
- HÜBELOVÁ, Dana, 2006. Mají učebnice zeměpisu budoucnost?. *Biologie-Chemie-Zeměpis*, roč. 15, č. 3, s. 152-153.
- CHALUPA, Petr, HÜBELOVÁ, Dana, 2006. Venezuela – svět tepuis, vodopádů a příčné biflurkace. *Biologie-Chemie-Zeměpis*, roč. 15, č. 4, s. 195-198.
- CHALUPA, Petr, HÜBELOVÁ, Dana, 2007a. Peru – modelová andská země. *Biologie-Chemie-Zeměpis*, roč. 16, č. 2, s. 91-97.
- CHALUPA, Petr, HÜBELOVÁ, Dana, 2007b. Latinská Amerika se mění. *Biologie-Chemie-Zeměpis*, roč. 16, č. 3, s. 155-156.
- CHALUPA, Petr, HÜBELOVÁ, Dana, 2007c. Latinská Amerika se mění (2) – nejchudší a nejbohatší státy Ameriky. *Biologie-Chemie-Zeměpis*, roč. 16, č. 4, s. 195-203.
- JANIŠ, Kamil, 1992/1993. Jak dál v tvorbě učebnic zeměpisu?. *Geografické rozhledy*, roč. 2, č. 3, s. 92.
- JANOŠKOVÁ, Eva, 2006. Do diskuse k učebnicím. *Biologie-Chemie-Zeměpis*, roč. 15, č. 5, s. 253-258.
- JEŽKOVÁ, Petra, 2007. Džunglí s pumou na vodítku. *Lidé a Země*, roč. 56, č. 9, s. 86-90.
- KAJZRLIKOVÁ, Ivana, 2007. Zachrání se dinosauří stopy?. *Koktejl*, roč. XVI, č. 1, s. 90-93.
- KEJKLÍČEK, Vladislav, 1992/1993a. Jak dál v tvorbě učebnic zeměpisu?. *Geografické rozhledy*, roč. 2, č. 1, s. 28.

- KEJKLÍČEK, Vladislav, 1992/1993b. Jak dál v tvorbě učebnic zeměpisu?. *Geografické rozhledy*, roč. 2, č. 2, s. 61.
- KNECHT, Petr, 2006. Jak hodnotí učebnice zeměpisu žáci?. *Biologie-Chemie-Zeměpis*, roč. 15, č. 4, s. 199-202.
- KOUBEK, David, 2007. Rio tančilo sambu. *Lidé a Země*, roč. 56, č. 4, s. 102.
- LOEW, Martin, 2006. Kde buší srdce Patagonie. *Lidé a Země*, roč. 55, č. 11, s. 56-61.
- MILLER, Hedvika, 2006. Šamané si se zuby neporadí. *Koktejl*, roč. XV, č. 3, s. 64-66.
- MYKISKA, Martin, 2006a. Jiná setkání v Nazce. *Lidé a Země*, roč. 55, č. 6, s. 74-75.
- MYKISKA, Martin, 2006b. (Ne)pohoda na Aconcague. *Lidé a Země*, roč. 55, č. 10, s. 58-63.
- MYKISKA, Martin, 2007a. Skála plná rukou. *Koktejl*, roč. XVI, č. 3, s. 78-83.
- MYKISKA, Martin, 2007b. Klikatou stezkou zlata. *Lidé a Země*, roč. 56, č. 4, s. 60-66.
- PIGULA, Topí, 2007. Víra, nebo věda?. *Koktejl*, roč. XVI, č. 2, s. 88-93.
- PLECHAČ, Karel, 2007. Patagonie: víchra a led. *Koktejl*, roč. XVI, č. 3, s. 84-91.
- RAJLICOVÁ, Eva, 2007. Svítání nad solnou pustinou v Bolívii. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2007-08-01].
- RIEBOVÁ, Markéta, 2007. Stateční Boquerónští. *Lidé a Země*, roč. 56, č. 6, s. 78-82.
- ROSIKOVÁ, Eva, 2006. Jako hinduistická kraslice. *Koktejl*, roč. XV, č. 5, s. 54-56.
- SCHRÖDER, Jens, 2007. Darwinova cesta za poznáním. *GEO*, č. 4, s. 83-97.
- SMETÁČEK, Vladimír, 2006. Do diskuse k učebnicím. *Biologie-Chemie-Zeměpis*, roč. 15, č. 3, s. 154-155.
- STEINBERGEROVÁ, Karin, PILLITZ, Christopher, 2006. Světlo a stín v Rio de Janeiru. *GEO*, č. 8, s. 107-126.
- SUCHA, Marian, 2007a. Koleje do ztraceného města. *Lidé a Země*, roč. 56, č. 1, s. 38-41.
- SUCHA, Marian, 2007b. Vlák do nebe. *Lidé a Země*, roč. 56, č. 1, s. 46-49.
- SUCHA, Marian, 2007c. Přání světe Ekekovi. *Koktejl*, roč. XVI, č. 2, s. 58-65.
- ŠIMEK, Vladimír, 2007. Vlídňá tvář drsných velehor. *Lidé a Země*, roč. 56, č. 7, s. 56-63.
- ŠIMKOVÁ-BROULOVÁ, Kamila, 2004. Antarktida na 20. rovnoběžce. *Koktejl*, roč. XIII, č. 3, s. 60-71.
- ŠIMKOVÁ-BROULOVÁ, Kamila, 2006a. Po stopách Karáí Pukú. *Lidé a Země*, roč. 55, č. 3, s. 18-24.

- ŠIMKOVÁ-BROULOVÁ, Kamila, 2006b. Do kraje stoletých. *Lidé a Země*, roč. 55, č. 12, s. 20-26.
- ŠIMKOVÁ-BROULOVÁ, Kamila, 2007. Zázraky v povodí Paraná. *Lidé a Země*, roč. 56, č. 5, s. 40-46.
- ŠLÉGL, Jiří, 2004. Na nevyzpytatelné ekvádorské vulkány. *Koktejl*, roč. XIII, č. 3, s. 106-115.
- THIELE, Christian, 2007. Jak se vlastně žije ... v roce 46 let po Diegovi?. *GEO*, č. 1, s. 128.
- TÜGELOVÁ, Hanne, 2007. Metropole malých zázraků. *GEO*, č. 5, s. 112-126.
- VÁVRA, Jaroslav, 2004/2005. Argentina. *Geografické rozhledy*, roč. 14, č. 2, s. 50-51.
- VESELÁ, Ludmila, 2006a. Jak se hýjí v Riu. *Koktejl*, roč. XV, č. 10, s. 70-73.
- VESELÁ, Ludmila, 2006b. Indiáni s českou krví. *Koktejl*, roč. XV, č. 11, s. 102-107.
- VILÍMKOVÁ, Olga, 2004/2005. Život indiánů v peruánských Andách. *Geografické rozhledy*, roč. 14, č. 3, s. 80-81.
- WALLACE, Scott, 2007. Brazilský divoký západ. *National Geographic*, č. 1, s. 88-115.
- WARRENOVÁ, Lynne, 2006. Národní parky v krizi. *National Geographic*, č. 10, s. 100-113.
- WIELANDOVÁ, Johanna, 2007. Ostrovy nevšedních pokladů. *GEO*, č. 8, s. 115-127.
- WILLIAMSOVÁ, A. R., 2006. Tajemství tetované mumie. *National Geographic*, č. 6, s. 66-79.
- WILLIAMSOVÁ, A. R., 2007. Svět přichází o jazyky. *National Geographic*, č. 10, s. 20.
- ZELENÝ, Mníslav, 2006a. Samá zlá znamení. *Koktejl*, č. 7-8, s. 106-112.
- ZELENÝ, Mníslav, 2006b. Šamani & čarodějové. *Lidé a Země*, roč. 55, č. 9, s. 18-25.
- ZELENÝ, Mníslav, 2007. Chechtavý čaroděj. *Lidé a Země*, roč. 56, č. 7, s. 20-26.
- ZELENÝ, Václav, 2006/2007. Jihoamerické páramo a puna. *Geografické rozhledy*, roč. 16, č. 3, s. 12-13.

Internetové odkazy:

Pozn.: Pokud není uvedeno jinak, citováno 20. 3. 2009.

<http://censos.inei.gob.pe/censos2007/documentos/ResultadoCPV2007.pdf>

<http://cs.wikipedia.org>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Altiplano>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Amazonka>

http://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_Peru

http://cs.wikipedia.org/wiki/El_Ni%C3%B1o
http://cs.wikipedia.org/wiki/Francisco_Pizarro
http://cs.wikipedia.org/wiki/Hiram_Bingham
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Lama>
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Panamericana>
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Quipu>
http://cs.wikipedia.org/wiki/Vlajka_Peru
<http://dir.yahoo.com/Science/geography/cartography/maps/>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Afro-Peruvian>
http://en.wikipedia.org/wiki/Alan_Garcia
http://en.wikipedia.org/wiki/Alejandro_Toledo
<http://en.wikipedia.org/wiki/Alpaca>
http://en.wikipedia.org/wiki/Amazon_river
http://en.wikipedia.org/wiki/Andean_Community
http://en.wikipedia.org/wiki/Andean_Condor
http://en.wikipedia.org/wiki/Andean_music
<http://en.wikipedia.org/wiki/Andes>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Araucaria>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Arequipa>
http://en.wikipedia.org/wiki/Arturo_%22Zambo%22_Cavero
<http://en.wikipedia.org/wiki/Atahualpa>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Aymara>
http://en.wikipedia.org/wiki/Brazilian_Tapir
<http://en.wikipedia.org/wiki/Caj%C3%B3n>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Cinchona>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Coca>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Colca>
http://en.wikipedia.org/wiki/Cordillera_Blanca
<http://en.wikipedia.org/wiki/Cusco>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Cuzco>
http://en.wikipedia.org/wiki/Demographics_of_Peru
http://en.wikipedia.org/wiki/Eunectes_murinus
<http://en.wikipedia.org/wiki/Festejo>
http://en.wikipedia.org/wiki/Francisco_de_Toledo
http://en.wikipedia.org/wiki/Francisco_de_Toledo,_Count_of_Oropesa
http://en.wikipedia.org/wiki/Francisco_Pizarro
<http://en.wikipedia.org/wiki/Guano>
http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Peru
<http://en.wikipedia.org/wiki/Huascar%C3%A1n>
http://en.wikipedia.org/wiki/Chan_Chan
<http://en.wikipedia.org/wiki/Charango>
http://en.wikipedia.org/wiki/Chav%C3%ADn_de_Huantar
http://en.wikipedia.org/wiki/Chavin_culture
<http://en.wikipedia.org/wiki/Chiclayo>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Chimbote>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Chimu>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Chinchilla>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Inca>
http://en.wikipedia.org/wiki/Inca_society
http://en.wikipedia.org/wiki/Inca_Trail#Inca_trail_to_Machu_Picchu

http://en.wikipedia.org/wiki/Inti_Raymi
<http://en.wikipedia.org/wiki/Iquitos>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Jaguar>
http://en.wikipedia.org/wiki/Jos%C3%A9_Bernardo_Alcedo
http://en.wikipedia.org/wiki/Jos%C3%A9_de_San_Mart%C3%ADn
http://en.wikipedia.org/wiki/La_Oroya
http://en.wikipedia.org/wiki/Lake_Titicaca
<http://en.wikipedia.org/wiki/Lima>
http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_national_parks_in_Peru
http://en.wikipedia.org/wiki/Machu_Picchu
http://en.wikipedia.org/wiki/Manco_Capac
http://en.wikipedia.org/wiki/Maned_Wolf
http://en.wikipedia.org/wiki/Mara%C3%B1%C3%B3n_River
<http://en.wikipedia.org/wiki/Marinera>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Moche>
http://en.wikipedia.org/wiki/Nazca_lines
http://en.wikipedia.org/wiki/Nevado_Huascaran
<http://en.wikipedia.org/wiki/Panpipes>
http://en.wikipedia.org/wiki/Para_rubber_tree
http://en.wikipedia.org/wiki/Per%C3%BA_Negro
<http://en.wikipedia.org/wiki/Peru>
http://en.wikipedia.org/wiki/Peru_literature
http://en.wikipedia.org/wiki/Peruvian_cuisine
http://en.wikipedia.org/wiki/Peruvian_nuevo_sol
http://en.wikipedia.org/wiki/Poop%C3%B3_Lake
[http://en.wikipedia.org/wiki/Puma_\(animal\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Puma_(animal)) [cit. 2008-08-03]
http://en.wikipedia.org/wiki/Putumayo_River
http://en.wikipedia.org/wiki/Puya_raimondii
<http://en.wikipedia.org/wiki/Quechua>
http://en.wikipedia.org/wiki/Rio_Abiseo
http://en.wikipedia.org/wiki/Santa_River
http://en.wikipedia.org/wiki/Sea_snake
http://en.wikipedia.org/wiki/Sea_turtle
http://en.wikipedia.org/wiki/Sendero_Luminoso
http://en.wikipedia.org/wiki/Schinus_molle
http://en.wikipedia.org/wiki/Sican_Culture
http://en.wikipedia.org/wiki/Spectacled_Bear
http://en.wikipedia.org/wiki/Sport_in_Peru
http://en.wikipedia.org/wiki/Susana_Baca
<http://en.wikipedia.org/wiki/Titicaca>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Tiwanaku>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Tondero>
http://en.wikipedia.org/wiki/Tourism_in_Peru
<http://en.wikipedia.org/wiki/Urarina>
http://en.wikipedia.org/wiki/Victoria_amazonica
http://en.wikipedia.org/wiki/War_of_the_Pacific
<http://en.wikipedia.org/wiki/Yagua>
http://en.wikipedia.org/wiki/Yungay,_Peru
<http://english.freemap.jp/>
http://es.wikipedia.org/wiki/Alberto_Fujimori

http://es.wikipedia.org/wiki/Alejandro_Toledo
http://es.wikipedia.org/wiki/Altiplano_andino
http://es.wikipedia.org/wiki/Cambio_90
http://es.wikipedia.org/wiki/Civilizaci%C3%B3n_andina
http://es.wikipedia.org/wiki/Cueva_del_Guitarrero
http://es.wikipedia.org/wiki/Demograf%C3%ADa_del_Per%C3%BA
http://es.wikipedia.org/wiki/Econom%C3%ADa_del_Per%C3%BA
http://es.wikipedia.org/wiki/Etimolog%C3%ADa_de_Per%C3%BA
http://es.wikipedia.org/wiki/Fauna_en_el_Per%C3%BA
http://es.wikipedia.org/wiki/Geograf%C3%ADa_del_Per%C3%BA
http://es.wikipedia.org/wiki/Geograf%C3%ADa_del_Per%C3%BA#L.C3.ADmites
http://es.wikipedia.org/wiki/Guerra_del_Pac%C3%ADfico
http://es.wikipedia.org/wiki/Hidrograf%C3%ADa_del_Per%C3%BA
http://es.wikipedia.org/wiki/Himno_Nacional_del_Per%C3%BA
http://es.wikipedia.org/wiki/Independencia_del_Per%C3%BA
http://es.wikipedia.org/wiki/Javier_Pulgar_Vidal
http://es.wikipedia.org/wiki/Jos%C3%A9_de_San_Mart%C3%ADn
http://es.wikipedia.org/wiki/Organizaci%C3%B3n_territorial_del_Per%C3%BA
http://es.wikipedia.org/wiki/Sendero_Luminoso
<http://fhs.uhk.cz/ibero/>
<http://geography.about.com/>
<http://khatati.igp.gob.pe/Webs/cns06/sismo/IGPSIS/sismo.htm>
<http://maps.google.com/>
<http://ngm.nationalgeographic.com/>
<http://peru.czweb.org/>
<http://peru.czweb.org/geografie.php>
<http://peru.czweb.org/historie.php>
<http://peru.gotolatin.com/spa/Guide/PeruNationalParks/Peru-National-Parks.asp>
<http://referaty-seminarky.cz/peru---zeme-inku/>
<http://rgla.upol.cz/>
<http://rgla.upol.cz/state.php?name=Peru>
<http://runasimi.ic.cz/qilqa/Nazca.pdf>
<http://server.ipp.cas.cz/~lukes/01peru/02pisco/slides/peru050.jpg>
http://shop.lonelyplanet.com/Primary/Region/SOUTH_AMERICA/Peru/PRD_PRD_1236/Trekking+in+the+Central+Andes+Guide.jsp?bmUID=1196677849719
http://travel.nationalgeographic.com/places/countries/country_peru.html
<http://volcano.oregonstate.edu/>
<http://www.21stoleti.cz/view.php?cisloclanku=2004122901>
<http://www.aace.org/pubs/ijel/>
<http://www.aace.org/pubs/IJET/> [cit. 2008-08-03]
<http://www.abcdvideo.cz/>
<http://www.amazonwatch.org/amazon/PE/camisea/>
<http://www.amb-perou.fr/>
<http://www.america-atlas.com/>
<http://www.andeantravelweb.com/>
<http://www.andes.org/>
<http://www.bbc.co.uk/>
<http://www.belef.org/>
<http://www.census.gov/ipc/www/idb/>
http://www.census.gov/main/www/stat_int.html

<http://www.ceskatelevize.cz/>
<http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/1096911352-objektiv/206411030400226-26.02.2006-10:30.html?from=80>
<http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/1096911352-objektiv/207411030400701-01.07.2007-10:30.html>
<http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/1096911352-objektiv/207411030401223-23.12.2007-10:30-peru-brusel-rakousko-jordansko.html>
<http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/1185966822-na-cestech/206562260120001-15.05.2006-21:00-peru.html?from=60>
<http://www.citace.com/>
<http://www.comunidadandina.org/endex.htm>
<http://www.czech-press.cz/index.php?kid=2>
<http://www.eia.doe.gov/emeu/cabs/contents.html>
<http://www.elpais.com/global/>
<http://www.elpatiolatino.com/main2-f.htm>
<http://www.emayzine.com/lectures/andean~1.htm>
<http://www.enjoyperu.com/naturaleza/parques-nacio/index2.htm>
http://www.enjoyperu.com/peru_travel_tours_information/peru_nature_ecology_biodiversity/peru_nature_ecology_biodiversity_national_parks_national_park.html
<http://www.febio.cz/index2.php?chlan=cz>
<http://www.geografickerozhledy.cz/>
<http://www.geohive.com/default1.aspx>
<http://www.geo-magazin.cz/index.php?id=1014>
<http://www.hedvabnastezka.cz/>
<http://www.hedvabnastezka.cz/zeme/peru/amerika-peru-uvod>
<http://www.hinduonnet.com/>
<http://www.historyworld.net/wrldhis/PlainTextHistories.asp?historyid=ab59>
http://www.chmi.cz/HK/OK/ELNINO/ok_nino.htm
<http://www.inei.gob.pe/>
<http://www.infoperu.com/en/view.php?lang=en&p=1>
<http://www.inrena.gob.pe/>
<http://www.jizniamerika.expedition.sk/>
<http://www.jizniamerika.expedition.sk/index.php?page=peru>
<http://www.kias.cz/home/>
<http://www.kias.cz/media/files/publications/KIAS001.pdf>
<http://www.kias.cz/media/files/publications/lidskapravaPeru.pdf>
<http://www.kidsgardening.com/>
<http://www.latinamericanstudies.org/peru.htm>
<http://www.lib.utexas.edu/maps/americas.html>
<http://www.lib.utexas.edu/maps/peru.html>
<http://www.lideazeme.com/Modules/LideAZeme/Index.aspx>
<http://www.lonelyplanet.com/>
<http://www.madison.com/>
<http://www.machu-picchu.info/>
<http://www.mapcentrum.cz/obchod/dle-polohy/mapy/mapy-a-pruvodce-peru/>
<http://www.maphistory.info/collections.html>
<http://www.maplandia.cz/peru/>
<http://www.mzv.cz/>
<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/stat.asp?StaID={755DD9A8-B474-4D9A-BE4D-3AC4C8B1C8DB}>

<http://www.nationalgeographic.com/>
<http://www.national-geographic.cz/>
<http://www.naya.org.ar/peru/culturas.htm>
<http://www.nkp.cz/>
<http://www.norceca.org/>
<http://www.panoramio.com/>
<http://www.peru.cz/zaj.html> [cit. 2008-08-03]
http://www.peruecologico.com.pe/mapa_areas_prot.html
<http://www.peruhousing.com/>
<http://www.pf.jcu.cz/stru/katedry/z/vyuka/reg-ucebnice/>
<http://www.sheppardsoftware.com/>
<http://www.specialista.info/view.php?cisloclanku=2006022001>
<http://www.thetravelrag.com/>
http://www.thetravelrag.com/travel_photography/newslimboxCountry.asp?area=south+america
<http://www.travelblog.org/World/>
<http://www.un.org/>
<http://www.veskole.cz/>
<http://www.vesmir.cz/clanek.php3?stranka=157&cislo=3&rok=1998&pismeno>
<http://www.wasai.com/emanu.htm>
<http://www.welcomeperutavel.com/espanol/biodiversidad/areas-naturales/parques-nacionales.html>
http://www.wmo.ch/pages/index_en.html
<http://www.xist.org/cntry/peru.aspx>
<http://www.xor.org.uk/>
<http://www.youtube.com/watch?v=3oH-S2IxqaA&feature=related>
<http://www.youtube.com/watch?v=-7CyqE9ObUE&feature=related>
<http://www.youtube.com/watch?v=bM-Myh9XTJg&feature=related>
http://www.youtube.com/watch?v=cHqT1Gk_Lc8&feature=related
<http://www.youtube.com/watch?v=eAEAwgz8k3U&feature=related>
<http://www.youtube.com/watch?v=HS0iVojIsGE&feature=related>
<http://www.youtube.com/watch?v=Ic6O8H2t2iY>
<http://www.youtube.com/watch?v=Jl-S85BtUGs&feature=related>
<http://www.youtube.com/watch?v=MXo4AfC8HfY>
<http://www.youtube.com/watch?v=WPJs6639h1Q&feature=related>
http://www.youtube.com/watch?v=xbOC_WB4fx0&feature=related
<http://www.youtube.com/watch?v=XHR6f-Vt-dY>
<http://www.youtube.com/watch?v=YXe8JiarpXU&feature=related>
<http://www1.inei.gob.pe/inicio.htm>
<http://www1.inei.gob.pe/perucifrasHTM/inf-dem/cua5.htm>
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/pe.html>

Multimediální a další materiály:

VHS

<i>Název</i>	<i>Rok vydání</i>	<i>Vydavatel</i>
6 000 km po Amazonce	?	ABCD VIDEO
Amazonka – historie poznávání	?	ABCD VIDEO
Argentina	?	ABCD VIDEO
Bolívie	?	ABCD VIDEO
Brazílie	?	ABCD VIDEO
Ekvádor – Galapágy	?	ABCD VIDEO
Chile	?	ABCD VIDEO
Paraguay	?	ABCD VIDEO
Patagonie	?	Studio Budíkov
Peru	?	ABCD VIDEO
Tajuplný svět Inků	?	ABCD VIDEO

CD

<i>Název</i>	<i>Rok vydání</i>	<i>Vydavatel</i>
Jižní Amerika	2006	OMEGA software team
Music from Bolivia, Peru, Ecuador – hudební CD (uloženo v knihovně KGE PF JCU)	2005	Levné knihy KMa
Music from the Andes – hudební CD (uloženo v knihovně KGE PF JCU)	?	P & C D-ROM Ltd.
Svět 2007	2007	OMEGA software team

DVD

<i>Název</i>	<i>Rok vydání</i>	<i>Vydavatel</i>
Argentina	2008	ABCD VIDEO
Brazílie	2005	ABCD VIDEO
Chile	2007	ABCD VIDEO
Lonely Planet Six Degrees - Rio de Janeiro	2006	Lonely Planet
Lonely Planet Six Degrese – Buenos Aires	?	Lonely Planet
Peru	2004	ABCD VIDEO
Poslední ráj – Galapágy 1 (Ostrovy, které změnily svět)	2007	BBC Worldwide
Poslední ráj – Galapágy 2 (Život mezi živly)	2007	BBC Worldwide
Poslední ráj – Galapágy 3 (Ostrovy zrozené z ohně)	2007	BBC Worldwide
Tajuplný svět Inků	2008	ABCD VIDEO

TELEVIZNÍ POŘADY NA DVD - uloženo v knihovně KGE PF JCU

- Brazílie (dokument, stanice History, SDI Media 2006)
- Divočinou Jižní Ameriky – Amazonská džungle (5. část, BBC Continent series, 2002)
- Divočinou Jižní Ameriky – Andy (4. část, BBC Continent series, 2001)
- Divočinou Jižní Ameriky – Pobřeží tučňáků (6. část, BBC Continent series, 2002)
- El Niño (dokument BBC, 2007)
- Hranice: Bolívie – Brazílie (3. část dokumentu, SDI Media, 2006)
- Hranice: Francouzská Guyana – Brazílie (2. část dokumentu, SDI Media, 2006)
- Jaro – Chile (dokument, stanice Spektrum, SDI Media, 2006)
- Kolumbie – válka v sousedství (National Geographic Television & Film, 2004)
- Lonely Planet Six Degrees – Rio de Janeiro (seriál, stanice Spektrum, SDI Media, 2006)
- Machu Picchu a odkaz Inků (Podoby světové kultury, Bayerischen Rundfunks, 1999)
- Na cestě po jezeře Titicaca (pořad České televize, 2007)
- Opouštíme ráj (dokumentární film, Česká televize, 2008)
- Pablo Escobar – kokainový král (dokument, stanice Explorer, Parco International)
- Po stopách Che (cestopisný dokument, Lawrence Elman, 2002)
- Práce pro chlapa (dokumentární seriál, stanice Spektrum, 2007)
- Procházka světem – Cuzco (japonský dokument, stanice Spektrum)
- Zaměřeno na Rio de Janeiro (dokument, stanice Spektrum, SDI Media, 2006)
- Zapomenutá Brazílie (dokument, stanice Spektrum, společnost SDI Media, 2006)
- Zrada v Santiagu: Kdo byl Salvador Allende? (dokument, SDI Sun Studio, 2007)